

Lukri Né Kena

Wagi: Lukri Né Kena Portions

Lukri Né Kena
Wagi: Lukri Né Kena Portions
Luk long tokples Wagi long Niugini

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wagi

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 23 Aug 2023 from source files dated 29 Jan 2022
6967869f-9588-59ed-91d2-0158edb59705

Contents

LUK	1
---------------	---

LUK

Né Uŕa Koptak

Lukri Né ge danah wénih Luk qe yan. Nug ge dokta am Grikrer. Nug danah nusgur am danah lawardı Tiwur pi dosi qe ole olag meŕe mérigri né ene yan. Tiwurdi Né os ge wénih Aposel qe ole Luk nug yan. Lukri Né e owa ge Luk Yesus kérdi wan ewa úriyan qeri yan: Nug oun os gattu owa de qe mariko peko buliko ow Tiwurdi uhŕibak éfurdigri úriyan (19:10). Yesus danahas kunum asilag kug owari buliko diardigri úriyan (2:10; 2:30-32; 3:6; 24:47). Né Kena enewa, ig Yesusri o mousak hipunin danahas dilag nie qe ewqétu (6:20; 7:22; 14:11-13; 21:1-4). Ig nug o mousak as dilag qe ewqétu (né ene sillah 7:11-17; 8:2-3; 10:38-42; 13:10-13; 21:1-4; 23:27-31). Am nug o mousak nir nounu dilag qe ole ewqétu (né ene sillah 8:41-42; 54-55; 9:38-42; 9:46-48; 18:15-17).

Lukri Né Watiak

1. Né digumak (1:1-4)
2. Le Luarak danah Yon memnak am Yesus ole (1:5—3:20)
3. Yesus kekuak diguman (3:21—4:13)
4. Yesus Galili kekuan (4:14—9:50)
5. Yesus kekolle Yerusalem atan (9:51—19:27)
6. Kuha usih qe owa Yerusalem kéŕ ban (19:28—23:56)
7. Yesus buliko fou meko asko am bégur gumarko wanan (sapta 24)

Né Digumak

¹ O danah naŕi Tiofilus, danah kuŕum la os ag tatam kéŕ kéŕ ig gamnigwa beko atan qeri né ene yeg. ² Ag né qe danahas ig mariweg duet qe sillah ole yeg. Danahas qe digumakwa Yesus kéŕ kéŕ sew amlagwa peg qe, dimba ag Tiwurdi Néri kuak danah beg. ³ Da Luk da né qe digumakwa arereg ban qe peko kepaŕko kouturin. Qeri da ole né ene kéŕ kéŕ kunum ban qe dimlamurko yarildi kena elle qe yin. ⁴ Danah naŕi Tiofilus, na né ismireg qe, né meŕe qe doka ot mourdig.

Le Luarak Danah Yon Memnakri Né

⁵ Sén qewa Herod* nug king delle Yudia gumewew, pris† os wénih Sakaraia daré. Nug pris ameg Abiya qewari, am nug waw Elisabet ole a olele pris Aron fuŕuh. ⁶ A olele Naŕinahri Ro am Né ole kunum dimlamurdap, qeri ge Tiwur a danahas mangunah qere piatan. ⁷ Gam a keinmanah am a nir kawa, kérdi Elisabet nug owa nir kawa. ⁸ Sén os pris ameg Sakaraia nug daré ole qe asilag sén kekuakri dewew ge, deŕ os pris Sakaraia nug Tiwur nohwa kekuan. ⁹ Pris ag koulagwa wenlag ker masawa yeksi tourweg ge, Sakaraia wénih ban. Wénih bew ge, nug keprurweg Tiwur Lougwa noko ker ahu os kew kas muŕdig kena ole Tiwurdi mandigri nuan. ¹⁰ Ker ahu os kew kas muŕdig kena be ole qe nug manewew ge, danahas kunum dimdim qagleksi unuqoreg. ¹¹ Sén qewa Tiwurdi doup Sakaraia gumurko doko, qaréw ker ahu os muŕdig kena ole aŕelle dian qe séku kenariwa sirko dian. ¹² Dewew ge, Sakaraia aminko doup qe peko ge, nug wawtuŕko ole faŕan. ¹³ Gam Tiwurdi doup amegwa anan. “Sakaraia, na aw faŕwen. Tiwur unuqorak nasip duan. Na wat Elisabet nug nir danah memanko mirdig, am na nir qe wénih Yon kataŕ. ¹⁴ Geisah nug dow, na ot gamag naŕi asdig. Am nug durig qeri danahas la kuŕum ole olag gamag asdig. ¹⁵ Kérdi nug Tiwur nohwa danah wénih ole darig. Nug wain am le gagrag la qe ole ospi lew, am nug anig owa niewew, sén qewa ole Koulli Gun nug ole wittew dessa omaldig. ¹⁶ Nug anuqko Israel danahas kuŕum omlarew ag olag buliew asilag Naŕinah Tiwur gumdeksi dolag. ¹⁷ Profet‡ Elaisa gagragsak morew kekuan qe sillah Yon Naŕinah noh oko anuqko attig. Atewew ge, nug sew nir memelgar ole ag olag usih nirig. Am nug danahas Tiwur nohwa tapewnak sési qe omlarew olag buliew Tiwur o nie sillah diakri dahmelag. Qewa ge, nug sew Naŕinah úririgri qeri danahas olag bawressi dalag,” eko anan. ¹⁸ Sakaraia

* **1:5** 1:5 Herod ene Herod king dewew Yesus katleg ole qe memeg. † **1:5** 1:5 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah ‡ **1:17** 1:17 Tiwurdi né oko mariak danah

Tiwurdi doup kořmoran, “Da qe areg ol meře mérig? Keřdi da wal ole i keinmanah am i nir ole makri sėn ertan.”¹⁹ Tiwurdi doup nug kořewa oko anan, “Da doup Gebrel. Da Tiwur nohwa deina ole. Nug da meřilew nasip né kena ene oko na amenwa andildi uřiyém.²⁰ Na doka koutor. Gei ole na né kařdew né ospi mariwen, keřdi na dasil né ot meře pi mé. Na dawew atew nir nasip dow am bulika né maririp. Da keř aném qe sėn nusig morakwa bérig.”²¹ Sėn qewa danahas Sakaraia dimdim bérigri ameg méksi dessi dahmak kuřum og. “Aregri Tiwur Lougwa gun awen owa wagamnah de?”²² Sėn nug dimdim ban ge, nug né mariakri olele kawa. Ag nug Tiwur Lougwa kowol os pian ge, nug ewegwa ih sew peksi olag mouran, keřdi nug né kařdan.²³ Nug pris kuakri sėn nusig qe malako ge, buliko lougwa atan.²⁴ Qe dimba ge, waw Elisabet o ole meko, nug kalam tanig ole qe louw ih daré.²⁵ Elisabet anan, “Nařinah dasil o niew, nug sew da nir ole mein. Géri danahas nolagwa uřa nak dorém ge, nug sew kawa man.”

Yesus Memnakri Né

²⁶ Kalam 6 qere Elisabet nirdi weiewew, Tiwur doup nusig wėnih Gebrel qe meřorew taun nagur wėnih Nasaret qewa atan. Taun qe Galili atu owa de.²⁷ Tiwurdi doup nug Tiwurdi né oko as magun os danah ole ospi weiyes ole qe dowata atan. Nug danah os wėnih Yosep king Dewit fuřuhwari qeri fėg orweg. As magun qe wėnih Maria.²⁸ Tiwurdi doup nug gumurko atko amegwa anan, “Maria, na kena te dana? Tiwur nasip o naři nie. Tiwur na ole dasa.”²⁹ Maria doupri né qe doko wawtuřko katat qew ge dahman, “Keř digurinah né ene ané.”³⁰ Gam Tiwurdi doup anan, “Maria, na aw fařwen. Tiwur nasip o nie.³¹ Geisah na ot ole meka nir danah os memanka am nug wėnih Yesus katař.³² Tiwur sew nug binag naři ole bérig am nug wėnih Tiwur Karannah Bega éksi anlag. Nařinah Tiwur sew nug king beko alag dugiah Dewit king daré sillah darig.³³ Nug Yakop fuřuh gumarelle king sansan darig. Kingdom

nusig ge ospi kawa mew,” eko anan.³⁴ Maria Tiwurdi doup amegwa anan, “Da danah ole ospi weiyer gam, aregnah kowol qere dagnéwa bérig?”³⁵ Tiwurdi doup kořewa oko anan, “Koulli Gun neko na tonirew gagragsak Tiwur Karannahri na qanřirdig. Qeri nir gunnah na memandip qe wėnih Tiwur Bega éksi anlag.³⁶ Na doka koutor. Na liap Elisabet ole nug keinmanah, nug owa nir kawa éksi andéw, gam gei nug kalam 6 qere nirdi weiyer, géri nug nir ole darig.³⁷ Keřdi Tiwur nug keř os sakri ane ge, qe mou bérig.”³⁸ Maria Tiwurdi doup kořewa oko anan, “Da Nařinahri kuak as, na né anam qe sillah bar.” Qere anew ge, Tiwurdi doup nug munurko atan.

Maria Elisabet Perig Atan

³⁹ Qe dimba wagam ole kawa, Maria bawarko usihri teko Yudia atu owa taun os qoukuwa, Sakaraia Elisabet ole des qewa atan.⁴⁰ Atko Sakaraia lougwa wanew Elisabet peko sumdew ge, Maria ole Elisabet sumdan.⁴¹ Sumdewew ge, nir Elisabet owa nian qe ole kawqan. Koulli Gun Elisabet wittew dessa dahmak moran.⁴² Elisabet qalko Mariari anan, “Tiwur na as la kunum eřarak wittak kena miran, am Tiwur nir na otwa nie qe wittak kena moran.⁴³ Da ol gamagnah ase, keřdi Nařinah dasil anig peřirdigri uřiyé.⁴⁴ Na sumřam qe dueppi ole nir da olwa ene gamag asew kawqé.⁴⁵ Tiwur na wittak miran, keřdi na nug anan qe beko mou murdigri ot meře man,” eko Elisabet Maria anoran.

Mariari Kasi

⁴⁶ Maria anan, “Da ol dahmak ole kunum Nařinah morko binag meina.⁴⁷ Da Tiwurdi ol gamag naři ase, keřdi nug da hipunin dasil noh uwindi seko buliko wiřan.⁴⁸ Da Tiwurdi kekuak as sam, gam nug da dahmiřko koutoran. Qeri gei digumak am dimba dimba ole danahas anlag, ‘Tiwur as qe wittak kena moran,’ éksi anlag.⁴⁹ Keřdi Tiwur Gagragsak Digu, nug dagrowa kowol danah sakri kawa qe sew ban. Nug wėnih gunnah.⁵⁰ Nug sew danahas nug fařursi ole qe ag alalgar dugialgar ole ag nusig

o duak owa dalag. ⁵¹ Nusig gagragsakwa kowol danah sakri kawa qe san. Nug sew danah ag agégé binlag meg qe kum qétieg. ⁵² Nug king binlagri seréw qe dilag gagragsak sew kawa meweg, am danah binlag kawa sam daréw qe sew ag nug nohwa nañi beg. ⁵³ Nug danahas ke kawa qe ke kena nusigwa begaran am sew danahas kehlag ole qe ewlag sam qere ateg. ⁵⁴⁻⁵⁵ Nug kuak nir nusgur Israel danahas kehnaran. Kerdi nug Abraham am algur dugiahur ole o duak nusig owa sansan diakri né fagqan qe dahmorko, ig alangar dugiangular agop ole qere sérig,” eko Maria Tiwur binag man. ⁵⁶ Maria nug Elisabet ole kalam kiam sillah dessa, am buliko kawagwa Nasaret atan. ⁵⁷ Elisabetri nir memnak sén dow ge, nug nir danah memnan. ⁵⁸ Nug gému ole asilaswari am leilti ag Elisabet nug Nañinahri o duak nañi owa dian qe dueksi, uriweg nug ole arié olag gamag asan. ⁵⁹ Deñ 8wa ge nir féru gone kotrakri sén dew, ag uriyeg. Ag memeg Sakaraia wélqorlagri seg. ⁶⁰ Gam nir anig anaran, “Kawa, nir wénih Yon katañig,” eko anan. ⁶¹ Anew ge, ag Elisabet anoreg, “Asilag atérwari ounté os wénih qere ole kawa.” ⁶² Am ag Sakaraia nir wénih oun katañdig qe dolagri ewlagwa nug perigri kowol seg. ⁶³ Seweg ge, nug keke os morweg yarigri ewegwa ih sew uksi morweg ge, “Nug wénih Yon,” yew peksi dorlag nan. ⁶⁴ Sén qewa ih Sakaraia nug koñe koptew digumeko né mariyelle Tiwur binag suman. ⁶⁵ Danahas arié daréw ole qe né qe kunum duessi wawtuég. Yudia atu kunum qoukuwari danahas ag ole kowol qe neihwah marieg. ⁶⁶ Danahas kowol qeri né duessi olag meweg te meweg new ge aneg, “Nir ene keñ danahnah bérig?” éksi aneg. Kerdi Nañinah eweg§ Yon dowa dian.

Sakaraia Kasi

⁶⁷ Koulli Gun Yon memeg Sakaraia witew des, géri nug Tiwurdi né qe oko marian. ⁶⁸ “Nañinah Israel isanig Tiwur binag ménig. Nug danahas nusgur

kehnardigri uriko keger asilgar ewlagwari buliko diaran. ⁶⁹ Tiwur kéhnigak danah os gagragsak nañi ole ignéwa mew uriyen. Nug Nañinahri kuak danah king Dewit fuñuh. ⁷⁰ Algu Tiwur sew profet gun ag nusig né qe uksi marieg. ⁷¹ Nug danah qe gagragsak nañi ole ig kéhnigrigri mew uririg. Nug isanig keger am danahas are ag ig nouni dahmigi ole qe ewlagwari buliko wigri. ⁷² Tiwurdi o duak ig alangar dugiangular ole deg am nug titwanak gun qe doug ospi katian. ⁷³ Tiwur nug alnig dugianig Abraham dowá né qe fagqan. ⁷⁴⁻⁷⁵ Nug ig keger isangar ewlagwari wigri né fagqan. Qeri ig pi fañhut, nug nohwa onig kunum morettu sansan mangu weiyettu gun dettu nug binag ménig. ⁷⁶ Am nir dasil Yon, na geisah Tiwur sew na Tiwur Karannahri profet éksi aníflag. Kerdi na Nañinah noh oka anuqka atenna ih nusig ordip. ⁷⁷ Na danahas nusgur anardip: Nañinah hipunin asilag kusuqko buliko diardig. ⁷⁸ Kerdi Tiwur isanig o duak nañi nie, qewa ge kem be sillah Nañinah kéhnigrigri saw kappari uririg. ⁷⁹ Danahas gattuwa dasi am mousakri fañakwa dasi qe agop sonñelle nug ih ismigew Tiwurdi maror ihwa atnig,” eko anan. ⁸⁰ Nir qe dahmak am o mourak kena ole kena man. Nug atu meñrak danah kawawa daré, gam dimba Israel danahas gumarko wanan.

2

Maria Yesus Memnan

¹ Sén qewa Ogastus nug Rom atu qe kunum dilag king delle, nug ró os man: Danahas kunum atu qewa daréw ag wenlag yalagri ró qe man. ² Kurinius nug Siriari kuri danah nañi delle ge, wenlag yakri ró qe diguman. ³ Am danahas kunum ag kawlag awen awen wenlag yalagri aseksi ateg. ⁴ Géri Yosep nug ole Galili owa taun Nasaret qewari am Dewitri taun Betlehem Yudia atu qewa atan. Kerdi nug Dewit fuñuh. ⁵ Nug Maria ole arié wenlas yalasri ates. Maria

§ 1:66 1:66 “Nañinah eweg Yon dowá dian” digu ge Nañinahri gagragsak Yon dowá dian.

nug Yosep úrigri fég orwak dewew am Maria nir úrigri sén unaka dewew ole ates. ⁶ A Betlehem qewa dessa ge, Mariari nir memnak sén duan. ⁷ Sén qewa nug nir danah memnan. Nug ge nir anqakri. Maria nir qe lamén nařiwa saputko ge, doř dilag kelak awen qewa awen bawarko mew nian. Keřdi řo danah niakri lo qe ambew ag awen ole kawa.

Sipsip Gumarak Danah Tiwurdi Doup Ole

⁸ Sipsip gumarak danah ag Betlehem kaw qe mourak awen gisgar olewa sipsip asilgar gumareksi tuřan qewa deg. ⁹ Tiwurdi doup nug ag gumarko gamlagwa now ge, Nařinahri kamsahlak sonařko talilaran. Talilarew, olag nařinah fařan. ¹⁰ Am Tiwurdi doup nug ag anaran, "Ag aw fařweg. Da asilag né kenanah os oko úriyém. Né qe sew danahas kunum olag gamag naři asdig. ¹¹ Gej deř ewa Dewitri taunwa as os nir danah memanko maré. Nir qe hipunin noh asilag owegri seko buliko diararak danah am nug Nařinah Kristus.* ¹² Ag nir qe peksi olag mourdigri ge kowol os ere pelag: Nir anig nug laménwa saputko doř dilag kelak awenwa mew niewew pelag," eko anaran. ¹³ Tiwurdi doup nug né qe mariko malwew ge, usihri saw karan Tiwurdi doup ameg naři doweg qagleksi Tiwur binag sumessi kasi íreg. ¹⁴ "Tiwur karannah nug kamsahlak gun olewa de. Am danahas wanwa Tiwur asilag o nie ole qe ag maror nusig owa dasi."

Sipsip Gumarak Danah Yesus Pelagri Ateg

¹⁵ Sén Tiwurdi doup ag minareksi saw karan atweg ge, sipsip gumarak danah qe ag agégé né marieg. "Ig Betlehem atektu Nařinah anigé ole am keř bé qe penig." ¹⁶ Géři usihri atessi ge, Maria Yosep ole am nir yu qe doř dilag kelak awenwa niewew mariareksi piareg. ¹⁷ Ag nir qe peksi ge, nir qeri né dueg ole qe danah la os taun qewari ole amlagwa aneg. ¹⁸ Danahas ag né qe dueksi dahmak lanah qere og. ¹⁹ Gam Maria keke kunum

béksi ateg qe owa ih dewew dahmak naři oré. ²⁰ Am sipsip gumarak danah olag gamag asewew Tiwur binag karan sumessi am binag messi bulieksi ateg. Keřdi ag keke kunum Tiwurdi doup anan qe sillah amlagwa peg am doulagwa dueg.

Yesus Memeg Anig Ole Oksa Tiwur Lougwa Ates

²¹ Deř 8wa Yosep Maria ole nir yu féru gone kotřak sén dow ge, wénih Yesus katřes. Nug anig o ole pi mak Tiwurdi doup wénih qe moran. ²² Sén a Mosesri řo yakwa gun kowol qe dimlamdeksa malweksa ge, a nir oksa Yerusalem Tiwur Lougwa Tiwur ewegwa melasri ates. ²³ Nařinahri řo yakwa de ge, "Nir memeg anig ole nir danah anqakri memanas qe Tiwur ewegwa melas." ²⁴ Am Maria ofa oko Tiwur murdigri qe ole ses. Keřdi Tiwurdi řo yakwa ane, "Kuhřil naři ařit kawa ge, kuhřil nounu masiksik fou kena mak ařit os pris mores."

Simion Tiwur Binag Man

²⁵ Sén qewa, danah os wénih Simion Yerusalem qewa daré. Nug Tiwur nohwa mangu weiré am Tiwurwa ih daré. Nug Tiwur Israel kug asilagwari buliko diardigri qe ameg meré. Koulli Gun nug ole darap. ²⁶ Koulli Gun sew nug duan ge, nug Nařinah dowari Kristus úriyew peko tatam am mousdig. ²⁷ Koulli Gun sew nug Tiwur Lougwa teko qewa dewew, Yosep waw ole řo yakwa ane qe dimlamdeksa nir asilas Yesus oksa qewa tes. ²⁸ Simion nir qe oko momowa ořako Tiwur binag sumko anan. ²⁹ "O Nařinah, na atu kunum gumna ole, na né fagqen ge, na sewe nasip kuak danah da ol marorwa mousko attil. ³⁰ Keřdi da amelwa danahas buliko diardigri danah uřijan qe piém. ³¹ Na nug keprurka bawwurka mewe uřijan. Qeri danahas kuřum atu kunumba nug pelag. ³² Nug Yuda danahas kawa la qe am danahas naspar Israel dilag ole Tiwurdi kamsahlak gun ole oko úririg," eko anan. ³³ Nir memeg anig ole Simion nirdi anan qeri

* 2:11 2:11 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

dorlas nan. ³⁴ Simion wittak marko am nir anig Mariari anan. “Nir ene Israel danahas kuꝛum sew tolalag am gagrag dalagri ole am nug Tiwurdi ih ismardi-gri toqoran. Gam danahas kuꝛum nug dimorlag. ³⁵ Qeri danahas kunum dilag dahmak olagwa nie qe ambo mérig am na otwa qoum yako qetko attig,” eko anan. ³⁶ Am as profet os wénih Anna. Nug Fanuel aꝛeg am Aser atér qewari. Nug keinmanah am nug gému ole nug oksa makaꝛ 7 qer dessa, gému mousan. ³⁷ Géri nug qehꝛas dew uꝛiyew makaꝛ 84 qer ban. Nug sansan tuqan kémun ole Tiwur Lougwa noko Tiwur binag mérigri kurdelle am unuqordé. ³⁸ Sén qewa ih nug Yosep Maria ole am nir asilas ole gumarko doko nir qeri Tiwur kena sam eko anan. Anelle ge, nir qe Yerusalem danahas kug owari buliko diardigri ameg meg qe anaran. ³⁹ Yosep waw Maria ole Tiwurdi Ro yak de qe dimlamdeksa kuak kunum malweksa ge, a kawlas diguwa Nasaret, Galili atu qewa bulieksa ates. ⁴⁰ Nir asilas qe gagragsak ole kena man. Nug dahmak kena ole ban am Tiwur wittak kena mordé.

Nir Nag Yesus Tiwur Lougwa Dian

⁴¹ Makaꝛ dorog Yesus anig memeg ole a Yerusalem Nanꝛurak Deꝛdi† mallenwa attap. ⁴² Sén nug makaꝛ 12 qer dewew ge, ag koulag qe dimlamdeksi Yerusalem mal-lenwa ateg. ⁴³ Sén mallen qe kawa mew, nug anig memeg ole bulieksa kawlagwa atepes ge, nalas Yesus nug Yerusalem qewa dian, gam a qe pi dues. ⁴⁴ A danahas ole aꝛié atsi essa deꝛ usih ge ates. Deꝛ oswa ge a digumeksa Yesus mariessa asilaswari am leilti koꝛmares. ⁴⁵ Sén nug ospi pekxa, a nug marilasri bulieksa Yerusalem ates. ⁴⁶ Deꝛ kiam qewa, a nug Tiwur Lougri kaꝛ owa Tiwurdi Néri duak marak danah qe olagwa dewew pes. Nug ag né marieg qe doko ge koꝛmaran. ⁴⁷ Ag kunum ole nusig duak marian qe am koꝛmak buliko noh man qe ole dueksi dorlag nan. ⁴⁸ Sén anig memeg ole nug

pekxa ge, a ole katat aqatan. Anig anoran, “Nir dasil, na keꝛdi i qere sitam? Na memen am da ole i dahmak naꝛi nasip ollu mariyirah,” eko anan. ⁴⁹ Nug a koꝛmatan, “A keꝛdi da mariyiꝛsa? A pi te dosa da Mem Lougwa deina?” eko anan. ⁵⁰ Gam nug né anatan ge, a olas ospi mouran. ⁵¹ Yesus nug a dimlamatew bulieksi Nasaret ateg. Nug anig memeg ole koꝛlas dimlamurdé. Gam Maria nug keꝛ keꝛ beko atan qe owa ih dahmelle daré. ⁵² Yesus nug dahmak kena ole kena man. Tiwur am danahas ole nusig olag gamag asdé.

3

Le Luarak Danah Yon Né Kusuan

¹ Makaꝛ 15 owa Taiberias nug Rom atu qe kunum dilag king daré. Pontius Pailot nug Yudia wan atu qe gumdé, Herod Antipas nug Galili atu qe gumdé, am kamag Filip nug wan atu aꝛit Ituria am Trakonitis ole gumatdé. Am Lisantias nug Abilene wan atu qe gumdé. ² Anas am Kaiafas ole a pris* dilag kuri darap. Sén qewa Sakaraia nag Yon atu meirak danahas kawawa dewew, Tiwurdi Né nugrowa uꝛiyan. ³ Yon nug atu le naꝛi Yordan mourak qe kunumba weiyelle né kuswelle danahas dilag anan. “Tiwur hipunin asilag kusuqrigri ge, ag olag buliew le luak os.” ⁴ Qe sillah profet† Aisaiari Né yakwa algu anan, “Danah os atu meirakwa qalko uꝛurig. ‘Naꝛinah uꝛirigri ih bawres. Ih mangu mores. ⁵ Ollu kunum meglares am qouku nounu am qouku wagé wagé qe ole kunum mangu marweg uꝛemqes. Ih mériak qe kunum mangu mares, am ih goto goto qe bawres. ⁶ Danahas kunum Tiwur asilag kugwari buliko diardig qe pelag,’ ” eko anan. ⁷ Danahas ameg naꝛi Yon le luardigri gumdeksi ateg. Atweg ge, Yon anaran, “Ag mat nou bégur. Oun anew ag Tiwurdi uhꝛibak uꝛirigri unaka de qe erdeksi kum atsi? ⁸ Ag meꝛenah olag buliew pe, mou kena qe seweg bar. Am

† **2:41** 2:41 Nanꝛurak Deꝛ ge Yuda dilag mallen os. Sén Yuda danahas Isip darew qe, mousak nir danah anqakri nanꝛaran qe dahmorakri sén. * **3:2** 3:2 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah † **3:4** 3:4 Tiwurdi né oko mariak danah

ag agégé 'Ig Abraham fu'uh,' éksi aw anweg. Da ag anarina, Tiwur qar nisi ene oko sew Abraham fu'uh belag olele. ⁹ Palangis qe ker kuardigri iril diglagwa bawrak de. Ker are os mou kena ospi niweg pe, kuarko kewba tou'ardig," eko anan. ¹⁰ Yon qere anew ge, danahas ku'um ag ko'moreg. "Am ig aregnah sénig?" éksi aneg. ¹¹ Yon ko'ragwa oko anan. "Danah siot a'rit ole ge os ge danah siot kawa ole qe morar. Am danah oun nug ke ole ge nug ole qere ih sar." ¹² Takis wak danah os ole le luarakri Yon gumdeksi u'riyeksi ko'mreg. "Duak marak danah, am ig ge aregnah sénig?" ¹³ Yon ko'ragwa oko anaran, "Ag qarég takis wakri anak qe ih mangu os am aw qe é'urweg," eko anan. ¹⁴ Fan danah os ole ko'moreg. "Am ig ge areg sénig?" Yon ko'ragwa oko anaran, "Ag danah aw keigarweg fa'areksi qarég marweg. Am ag danah aw yago' mareksi qarég oweg, ag kuak asilag noh mangu olag gamag asakwa os," eko anan. ¹⁵ Danahas ag Kristus‡ ameg méksi daréw, géri ag dahmak ku'um og. Qewa ge ag kunum olagwa ih ere dahmeg. "Yon nug Kristus qenan te?" éksi dahmeg. ¹⁶ Géri Yon danahas kunum ko'ragwa oko anan. "Da lewa ih le luarina, gam geisah danah os da e'rlak nug gagragsak ole u'ririg. Da danah kena kawa am nug fé'g ga'ra darér kusqakri olele kawa. Nug Koulli Gunwa am kew a'rikwa luardig. ¹⁷ Danah qe nug iril kekuakri bawré de. Nug darweh owa reis mou ge, kepa'ko qagulko nug lougwa mérig. Gam reis ga'ra ge kew pi qouse ole qewa mandig," eko anan. ¹⁸ Yon nug né la ku'rumba danahas doulag patelle am Né Kena ole kusuan. ¹⁹ Gam sén Herod atu qe gumewew, Yon Herodri hipunin u'fa kopatko ga'ra moran. Ke'rdi nug kamag waw Herodias ka'urko am nug hipunin la ku'um os ole san. ²⁰ Am Herod nug hipunin nusig la os qe tu'urko sew kuak danah nusig Yon uksi kalabuswa yaneg.

Yon Yesus Le Louran

²¹ Sén Yon kalabuswa pi atak delle danahas ku'um le luarelle, Yesus ole le

louran. Le lourak qe oko malako un-uqorewew saw matlan. ²² Saw matlew ge, Koulli Gun kuh'ril sillah Yesus dow a new am Tiwur fag saw karandi anan. "Na nir dasilnah. Da nasip ol mouse am ol gamag ase," eko anan.

Yesus Algur Wenlag

²³ Sén Yesus maka' nusig 30 keke qere dewew, kekuak nusig diguman. Danahas dahmeg ge nug Yosep nag éksi aneg. Yosep nug Heli nag. ²⁴ Am Heli nug Matat nag, am Matat nug Liwai nag, Liwai nug Melki nag, Melki nug Yanai nag, Yanai nug Yosep nag. ²⁵ Am Yosep nug Matatias nag, am Matatias nug Amos nag, am Amos nug Nahum nag, am Nahum nug Esli nag, Esli nug Nagai nag. ²⁶ Nagai nug Mat nag, Mat nug Matatias nag, Matatias nug Semen nag, Semen nug Yosek nag, am Yosek nug Yoda nag. ²⁷ Am Yoda nug Yoanan nag, Yoanan nug Resa nag, Resa nug Serubabel nag, Serubabel nug Sialtiel nag, Sialtiel nug Neri nag. ²⁸ Am Neri nug Melki nag, Melki nug Adi nag, Adi nug Kosam nag, Kosam nug Elmadam nag, am Elmadam nug Er nag. ²⁹ Am Er nug Yosua nag, Yosua nug Elieser nag, Elieser nug Yorim nag, Yorim nug Matat nag, Matat nug Liwai nag. ³⁰ Am Liwai nug Simion nag, Simion nug Yuda nag, am Yuda nug Yosep nag, am Yosep nug Yonam nag, Yonam nug Eliakim nag. ³¹ Am Eliakim nug Melea nag, Melea nug Mena nag, Mena nug Matata nag, am Matata nug Natan nag, am Natan nug Dewit nag. ³² Am Dewit nug Yesi nag, Yesi nug Obet nag, Obet nug Boas nag, Boas nug Salmon nag, Salmon nug Nason nag. ³³ Am Nason nug Aminadap nag, Aminadap nug Atmin nag, Atmin nug Arni nag, Arni nug Hesron nag, Hesron nug Peres nag, Peres nug Yuda nag. ³⁴ Am Yuda nug Yakop nag, Yakop nug Isak nag, Isak nug Abraham nag, am Abraham nug Tera nag, Tera nug Nahor nag. ³⁵ Am Nahor nug Seruk nag, Seruk nug Reu nag, am Reu nug Pelek nag, Pelek nug Eber nag, Eber nug Sela nag. ³⁶ Am Sela nug Kainan nag, Kainan nug

‡ 3:15 3:15 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

Arpaksat nag, Arpaksat nug Sem nag, am Sem nug Noa nag, Noa nug Lamek nag. ³⁷ Am Lamek nug Metusela nag, Metusela nug Inok nag, Inok nug Yaret nag, Yaret nug Mahalalel nag, Mahalalel nug Kenan nag. ³⁸ Am Kenan nug Inos nag, Inos nug Set nag, Set nug Adam nag, Adam nug Tiwur nag.

4

Nou Memeg Yesus Qepian

¹ Yesus Yordan le minko atew, sén qewa Koulli Gun nug owa olele morew dessa Yesus omalko atu meirak danah kawawa atan. ² Omalko atew ge, Yesus deŕ 40 qere dewew, nou memeg* qepian. Am sén qewa Yesus nug kité ospi lan, géri deŕ ge malwew ge nug laké qan. ³ Qew ge, nou memeg Yesusri anan, “Na Tiwur Bega daka pe, qar ene anwe ke buliar,” eko anan. ⁴ Anew ge, Yesus anan, “Tiwurdi Né yakwa ane, ‘Danahas kewa ih fou pi dasi,’ ” eko anan. ⁵ Anew ge, nou memeg Yesus omalko atu qoukuwa teko usihri Yesus wan atu kunum ismuran. ⁶ Ismurko anan, “Da na gagragsak mirwi wan atu e kunum gumdip am da séwi binam naŕi ole darip. Keŕdi keke ene kunum ge da mirak. Qeri da danah os murdildi ge da murdil. ⁷ Qeri na da nolwa duk noka binal mérip ge keke kunum nasip darig,” eko anan. ⁸ Yesus koŕewa oko anan. “Tiwurdi Né yakwa ane, ‘Na Naŕinah nasip Tiwur ih binag me am kallowa da,’ ” eko anan. ⁹ Anew ge, nou memeg Yesus omalko Yerusalem atko sew Tiwurdi Lo koŕgo karannah qewa tew anoran. Na Tiwur Bega daka pe, olka wanap no. ¹⁰ Keŕdi Tiwurdi Né yakwa ere ane, “Tiwur doup nusgur anew na dahmireksi koutorlag.” ¹¹ Ag ewlagwa na urwirlag géri na fén qar ospi yew, eko anan. ¹² Anew ge, Yesus koŕewa oko anan, “Tiwurdi Né ane, ‘Na Naŕinah Tiwur nasip aw mena pewen,’ ” eko anan. ¹³ Nou memeg nug ih kuŕumba Yesus qepian malako ge, Yesus munurko am sén os qeperigri ameg man.

Yesus Kuak Nusig Galili Diguman

* 4:2 4:2 Satan

¹⁴ Sén qewa Koulli Gundi gagragsakwa Yesus buliko Galili atu qewa atko dian, am nug neihwah atu qe kunumba tualan. ¹⁵ Nug Yuda dilag binag mak lo kuŕumba danahas Tiwurdi Néri duak mardé. Danahas kuŕum nug binag sumdéw.

Yesus Kawag Diguwa Né Kusuan

¹⁶ Yesus nug nir nagurwa delle kena man ole kaw Nasaret qewa atan. Am nug Sabatwa sansan seré sillah Yuda dilag binag mak lo owa noko, Tiwurdi Né ewqerigri asan. ¹⁷ Asew ge, binag mak lori kuak danah profet Aisaiari Né yak qe nug moreg. Morweg kolako ge, né os ere anko yak qe mariko peko ewqan. ¹⁸ “Naŕinahri Koulli ge dagnéwa de. Keŕdi nug da danahas o duak agop Né Kena kusurildi kurulwa goŕen gogoŕko toqirán. Tiwur nug da Né Kena qe kuswelle danah kalabuswa qagrakwa dasi qe da séwi kusqak olagri am danah amlag gaŕu qe séwi bulieksi aminlagri meiréw uriyin. Tiwur nug da danah kug owa dasi qe séwi kusqak olagri meiréw uriyin. ¹⁹ Am sén uriyew, da Naŕinah danahas nusgur buliko diardigri né qe kusurildi meiréw uriyin.” ²⁰ Ewqeko malako ge, Yesus Né yak qeko buliko kuak danah qe morko, am nug Né digu kusurigri dian. Dewew ge, danahas kunum Yuda dilag binag mak lowa deg qe amlag atew nug keŕ eko anew dolagri kittureksi deg. ²¹ Am nug digumeko Né ewqan qe kusuan. “Gei Tiwurdi Né ewqewi iril duéw ene meŕenah bé,” eko anan. ²² Danahas kunum dueksi nug binag sumeg. Ag nug koŕewa né kenanah ban qeri dahmak kuŕum ossi am aneg. “Danah uni Yosep nag, gam areg?” éksi aneg. ²³ Qere anweg ge, Yesus anan. “Meŕenah, ag geisah nun né dasil ene anlag. ‘Dokta, na nagégé férun sewe pasaorar. Kowol are na Kapernaum sewe ig duet ole qe ih na kawan diguwa ewa ole qere se,’ éksi anirlag.” ²⁴ Qere anaŕelle anan, “Da meŕenah amlagwa anina. Profet nug kawag diguwari danahas ag nug pi sumursi. ²⁵ Am da ag amlagwa anina. Elaisari sénwa saw megalko gu kawa makaŕ kiam am kalam 6 qere

laké naŕi Israel atu kunumba nian. Sén qe as qehŕas kuŕum Israel daréw. ²⁶ Gam Tiwur nug Elaisa mew Israel as qehŕas usih os kéhnurdigri pi atan. Nug Elaisa mew Sarefat Saidon† atu qewa as qehŕas os kéhnurdigri atan. ²⁷ Qe sillah sén profet Elisari sénwa Israel danah kuŕum lepra waŕe ole daréw. Gam olagwa Elisa danah usih os waŕe nusig qe pi sew kawa man. Gam Naman Siritarér‡ qe ih sew pasaoran,” eko anan. ²⁸ Qere anew ge, danah Yuda dilag binag mak lowa deg ole ge né qe dueksi olag uhŕi nounah ban. ²⁹ Uhŕilag bew aseksi, Yesus beŕweksi kawlag qoukuwa de qe dougwa waneg. Waneksi qouku sékuwa béwa touŕweg nurigri qere seg. ³⁰ Gam qer seppeg, nug buliko gamlagwa wanko ole ih nusig oko atan.

Yesus Koulli Nou Geŕdan

³¹ Dimba ge, Yesus Nasaret minko noko Galili atu qe owa Kapernaum qewa atan. Qewa atko ge, Sabat deŕ oswa ge Yuda dilag binag mak lo owa danahas Tiwurdi Né ismaran. ³² Ismarew ge, ag nusig né qe dueksi dahmak kuŕum og, keŕdi né nusig ge gagragsak am kuakri wittak ole. ³³ Am danah os féruwa koulli nou ole Yuda dilag binag mak lowa qewa dian. Nug qalko urwan. ³⁴ “Ei! Yesus Nasaretrer, na ig keŕ sigripri uriyam? Na sewe ig paral ménigri te uriyam? Da na duirina. Na Tiwurdi Gun Danah,” eko uruko anan. ³⁵ Uruko anew ge, Yesus koulli nou qe gagrag anoran. “Na torka danah qe paŕoka beka eit.” Qere anew ge, koulli nou danah qe paŕwurko beko atelle, touŕew danahas nolagwa atko qewew beko atan. Gam nug gurak ospi moran. ³⁶ Danahas kunum doŕlag new, ag agégé né marieksi aneg. “Uni ge keŕ nénah? Nug kuakri wittak ole am gagragsak olewa koulli nou né mare. Qeri ag dueksi ole paŕwureksi atsi,” éksi aneg. ³⁷ Qewa ge, Yesus neihwah Galili atu kunumba tualan.

Yesus Pita Numia Sew Waŕe Pasaoran

³⁸ Yesus Yuda dilag binag mak lo qe minko danah os wénih Saimon lougwa atan. Qewa ge Saimon numia féru gagŕak naŕinah doko niewew, Yesus waŕe qe sew pasaurdigri anoreg. ³⁹ Géri nug wanko duk noko delle waŕe gaŕa morew ge, as qe waŕe pasaoran. Pasaorew ge, as qe usihri asko ke asilag bawardigri dian. ⁴⁰ Kem nowew ge, danahas leilgar waŕe digu kowol kowol ole qe diaressi Yesus dowwa uriyeg. Uriweg ge, nug danahas kunum waŕe asilag usih usih qere feŕlag oŕwelle kunum ole sew pasaoreg. ⁴¹ Am qe ih kawa, koulli nou danahas kuŕum paŕwaressi atessi ole Yesusri urweg, “Na Tiwur Bega!” éksi aneg. Gam nug gaŕa marew koŕlag qamteksi né ospi marieg. Keŕdi ag dueg ge nug Kristus. ⁴² Kuagŕewew ge, Yesus awen os danah kawawa unuqurdigri atan. Atew ge, danahas nug marieksi atessi peg. Peksi ge, nug minarko atewri dagoreg. ⁴³ Gam nug anan, “Da Né Kena Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare né qe§ kusuwi kaw lalawa ole dolag. Keŕdi da kuak qe sérildi anew uriyin,” eko anan. ⁴⁴ Qewa ge, nug Né Kena kuswelle, Yuda dilag binag mak lo kuŕumba Yudia atu owa weiré.

5

Yesus Nug Bégur Digumeko Diaran

¹ Deŕ os Yesus Genesaret le koŕe kawa ŕanwa asko dewew, danahas kuŕumnah nug Tiwurdi Né mariew dolagri omoreksi deg. ² Deppeg nug ŕanwa kuh aŕit os deppes piatan. Sén qewa, kaké wak danah ag kuh minatweg deppes usu isaressi deppeg piaran. ³ Yesus nug olko kuh oswa tan, kuh qe Saimonri. Teko Saimon kuh nakok bitlew ŕan minko lewa nurigri amegwa anan. Now ge, Yesus kuhwa delle danahas doulag patan. ⁴ Nug doulag patko malako ge, Saimonri anan. “Kuh palniwe nagur le gamagwa wanew, usu kaké wakri paŕwarweg nos,” eko anan. ⁵ Anew Saimon koŕewa oko anan, “Danah naŕi, ig tuqan usu touŕehut

† 4:26 4:26 Sarafet kaw am Saidon atu ge Yudia atu kawa. ‡ 4:27 4:27 Siria ole Yudia atu kawa. § 4:43 4:43 Qe ge Tiwurdi Kingdom.

kuagré, gam kaké ospi wam. Gam na anam qeri usu buliko parwarwi nolag,” eko anan. ⁶ Qere séksi ge, kaké kuřumnah diarweg usu tatařlag seg. ⁷ Qere sew ge, leilgar kuak usih kuh oswa deg qe dolagri ewta qarweg, duksi keh narweg berweg. Berwarweg beweg ge, kuh arit olele kaké yanweg ambew, torieksa lewa nolasri ses. ⁸ Sén Saimon wénih os ge Pita qere peko ge, unaka Yesus fégwá gatewa yako duk noko ge anan. “Nařinah, da hipunin danah. Qeri na da parwilka eit,” eko anan. ⁹ Keřdi nug leigur kunum ole kaké huhak diareg qe peksi dorlag nan. ¹⁰ Saimon leikuř Yems, Yon ole Sebedi békuř qe a ole dorlas nan. Géri Yesus Saimonri anan, “Na aw fařwen. Na gei digumak danah diardip,” eko anan. ¹¹ Qere anew ge, kuh berwatweg řanwa tewes, ken kunum mineksi ge, Yesus dimlamdeg.

Yesus Danah Os Lepra Waře Ole Sew Pasaoran

¹² Sén os Yesus nug taun oswa dewew, danah os féru kunum lepra waře ole qe gumurko duan. Nug doko Yesus peko ge, gatewa yako duk noko Yesus nuqurko anan. “Nařinah, na ot sew pe, na da férułwa waře ene sewe kena mar,” eko anan. ¹³ Anew ge, Yesus eweg tiorko danah qe féruwa meko anan. “Da ol de. Waře nasip pasaorar,” eko anew ge, usihri lepra waře qe mundan. ¹⁴ Qe dimba, Yesus danah qe gagrag anoran, “Na danah os amegwa awnah anwen. Mosesri Řo yakwa ane qe sillah atka férun pris* os ismureнна am doř os oka mor. Qeri danahas kunum dolag na waře nasip sew pasaoran,” eko anan. ¹⁵ Gam Yesus neihwah qe atu kuřumba tualan. Tualew dueksi ge, danahas nusig né dolagri am waře asilgar kusuqko mardigri kuřumnah uřiyeksi qagleg. ¹⁶ Gam Yesus sén kuřum minarko atko awen danah kawawa delle unuqordé.

Yesus Danah Eweg Fég Mousak Ole Sew Pasaoran

¹⁷ Deř os Yesus danahas doulag patelle dewew, Farisi os am Mosesri Řo duak danah ole qewa deg. Ag kaw kuřumbari Galiliri Yudiari am Yerusalemri ole uřiyeg. Am Tiwurdi gagragsak waře danah sew pasaorakri qe Yesus dowá dian. ¹⁸ Sén qewa danah os ag danah eweg fég mousak ole os qařqařwa méksi maweg. Ag maweksi lo owa nuksi Yesus nohwa melagri seg. ¹⁹ Gam danahas kuřumnah, géri awen amban. Ambew ge, waře danah qe uksi owa nolagri seg, gam ih ospi peg. Géri qařqař ole maweksi lo kořgowa teg. Téksi ge, lo kořgo siřeksi oře qewa qařqař ole pařoweg now danahas gamlagwa Yesus nohwa meg. ²⁰ Meweg ge, Yesus olag meře mak qe peko anan. “Lal, hipunin nasip kusqém,” eko anoran. ²¹ Anew ge, Řo duak danah am Farisi agégé né kuřum marieksi aneg. “Danah uni nug kér danah qeri Tiwur pihlure? Danah ounté la os hipunin kusuqrigri olele kawa. Qe Tiwur nugé nusig kuak,” éksi aneg. ²² Yesus asilag dahmak qe duan, géri amlagwa anan, “Ag keřdi olagwa dahmak qere usi? ²³ Keř né andil qe kug kawa? ‘Hipunin nasip kusqém,’ te kawa ‘Na aska wei,’ eko andil qe te kug kawa? ²⁴ Gam ag ere dolag. Tiwur nug Danah Bega wan enewa hipunin kusuqrigri kepařko kuakri wittak moran,” eko anan. Yesus buliko ge danah eweg fég kunum mousak ole qe amegwa anan. “Na aska qařqař nasip oka mouka ole louw eit,” eko anoran. ²⁵ Anew ge, usihri danah qe nolagwa asan. Asko qařqař nug nian ole qe oko mouko, Tiwur binag sumelle lougwa atan. ²⁶ Qeri danahas kunum dorlag new Tiwur binag sumessi am ag Tiwurdi gagragsak fařdeksi aneg. “Ig gei kowol founah os piam,” éksi aneg.

Yesus Liwai (Matiu) Keřan

²⁷ Qe dimba ge, Yesus atko takis wak danah os wénih Liwai† takis wak lowa dewew pian. Peko ge, amegwa anan, “Na doka da dimlamir.” ²⁸ Qere anew ge, Liwai keke kunum minelle asko Yesus

* 5:14 5:14 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah † 5:27 5:27 Wénih os ge Matiu.

dimlamdan. ²⁹ Dimba ge, Liwai nug lougwa Yesusri ke nañi san. Sew ge, takis wak danah kuñum am danah la os ole a ole ninaqíreksi dessi ke qe leg. ³⁰ Gam Farisi am *Óro* duak danah Farisi dilag ag dougwa piareksi deg qe aseksi Yesus bégur agop né né kuñum marieg. “Ag takis wak danah am hipunin danah la ole ke am le ole ospi lelew sillah,” éksi aneg. ³¹ Anweg ge, Yesus amlagwa anan, “Danahas wañe kawa ge dokta dowwa pi atsi. Gam danahas wañe ole qe ih dokta dowwa atsi. ³² Da danahas mangu diardildi pi uríyin. Gam da hipunin danahas anwi olag bulirigri uríyin,” eko anaran.

Kurniak Kowoldi Yesus Kořmoreg

³³ Sén qewa, danah qe Yesus ere amegwa aneg. “Le Luarak danah Yon bégur ge sén kuñum kurdessi unuqursi. Am Farisi begalgar ag ole qere sési. Gam na begpar ge qere ospi sési ag ke le ole lési,” éksi aneg. ³⁴ Géri nug né tonak ene anaran, “Danah os as owew, ag nug leigur ke gun marlag olele te? Sén nug qe ole deppeg, kawa. ³⁵ Gam dimba geisah danah qe uksi atlag, géri nug foula leigur ole pi daweg. Sén qewa ge, leigur qe ke gun melag,” eko anaran. ³⁶ Yesus nug né tonak os anaran. “Danah ounté nug lamén fou ge parilko saríh nagur os oko am lamén alag óre pi titie. Am danah os qere sérig ge, nug lamén fou qe sew nou mérig. Am lamén saríh fou qe lamén alag qe ole amnak usih kawa. ³⁷ Am danah ounté os nug wain fou bawrak le witakri doř gařa alagwa pi yane. Am danah os qere sérig ge, wain fou doř gařa parilko wain wanwa gogořdig. Am wain fou doř gařa le witakri qe ole sew nou mérig. ³⁸ Danah nug wain fou ge doř gařa fouwa ih yanar. ³⁹ Am danah nug wain alag tatam le ole ge, nug wain fou bawrak qeri ospi sew. Nug ane, ‘Wain alag ge kena,’ ” eko anan.

6

Sabat Deřdi Kořmak

* **6:4** 6:4 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah † **6:13** 6:13 Danah os Yesus nugégé toqarko meř arew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah.

¹ Sabat deř oswa Yesus bégur ole reis dar owa nuksi ateg. Atessi ge, nug bégur reis qieksi ewlagwa mou ořoleksi damqéksi leg. ² Qere seweg ge, Farisi os piareksi kořmareg, “Sabat deřwa qere sakri ge gun, gam ag keřdi qere séw,” éksi kořmareg. ³ Yesus Farisi kořlagwa oko anan, “Ag Dewit danah nusgur ole laké aqarew seg qeri, Né yak nie ge ospi te ewqéksi dosi? ⁴ Dewit Tiwur Loug owa noko, Tiwur nohwari ke beret qe wan. Beret qe gun, danah balbal kunum dilag kawa, pris* dilag mangu. Gam Dewit nug beret qe leko am danah nusgur qe ole marew leg. Ag Né yak qe ospi te ewqeg?” ⁵ Yesus buliko anaran, “Danah Bega nug Sabat deř gume,” eko anaran.

Yesus Sabat Deřwa Kekuan

⁶ Sabat deř oswa Yesus nug Yuda dilag binag mak lowa noko danahas Tiwurdi Néri duak maran. Am danah os eweg kenari mousak ole qewa dian. ⁷ *Óro* duak danah am Farisi os ole ag keř ihwa os Yesus yagoř morlagri ih marieg. Géri ag Yesus Sabat deřwa wañe danah kusqarew pelagri kařeordéw. ⁸ Gam Yesus asilag dahmak qe iril duan. Doko ge, danah eweg mousak ole qe amegwa anan. “Aska danahas gamlagwa sirka da,” eko anoran. Géri danah qe asko sirko dian. ⁹ Dewew ge, Yesus kořmaran, “Ag dosi ge, kowol are ge *Óro* dimlamdak? Ig Sabat deřwa danah kowol kena te sarnig, kawa ig gurak te marnig? Ig danah kena dalagri te kehnarnig, kawa ig danah sarhut paral te melag?” eko kořmaran. ¹⁰ Nug amnew weiyew danah kunum piarko ge, danah qe anoran. “Ewen tior,” eko anoran. Anew danah qe qere sew ge, eweg sew buliko pasaorko koutoran. ¹¹ Gam ag uhrilag bew ge, ag Yesus aregnah sorlagri qe ag agéagé marieg.

Yesus Aposel 12 Qere Keřaran

¹² Qe dimba sén os ge, Yesus Tiwurdi unuqurdigri qoukuwa tan. Teko ge, tuřan usih qe unuqorelle dewew kuagřan. ¹³ Kuagřew furuwa ge, nug

bégur anew qagleg. Qagulweg ge, nug 12 qere keprárko ag wenlag aposel† maran. ¹⁴ Os ge wénih Saimon, Yesus wénih Pita katrán. Am Endru, nug Saimon kamag. Yems am Yon ole. Am Filip, Batolomiu ole. ¹⁵ Matiu am Tomas ole. Am Yems nug Alfius nag. Am Saimon, nug Silot danah ameg qewari. ¹⁶ Am Yudas, nug Yems nag. Am Yudas Iskariotrer, nug dimba geisah Yesus keger ewlagwa mérig.

Yesus Danahas Doulag Patelle Am Kusqaran

¹⁷ Yesus Bégur 12 ole nuksi ge, nug wanko wan uřemba asko dian. Nug bégur kuřumnah ole deg. Am danahas kuřumnah Yudia atu kunumbari am Yerusalem taun qewari am Tair, Saidon ole řanwari qe kunum ole deg. ¹⁸ Ag nusig né dolagri am nug ferlagwa waře kusuřigri ole uřiyeg. Danahas koulli nou sarew nou marak ole ge, Yesus kusqaran. ¹⁹ Yesusri gagragsak wanko danah kunum kusqaran, qeri danahas kuřumnah nug feru ořalagri seg.

O Duak Danah Olag Gamag Asdig

²⁰ Yesus nug bégur piarko delle anaran, “Danah ag gei o duak dasi, ag olag gamag asar. Kerđi Tiwurdi kingdom ge asilag. ²¹ Danah ag gei laké dasi, ag olag gamag asar. Kerđi dimba Tiwur sew ag kutuk ospi meweg. Danah ag gei kunnessi dassi, ag olag gamag asar. Kerđi dimba ag imlag. ²² Ag Danah Bega dimlamdepeg, qeri séksi danah ag keger maressi uksi uksi aqsi am geřaressi am wenlag seweg nou mew ge, ag olag gamag asar. ²³ Ag asilag qere seweg pe, ag sén qewa gamlag asakwa olessi des. Kerđi qe noh asilag saw kappa ge nařinah. Algu alalgar profet‡ dilag ole qere seréw. ²⁴ Gam danah kehlag ole ag kug os pelag. Ag keke sew olag kena diakri iril oweg olele moran. ²⁵ Danah gei ke léksi koutursi, ag kug os pelag. Ag dimba laké ařardig. Danah ag gei imsi, ag ole geisah Tiwurdi uhřibak pelag. Dimba ag olag nou mew kuanak naři selag. ²⁶ Ag danah kunum binlag sumbeg ge, ag kug os pelag. Algu alalgar

profet darmak dilag ole qere seréw,” eko anaran.

Keđer Asilgar Dilag Olag Mousar

²⁷ Yesus doulag patelle anaran. “Gam ag né dasil dosi ole ag anarina. Ag keđer asilgar dilag olag mousar. Danah os kowol nouni sarweg ge, ag kowol kena sares. ²⁸ Ag danah os wittak nou marweg ge, ag Tiwur kořmorweg wittak kena marar. Am danah nouni sarweg ge, ag asilag unuřores. ²⁹ Danah os na siwen leis ge korew pe, leis ole buliwe korar. Am danah os lamén nasip ow ge, minwe kasuk nasip qe ole war, aw gagansi owen. ³⁰ Am danah os na kekeri kořmirew ge, na mor. Am danah os nasip keke ow ge, na buliko mirdigri wagé meka aw sewen. ³¹ Danah la ag kowol kena sarlagri olag nie qe sillah, ag ole qere sares. ³² Ag danah asilag olag mouse ole qe dilag ih olag mousew pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ag ole danah are asilag olag mouse ole qe dilag ih olag mouse. ³³ Am ag kowol kena danah os asilag sési ole qe dilag ih seweg pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ole ag kowol qere ih sési. ³⁴ Am ag danah keke marsi qe noh marlagri olele duessi marweg pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ole ag hipunin danah leilgar keke marsi qe ag keke noh olele bulieksi marlagri duessi marsi. ³⁵ Gam ag keđer asilag dilag olag mousar am ag nouni aw sarweg. Ag keke mareksi am noh olagri aw dahmeweg. Ag qere sepeg ge, ag noh naři mardig am ag Tiwur Karannah bégur dalag, kerđi nug danah nou am danah keke marew kena sam éksi pi ansi qe ole nouni pi sare. ³⁶ Ag danah dilag olag duar, Memlag Tiwur o duak nie ole qe sillah.”

Ag Leilgar Aw Keprarweg

³⁷ “Ag danahas dilag kowol nou aw kepreksi am nou arweg. Qere seweg ge, Tiwur ole asilag qere sérig. Ag danahas kowol nou asilag noh olagri aw anweg. Qere seweg ge, Tiwur ole asilag qere sérig. Ag danah os nouni

‡ 6:23 6:23 Tiwurdi né oko mariak danah

sarweg ge, hipunin asilag kusuqqeg, Tiwur ole asilag hipunin kusuqrig. ³⁸ Ag danah la qe keke mares am Tiwur geisah ag keke mardig. Geisah Tiwur keke yanew ambeko letewew mardig. Ag keke gane danah marsi qe sillah Tiwur ag ole mardig," eko anaran. ³⁹ Anko ge, Yesus né tonak os ole amlagwa anan. "Danah os ameg gaŕu nug ameg gaŕu lia omaldigri olele te? Kawa, geisah a olele tolweksa moŕwa nolas. ⁴⁰ Sulnir nug duak nusig duak morak danah nusig pi érde. Sulnir are nug duak morak danah nusig dowari duak kunum oko malako ge, duak morak danah nusig qe sillah bérig. ⁴¹ Areg na liap amegwa kinkak nagurnah de qeri aminna? Gam na amenwa ker masa naŕi de ge, pite dahmorna? ⁴² Na nagégé amenwa ker masa naŕi de ge pite penna am areg liap anorna, 'Lal, da na amenwa kinkak nagurnah de ge uŕil seina.' Na darmak gaŕanwa ih Tiwur dimlamdak danah! Na tatam na nagégé amenwa ker masa naŕi ge oka, amen kena mew aminka koutorka ge, na kinkak nagurnah liap amegwa de qe uŕipri olele."

Ker Am Mou Ole

⁴³ "Ker kena nug mou kena nie. Qe sillah ker nou nug mou nou nie. ⁴⁴ Danah ag ker mou tatam peksi ge, ker qe kena te, ker qe nou te ge ag dosi. Danah ag guŕaw mou darér qoum olewari pi usi. Am ag peipé mou ker nagurnah qoum olewari pi tuqsi. ⁴⁵ Danah kena nug dahmak kena kuŕum owa nie. Qeri nug kowol kena se. Qe sillah danah nou nug dahmak nou kuŕum owa nie. Qeri nug kowol nou se. Keŕdi nug dahmak nou owa ambak nie qe, koŕewa bew ane."

Lo Fuakri Kowol Aŕit

⁴⁶ "Keŕdi ag dasil 'Naŕinah, Naŕinah,' éksi ansi, gam ag da koŕel ospi dimlamursi? ⁴⁷ Danah os da gumirko doko, am da fal doko dimlamurdig ge, da kowol nusig qe mariwi ag dolag. ⁴⁸ Nug danah os lo fuan qe sillah. Tatam ge, nug moŕ pesorko oko, wandor lagko kétum qeko koutorko ge lo fuan. Dimba le kue neko lo qe yepian, gam qiakri olele kawa. Keŕdi nug fuko koutoran. ⁴⁹ Am danah nug da

fal doko pi dimlamde ge, nug danah os moŕ oko, wandor diguwa kétum pi qak lo fuan qe sillah. Géri dimba lo qe le kue neko yepew ge, qiko neko ole kaduŕko nou meko koutoran," eko anaran.

7

Yesus Fan Kuriri Kekuak Nir Sew Pasaoran

¹ Sén Yesus nug danahas né qene marko malako ge, nug Kapernaum taunwa atan. ² Qewa ge, Romdi fan kuri danah nug kekuak nir os ole daré. Kuak nir qeri o naŕi niré ole qe waŕe meko mousdigri malwak nian. ³ Fan kuri danah nug Yesus qewa dian né qe doko ge, nug Yuda dilag kuri danah meŕarew ateg. Ateksi ge, Yesus amegwa anweg uŕiko kuak nir nusig qe sew waŕe pasaurdigri anoreg. ⁴ Yesus dowata ateksi gagragnah ere aneg, "Danah qe kenanah. Na kéhnurdipri olelenah. ⁵ Nug ig Yuda isanig o niew binag mak lo isanig fuan." ⁶ Géri Yesus ag ole ateksi, fan kuri danah qe loug mourak waneppege ge, nug leigur os meŕarew Yesusri né uksi ateksi ere aneg. "O naŕinah, na aw kekuak naŕi sewen. Na da loul owa neripri olele kawa, keŕdi da danah kenanah kawa. ⁷ Qeri da duina ge, da na gumirko wanakri olele kawa. Na qere denna am né ih anwe, dasil kekuak nir waŕe pasaorar. ⁸ Keŕdi da ole danah wénih ole kekuak miŕe qe kallowa deina. Am da ole fan danah os da kallolwa dasi. Am da usih os amegwa anina, 'Na eit,' eko anwi ge, nug ate. Am da la amegwa anina, 'Na doka,' eko anwi ge, nug do. Am da dasil kekuak nir qe amegwa anina, 'Na kekuak ene se,' eko anwi ge, nug qe se." ⁹ Sén Yesus né qe doko ge, danah qeri o meŕe mak peko wawtuŕko ole o gamag asan. Asew ge, nug buliko danahas ameg naŕi dimlamdeg qe anaran, "Da ag anarina. Israel olagwa danah usih os o meŕe mak ere ole ospi pégin." ¹⁰ Qe dimba, fan kuri danah leigur meŕarew ateg ge, bulieksi louw uŕiyeksi, kekuak nir qe iŕil sew pasaoran peg.

Yesus As Qehŕas Nag Os Mousew Buliko Qaqran

11 Nagur dimba Yesus taun os wénih Nain qewa atan. Nug bégur am danahas ameg nañi qe ole nug dimlamdeg. 12 Nug atko taun ihñam nañi qe mourak wanewew ge, danah mousak os mawessi dog. Danah mousak qe anig nug nag usih qe ih ole am nug as qehñas. Danahas ameg nañi taun qewari asessi as qe ole arié dog. 13 Nañinah nug as qe peko ge, o nañi dow, nug as qe amegwa anan. “Na aw kuanwen.” 14 Qere anelle ge, unaka wanko danah mousak nian ole qañqar qewa eweg man. Eweg mew ge, danah qañqar maweg qe asessi deppeg, Yesus anan. “Nir geñ, da anirina, na as,” eko anan. 15 Anew ge, danah mousak qe buliko asko delle ge, digumeko né marian. Yesus nir qe pañwew anig dowa wanan. 16 Géri danahas kunum fareksi nou méksi Tiwur binag meg. Ag aneg, “Profet nañi os onigwa bé. Tiwur danah nusgur kehñardigri uríé,” éksi aneg. 17 Danahas Yesusri né qe Yudia wanwa am atu lala talilorak nie qe kunumba mariweg tu-alan.

Yesus Am Le Luarak Danah Yon Ole

18 Yon nug bégur ag keke kunum dueg am peg qe nug amegwa anweg, nug békuñ añit urwatan. 19 Nug Nañinah ere koñmorlasri anew ates. “Na enan te Tiwur uríripri anan, kawa ig danah la te ameg ménig?” 20 Sén danah añit qe Yesus dowa ateksa ge, amegwa anes. “Le Luarak danah Yon anew i na koñmirmitti gumdekrú uríah. Nug ere ané, ‘Na enan te Tiwur uríripri anan, kawa ig danah la te ameg ménig?’ ” eksa koñmores. 21 Sén qewa ih Yesus danahas kuñum wañe digu digu ole sew pasaoreg am koulli nou danah feñlagwari kuñum geñaran. Am danah amlag gañu ole kuñum sew amlag kena mew bulieksi amneg. 22 Am danah añit qe amlaswa anan, “Bulieksa ateksa Yon keke piap am duap ole qe amegwa anes. Amlag gañu ge bulieksi aminsi, félag mousak ge bulieksi weisi, lepra danah ge feñlag buliko pasaore, doulag itwak ge bulieksi né dosi, danah mousak ge bulieksi assi, am o duak danah ag Né Kena dossi. 23 Am danah os o meñe mak gagrag dewew da pi dimiñdig ge, Tiwur

nug wittak murdig.” 24 Danah añit Yonri né oksa uries ole qe mundeksa atwes ge, Yesus digumeko danahas amlagwa Yonri anaran. “Ag awen danah kawawa keñnah pelagri Yon gumdeksi ateg? Ag ulas qaweñ os orwew ulle qe te pelagri ateg? 25 Kawa ge, ag keñ qewa pelagri ateg? Ag danah bala kena ole te pelagri ateg? Kawa, danah bala kena kena mési am danah kehlag ole qe king lougwa dasi. 26 Gam ag keñ pelagri ateg? Ag profet te pelagri ateg? Yo, da amlagwa anina. Nug profet la kunum eñarak. 27 Danah Yon eneri ih Tiwurdi Né yakwa ane. ‘Da dimba geisah meñ danah dasil méwi atko na nom oko anuqko nasip ih bawardig.’ 28 Da ag amlagwa anina. Yon nug danah wanwa dasi qe kunum eñarak. Gam danah nug Tiwurdi Kingdomwa nagurnah de qe nug Yon eñdak,” eko anaran. 29 (Danahas kunum takis wak danah ole Yesusri né dueksi olag usihwa “Tiwur ge mangunah,” éksi dahmeg. Keñdi ag atweg Yon le luaran. 30 Gam Farisi am Mosesri Ro duak danah ole Tiwur ag ih ismaran qe dimoreg, keñdi ag Yon le luarak mineg.) 31 Yesus buliko anaran. “Da keñ né tonakwanah os danahas geiri ismardil? Kowol asilag ge aregnah? 32 Ag nir nounu sillah. Kaw gamagwa dessi nir nounu la urwaressi dasi sillah. ‘Ig asilag dumtum yaltu ge, ag kasi sak minéw. Am ig ginanig kuku irtu, gam ag kuanak minéw,’ éksi ansi. 33 Le Luarak danah Yon nug uríyan am nug ke wain ole ospi leré. Qeri ag aneg, ‘Koulli nou nug féruwa de.’ 34 Danah Bega uríyan, nug ke wain ole lewew, ag ansi, ‘Danah ene pes. Nug ke wain ole nañinah lelle de. Nug takis wak danah am hipunin danah ole liam patak dasi,’ éksi ansi. 35 Gam danahas Tiwurdi duak usi ole kowol asilagwa ismigi ge, duak qe keke meñenah,” eko anan.

Hipunin As Yesus Fég Goñenwa Wañwuran

36 Farisi os nug Yesus ole ke lelasri anew ge, Yesus Farisi qe lougwa atko ninaqirko dian. 37 Hipunin as os taun qewa daré. Nug Yesus Farisi qe lougwa ke lelle dian

né qe doko ge, nug gořen muřdig ke-
nanah ole siné ambak oko uřıyan. ³⁸ Sén
nug wanko Yesus dimugwa fég mourak
kunnelle dewew ge, amři gogořko noko
Yesus fég lourew ge, kuri uřugwa uřtian.
Uřtielle ge fég kis morko gořenwa fég
wařwuran. ³⁹ Farisi Yesus nug lougwa
uřıyan ole qe, kowol qe peko ge, owa ih
anan. “Danah uni nug profetnah wen,
nug as uni keř as nugnéwa eweg me
qe dolo am nug as qe hipunin as qe
ole dolo.” ⁴⁰ Géři Yesus nug danah qeri
dahmak doko ge, amegwa anan, “Saimon,
da né os ole na amenwa andildi.” Anew
ge, Saimon anan, “Aria, duak marak
danah, né nasip ge an.” ⁴¹ Yesus anan,
“Danah ařıt os ateksa danah qarég ole
qe dowa waneksa qarég os anwes matan.
Danah os ge anew 10,000 kina moran am
danah os ge anew 100 kina ih moran.
⁴² Danah ařıt qe qarég qe buliko morakri
olele kawa, géři danah nugnéwa qarég
os ole qe nugégé kug asilas qe duew
doug katian. Qeri danah ařıt qe olaswa
oun nug danah qe o kunum ole murdig?”
⁴³ Saimon anan, “Arté, danah qarég naři
wan ole qe.” Yesus amegwa anan, “Né
noh nasip qe mangu.” ⁴⁴ Am Yesus buliko
as qe peko delle ge, Saimon amegwa anan.
“Na as ene pena te? Da na lout owa ném,
am na da fél isdilri le ospi miřam. Gam as
ene ge nug amřiwa fél uhřu oko am kuri
uřugwa uřtıé. ⁴⁵ Na da kis ospi miřam.
Gam sén da owa ném am uřıyew geisah
e patak as ene da fél bulibuli kis moré.
⁴⁶ Na ig kounigwa da kurulwa oliw gořen
nagur ospi wařwuran, gam as ene gořen
muřdig olewa da fél wařwuré. ⁴⁷ Qeri da
na amenwa anina. Nug o nařınah miře,
qeri da hipunin nusig kuřumnah kusqém.
Gam danah os nug hipunin nagur se eko
ane qe kusuqwi ge, nug o nagur ih miře.”
⁴⁸ Qe dimba Yesus as qe amegwa anan,
“Hipunin nasip kusqém.” ⁴⁹ Danah nug
ole ke lessi deg qe agégé nug kořmorew
wane morew duak séssi aneg, “Danah
ene ounnah qeri nug hipunin kusqe?”
⁵⁰ Yesus as qe amegwa anan, “Na dasıl ot
meře mé qewa buliko wirém! Na aska ot
kenawa ih eit,” eko anan.

8

As Os Yesus Dimlamdessi Weiyeg

¹ Qe dimba nagur os dessi ge, Yesus
taunwa am kappa ole weiyelle Tiwurdi
Né Kena kusuko anan. “Tiwur danahas
nusgur dilag king delle gumardigri sén
uřıyé.” Nug Béğur 12 qe am as os ole
ařié ateg. ² As qe tatam Yesus koulli nou
feřlagwari geřaran am waře ole deppeg
sew pasaoreg. Os ge wénih Maria taun
Makdalari. Tatam Yesus koulli nou 7
qere féřuwari geřaran. ³ Am Yoana, nug
gému Kusa ge Herod loug qeri kuakri kuri
danah. Susana am as la kuřum os ole
ateg. As qe ag asilag kekewa Yesus béğur
ole kehnareg.

Danah Ke Sařeg Touřakri Né Tonak

⁴ Danahas kuřumnah taun lalawari
uřıyessi Yesus dowa qagleg. Qagulweg
ge, Yesus né tonak os amlagwa anan.
⁵ “Danah os atko dara ke sařeg touřan.
Nug touřelle atewew ge, ke sařeg os ihwa
tolweg. Tolwessi neweg ge danah tapareg
am kunum é diareksi lareg. ⁶ Am ke sařeg
os ge wan qarqar olewa tolweg. Tolweksi
qařa beg, gam wan qe le ole kawa, géři
ke qařa wagam kawa ole meięeg. ⁷ Am
ke sařeg os ge meř qoum ole gamlagwa
tolweg, géři ařié béksi meř qoum ole ke
qařa tonarweg meięeg. ⁸ Gam ke sařeg
os ge wan kenawa tolweg. Ag béksi mou
kuřumnah nieg. Mou ge 100 eřdak qere.”
Yesus qere anko ge uřuko anan, “Danah
oun os doug né duakri ole dew pe, né
ene doko koutorar.” ⁹ Yesus nug béğur
né tonak qe diguri kořmoreg. ¹⁰ Géři nug
anan, “Tiwurdi Kingdomri duak qe algu
lariak daré, gam gei nug sew ag duak
lugmak qe dosi. Gam, danahas lala qe
duak lugmak qe da né tonakwa anarina.
Qeri Né yak qe mou béřig. ‘Ag aminsi
gam ospi peweg. Am né qe dosi gam digu
ge olag ospi mourew,’ ” eko anan.

Ke Sařegri Né Tonak Digu

¹¹ Yesus anaran, “Né tonak ene digu
ge ere, ke sařeg ge Tiwurdi Né. ¹² Ke
sařeg os ge ihwa tolasi, qe ge danah né
dosi gam dimba nou memeg doko né qe
olagwari o. Keřdi nug qere sew ag olag

meře pi mew ge, hipunin asilag noh ospi éúrweg. ¹³ Am ke sařeg os wan qarqar olewa tolweg ge, danah né qe dueksi uksi olag gamag ase. Gam ag ke qařa diri wan kunuk pi no sillah. Qeri ag olag meře mak sén kutuk ih de, gam qepiak uriyewew ge, ag tolasi. ¹⁴ Am ke sařeg os meř qoum ole gamlagwa tolasi qe sillah ge, danah né dossi gam ag sén kuřum asilag kug kowol kowolri dahmesi, ag wan ewa kehlag ole am o gamag asakwa dalagri, dahmak qe Tiwurdi Né tone. Qeri ag olag meře mak mou ole kawa. ¹⁵ Am ke sařeg wan kirag olewa tolwe qe sillah ge, danah olag kena am dahmak mangu ole Tiwurdi Né dueksi gagrag orwessi, am ag olag meře mak gagrag dewew mou kuřum nisi.”

Lam Wa Kallowa Pi Tonsi

¹⁶ Yesus buliko né marian. “Danah os lam kamutko wawa pi tone am qarqar kallowa pi me. Kawa, nug karan eisew nie. Qeri danah lo owa nuksi ge, sarmer qe pelag. ¹⁷ Keř keř lugmak dasi ge, dimba Tiwur ambo mérig. Am keř keř tonak ge, dimba qe ole ambo mew dolag. ¹⁸ Qeri dosi koutores. Danah are nug né doko orwe ge, Tiwur sew nug o mourew geisah naři qere murdig. Gam danah are nug né pi duelle ‘da duina,’ eko ane ge, nug nagur os due qe Tiwur buliko kařurdig,” eko anan.

Yesus Anig Am Kamgur Ole

¹⁹ Sén qewa Yesus anig am kamgur ole pelagri uriyeg. Gam danah kuřumnah qagleg, qeri ag nug gumdeksi unaka wanakri olele kawa. ²⁰ Danah os Yesus anoran, “Na anin am kampar ole peirlagri dimdim ewa aséw dasi.” ²¹ Yesus buliko anaran, “Da anil am kamlar ge danahas Tiwurdi Né dueksi am dimlamursi ole qe,” eko anan.

Yesus Ulas Naři Anew Toran

²² Deř os Yesus bégur dilag anan. “Doweg, ig le koře kawa séku leis uwa atet.” Qere anew ge, kuh oswa olessi téksi ateg. ²³ Kuhwa atessi ge, Yesus usameg new nian. Niewew ge, ulas gagrag le koře kawawa bew, le koř koř naři qeko kuhwa noko ambew kug naři owa deg. ²⁴ Yesus bégur gumdessi wanessi qağressi aneg.

“Danah naři, Danah naři, ig torinigri sétu.” Géři Yesus asko ulas kořkoř uhři naři ole gařa matew tores. Torwes ge, le ameg mousko nian. ²⁵ Yesus bégur dilag anan, “O meře mak asilag arewa de?” Gam ag fařessi dahmak kuřum uksi agéagé aneg. “Danah ene oun? Nug ulas le ole gagrag anatew, né nusig dimlamdap,” éksi aneg.

Yesus Koulli Nou Danah Os Féruwari Gerđan

²⁶ Yesus bégur ole kuhwa ateksi Gerasa waneg. Atu qe Galili le koře kawa nie qe séku leis de. ²⁷ Yesus kuh minko pitiyewew, danah os féruwa koulli nou ole taun os owari nug Yesus gumurko duan. Sén welah nug lamen ospi tagré am louw ospi daré, nug matmatwa ih niré. ²⁸⁻²⁹ Sén kuřum koulli nou danah qe pi pařwurdé. Danah kuřum nusig sansan amneksi koutordéw, am nug sen darér olewa qağdéw. Gam nug sen darér ole qe tatřardé. Koulli nou souorew awen danah kawawa atté. Danah qe Yesus peko ge, qalko urwelle unaka fégwa wanwa qere tolwan. Tolwew peko ge, Yesus koulli nou danah qe pařwurdigri gagrag anoran. Qeri nug fag gogwa uruko anan, “Yesus, na Tiwur Karannah Bega. Na keřdi dagrowa uriyam? Da gurak aw miřwen.” ³⁰ Yesus kořmoran, “Na wénim oun?” Eko anew am nug anan, “Ameg naři.” Keřdi koulli nou kuřum nug féruwa nog. ³¹ Koulli nou qe qağleksi urweksi Yesus bulibuli kořmoreg. “Na ig aw geřigwe moř aminweg atko kutuk mewa nuhut.” ³² Fo kuřum qouku nagur os qewa ke lessi deg. Qeri koulli nou qe ag Yesus dowa qağleksi urwessi aneg. “Na ig minigwe fo uni feřlagwa wanet.” ³³ Am Yesus anew koulli nou ag danah qe mundeksi fo feřlagwa waneg. Fo qe gueksi waneksi béwa tolweksi le koře kawa qewa nuksi le léksi mouseg. ³⁴ Fo gumarak danah ag kowol qe peksi kum atessi taunwa am kaw lalawa ole mariweg tualan. ³⁵ Géři danahas ag keř ban qe pelagri taun pařweksi ateg. Ateksi Yesus dowa waneksi ge, danah koulli nou pařwureksi ateg qe, dahmak qaorew

am lamén tako Yesus nohwa ninapiírko dewew pessi faérg. ³⁶ Danah os keke qe amlagwa peg ole ge, ag danahas la danah koulli nou ole dewew Yesus areg sew kena man qeri mariweg dueg. ³⁷ Géri danahas kunum Gerasa atu qewari Yesus minarko attigri sinanah anoreg. Keárdi ag olag nouninah faán. Géri Yesus buliko attigri kuhwa olko tan. ³⁸ Danah koulli nou pařwureg ole qe Yesus nuqurko anan, “Da na ole atnit,” eko anan. Gam Yesus anew buliko atewew ge anoran. ³⁹ “Na bulika kawanwa atka, Tiwur keke kunum nasip san qe mariwe dues.” Géri danah qe taun kunumba atko danahas amlagwa Yesus keke kunum san qe kusuko marian.

Yesus Nir Asin Mousak Qaqran Am Waře As Sew Pasaoran

⁴⁰ Yesus buliko le koře kawa séku leis atew ge, danahas kunum nug felqoreg. Keárdi ag kunum nug ameg méksi deg. ⁴¹ Sén qewa danah os wénih Yairus nug Yesus gumurko wanan. Nug Yuda dilag binag mak lo osri kuri danah. Nug Yesus nohwa gatewa yako gagrag nuquran. “Na da ole loulwa atnit olele te?” eko kořmoran. ⁴² Keárdi nug nir as usihnah ole am nug makař nusig 12 keke qere qe mousdig malwak nian. Géri Yesus wanko atewew ge, danahas ameg naři duksi nug omorweg ateg. ⁴³ Am as usih os nug makař 12 qere as dilag waře qe ole daré. Am nug kéhu kunum dokta agop malwan. Gam danah ounté os sew waře nusig ospi pasaoran. ⁴⁴ As qe Yesus dimugwa doko, Yesusri lamén noh orwew ole waře nusig usihri kawa man. ⁴⁵ Yesus kořman, “Oun da urwilé?” Eko anew, kunum aneg. “Ig kawa, ig kawa.” Éksi anweg Pita anan, “Danah naři, danahas ameg naři na omiressi qataoréw dasi.” ⁴⁶ Gam Yesus anan, “Ounte da urwilé. Keárdi da gagragsak dasil os pařwilko atew dahmorém.” ⁴⁷ As qe duan ge, nug lugumdigri olele kawa. Géri nug sahréle Yesus nohwa doko wanwa duk noko, danahas kunum nolagwa nug keárdi Yesus dowe eweg man qe kopatko amegwa anan. “Waře dasil ge usihri sew pasaoré.” ⁴⁸ Yesus as qe anoran, “Nir dasil, na dasil ot meře mé qewa na férun sew kena mé.

Na aska ot kena ih dewew eit.” ⁴⁹ Yesus né marielle dewew, Yuda dilag binag mak lori kuri danah Yairus qe lougwari meř danah os uríyan. Uríko ge, Yairus anoran, “Na ařen ge iril mousé. Na duak marak danah aw kug morwen.” ⁵⁰ Gam sén Yesus qe doko ge, Yairus amegwa anan, “Na aw fařwen. Na dasil ot meře mew, geisah ařen séwi kena mérig.” ⁵¹ Yesus nug Yairus lougwa atko ge, nug danah la os minarew nug ole lo owa pi nog. Gam Yesus nug, Pita, Yon, Yems, am nir as qe memeg anig ole ag ih owa nog. ⁵² Danahas kunum nir as qeri masiepeg ge, Yesus amlagwa anan. “Ag aw masiweg. Nir qe pi mousé, nug usnie,” eko anan. ⁵³ Anew ge, ag dueg nir qe iril mousan, qeri ag nug imdeg. ⁵⁴ Gam Yesus lo owa noko nir qe ewegwa oráko qalko anan, “Nir dasil, na as.” ⁵⁵ Anko malwew, nir qeri koulli buliko féruwa uríyew founak oko usihri asan. Yesus amlagwa anan, “Ag ke os morweg lar.” ⁵⁶ Nir qe memeg anig ole dorlas new ole fares. Gam Yesus gagrag anatan. “A ounté os aw keke eneri amegwa anwes,” eko anan.

9

Yesus Béгур 12 Qe Kekuak Maran

¹ Yesus Béгур 12 qe urwarew dog. Doweg ge, nug koulli nou kunum gefarlagri am waře kowol kowol ole kusqarlagri gagragsak am kuakri wittak ole maran. ² Am nug Né Kena “Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri” qe kusulagri am waře danah seweg pasaorlagri ole anew ateg. ³ Yesus amlagwa anan, “Ag weiyakri sénwa kité os aw oweg. Ag durqak sokét, baram, ke, qarég am siot arít os aw oweg. ⁴ Ag lo arewa diarweg nuksi pe, ag qewa ih dessi ole taun qe mineksi ates. ⁵ Gam danahas ag fel pi qaressi diareksi loulagwa pi atweg pe, ag taun qe mineksi atessi ge félagwari usuř qeqlessi ates. Ag kowol qe peksi ge, kowol nou asilag qe olag mourdig.” ⁶ Géri Yesus Béгур ateksi kaw kunumba weiyessi, Né Kena kuswessi am waře danah atu kunumbari seweg pasaorég.

Herod Yesusri Katat Qan

⁷ Herod Antipas nug Galili dilag king. Nug Yesus Bégur ole kuak seg qeri né doko katat qan. Kerdi danah os ge aneg, “Le Luarak danah Yon buliko siran.” ⁸ Am os ge aneg, “Elaisa gumarko duan.” Am la os aneg, “Profet* os algunah mousan qe buliko siran.” ⁹ Géri Herod anan, “Da anwi Yon fag iril kotrég. Gam danah qe ounnah nusig kuak am kowol ole mariweg duina?” eko anan. Géri nug Yesus perigri dahman.

Yesus 5,000 Danah Ke Maran

¹⁰ Yesusri aposel† bulieksi uriyeksi keke kunum seg qeri nug amegwa marieg. Qe dimba ge, nug omlarew, danah la minareksi ag agé kaw os wénih Betsaida qewa ateg. ¹¹ Gam danahas dueksi ge, nug dimlamdeksi ateg. Ag nugnéwa atweg ge, nug felqarelle Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri né qe kuswew dueg. Am danah os waře ole qe sew pasaořeg. ¹² Kem noko tueh manew ge, Bégur 12 qe duksi Yesus amegwa aneg. “Na danahas anwe atares. Ag kaw naři am kaw nounu unaka dassi qewa ateksi niak awen am ke lakri os ole maries. Awen ig datu ole ene ge danah kawa,” éksi aneg. ¹³ Anweg ge, Yesus buliko anaran, “Ag agégé ke mares.” Gam Bégur 12 qe aneg, “Ig ke kuřum ole kawa, beret tanig ole am kaké arit ole ih de. Ig atektu danahas ene kunum dilag ke daren te méktu marnig?” ¹⁴ (5,000 danah keke qere qewa deg.) Yesus nug bégur amlagwa anan, “Ag danahas amlagwa anweg, qaglak ameg 50, 50 qere qagleksi des.” ¹⁵ Yesus nug anan sillah, bégur né nusig dimlamdeksi anweg danahas kunum ninapiřessi deg. ¹⁶ Yesus beret tanig ole am kaké arit qe ole oko saw karan amnelle kena sam elle keri unuqoran. Malako ge, temelle bégur danahas agop panilagri maran. ¹⁷ Géri danahas kunum ke léksi olag orwew ge, ke big big minareg qe Yesus Bégur diareksi kaleg 12 qere yanareg.

Pita Né Kopatko Yesus Ge Kristus Eko Anan

¹⁸ Deř os Yesus bégur ole dessi am nug nugé kepařko unuqorewew, am bégur gumdeksi doweg kořmaran. “Danahas dasil ge oun éksi ansi?” ¹⁹ Nug bégur aneg, “Os ge Le Luarak danah Yon éksi ansi. Am os ge Elaisa éksi anirsi. Am la os ge profet os algunah mousan qe buliko siran éksi ansi.” ²⁰ Anweg ge, Yesus bégur kořmaran, “Gam ag ge dasil oun éksi ansi?” Pita anan, “Na Tiwurdi Kristus‡, Tiwur danahas nusgur bulika diardipri toqiran.” ²¹ Géri né qe danah os amegwa anwegri Yesus bégur gun qaran.

Yesus Mousko Am Buliko Asdigri Anan

²² Am Yesus amlagwa anan, “Meřenah, danah Bega geisah gurak kuřum morlag. Kuri danah am pris dilag anqak danah ole am Mosesri Řo duak danah ole geisah nug dimoreksi, am qeweg mousdig. Gam deř kiamba ge buliko sirdig.” ²³ Anko ge, buliko danahas kunum anaran, “Danah os da dimlamiřdigri dew ge, nug nugégé nusig sak am o mourak ole qe dimorko, am ker mawanak nusig deř dorog mouko ge da dimlamřar.Š ²⁴ Danah os nug nugégé nusig sak am o mourak ole dimlamurko ge, nug foumak ospi ow. Gam danah os nug da dimlamřelle mousko ge, foumak oko sansan darig. ²⁵ Am danah nug wan kénih ole delle mousew ge, keke qe ospinah kéhnurweg. ²⁶ Am danah os dasil am né dasildi ura new pe, sén Danah Bega nug nusig kamsahlak gun olewa am Memegriwa am Tiwurdi doup gun dilagwa uririg ge, danah qeri ura nérig. ²⁷ Da ag amlagwa meřenah anina. Danah os ewa aséw dasi ge, geisah ag pi mousak, Tiwur king delle danahas nusgur gumarewew pelag,” eko anan.

Yesusri Kamsahlak Gun Ole Bégur Peg

²⁸ Yesus né qe anko malwew, deř 8 keke qere atew ge, nug unuqurdigri Pita, Yon am Yems ole diarew qoukuwa teg.

* **9:8** 9:8 Tiwurdi né oko mariak danah † **9:10** 9:10 Danah os Yesus nugégé toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah. ‡ **9:20** 9:20 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran. Š **9:23** 9:23 Ker mawanak mouko dimlamdak digu ge, nugégé nusig sak am o mourak dimorko am kug mawelle Tiwur dimlamdakri kowol.

²⁹ Nug unuqorelle dewew ge, nug kitru ge buliko sonrewew am nug feru bala qe ole ampír sillah sonran. ³⁰ Usihri danah arit Moses Elaisa ole kamsahlak gun olewa dowes nug ole ne marieg. ³¹ Yesus nug wagam kawa Tiwurdi Ne dimlamurko olele morko Yerusalem mousdigri danah arit qe ole marieg. ³² Pita leiku arit qe ole amlag kug morew nilag seg. Gam sen amlag fou mew ge, danah arit qe am Yesus ole aseksi kamsahlak gun ole qe owa deppeg piareg. ³³ Danah arit qe Yesus mundeksa atepes, Pita Yesus amegwa anan. "Danah nari, ig ewa dalom ge kena. Ig laklak kiam os senig, os nasip am os Mosesri, am os Elaisari." (Pita nug o pi mourak ne qe anan.) ³⁴ Nug ne qe anewew ge, fur os doko tonarew owa dessi olag faran. ³⁵ Tiwur fur owa anan, "Ene nir dasilnah. Da nug algu toqurin. Ag nug fag duessi dimlamdes." ³⁶ Tiwur ne qe anko malwew ge, ag Yesus nuge dewew peg. Am begur ag sen qe keke peg qeri ne ospi marieg, asilag dahmakwa ih dian.

Yesus Nir Os Koulli Nou Ole Sew Kena Man

³⁷ Der qe dimba ge, Yesus am begur kiam qe ole qoukuwari noppeg, danahas ameg nari uriyeksi Yesus ihwa peg. ³⁸ Am danah os danahas ameg nari qe olagwa urwan, "Duak marak danah, na da nal ene peripri nuqrina. Da nir danah usihnah enan ih. ³⁹ Koulli nou os nir qe owa now ge, gelelle ole usihri atko kauko kawqelle sihru newew nie. Koulli nou qe nir ofer ospi parwe, am feru sew nounah me. ⁴⁰ Da na begpar koulli nou ene gerurlagri nuqarin, gam ag sakri olele kawa." ⁴¹ Geri Yesus anan, "Danahas geiri, ag olag mere mak ole kawa am olag ge mangu kawa. Sen gane da ag ole dettu olag mere merigri amlag meril?" elle ge anan, "Nir nasip oka ere do," eko anan. ⁴² Nir nag qe Yesus gumurko dowew ge, koulli nou qe toufew atko wanwa qeko kawqelle nian. Geri Yesus koulli nou qe nir qe parorigri gara morko gerdan. Gerurko nir qe sew kena mew ge, buliko memeg moran. ⁴³ Geri danahas kunum

Tiwurdi gagragsak qe peksi dorlag nan. Danahas qe Yesus ker ker kunum san qe peksi dorlag new seppeg, nug begur anaran. ⁴⁴ "Ne andil sein, ene dossi koutores! Danah os Danah Bega keger ewlagwa merig," eko anan. ⁴⁵ Gam begur ag ne qe olag pi mouran. Tiwur sew ne digu qe larian, qeri ag olag ospi mouran. Am ag Yesus ne qeri koormorakri fareg.

Oun Nug Nari?

⁴⁶ Yesus begur ag koilagwa ih oun nug nari asilag qeri kareg. ⁴⁷ Yesus dahmak asilag qe doko ge, nir nag os oko doko nug dianwa man. ⁴⁸ Meko ge, nug amlagwa anan. "Oun os nug da wenilwa nir nag ene sillah oko dahmore ge, nug da dahmire. Kerdi nug dasil o mere me qeri qere se. Am oun nug da wire ge, nug Tiwur da anew uriyin qe o. Geri oun ag kallolagwa de qe, nug nari." ⁴⁹ Yon anan, "Danah nari, ig danah os na wanimba koulli nou gerarew pektu anurhut minan. Kerdi nug ig ole pi weitu." ⁵⁰ Gam Yesus anaran, "Ag nug aw dagorweg. Oun nug ag keger pi mare ge, nug ag leilag," eko anan.

Samaria Yesus Kawlagwa Nuakri Mineg

⁵¹ Yesus wan minko saw kappa attigri sen durmurew ge, Yesus o kunum morko ole Yerusalem attigri atan. ⁵² Am nug danah os merarew anqeksi kaw os Samaria qewa keke dalagri am ke lelagri qe kunum bawarlagri ateg. ⁵³ Gam danah kaw qewari ag dueg ge nug Yerusalem attigri atan qeri Yesus uksi loulagwa atakri mineg. ⁵⁴ Yesus beku Yems Yon ole, a ne qe dueksa anes. "Narinah, na ot niew pe, i kew saw karandi anhu arelle neko danah uni arardig!" eksa anes. ⁵⁵ Gam Yesus buliko arit qe gara matan. ⁵⁶ Qe dimba ge, Yesus begur ole kaw lawa ateg.

Yesus Dimlamdakri Kowol

⁵⁷ Ag ihwa ateksi ge, danah os Yesusri anan, "Na arewa attip ge, da na dimlamirwi ole atnit." ⁵⁸ Yesus danah qe korewa oko anan, "Qe degur ag wan orewa nisi am e ag terlag ole. Gam Danah Bega nug ge niakri lo ole kawa." ⁵⁹ Nug

danah la os amegwa anan, “Na doka da dimlamir,” eko anan. Gam danah qe anan, “Nařinah, na minwe tatam ge da atko mem mousan suhumko am dimlamirdil,” eko anan. ⁶⁰ Yesus danah qe amegwa anan, “Danah mousak qe minwe agé agé mousak leilgar qe suhmares. Gam na atka Tiwurdi Kingdomri* Né kusu.” ⁶¹ Am danah la os Yesusri anan, “Nařinah, da na dimlamirdil. Gam tatam na minwe da louw atwi ke séktu léktu ewlag ořako am na dimlamirdil.” ⁶² Gam Yesus danah qe anoran, “Danah palangis digumeko tořelle am sansan nug buliko dimugwa amne ole qe, nug Tiwurdi Kingdom owa kekuakri olele kawa,” eko anan.

10

Yesus 72 Danah Nusgur Kekuak Marew Ateg

¹ Dimba ge, Nařinah nug Béğur 12 qe am danah la os ole keprārko 72 danah qere anew awen are nug attigri ole qe kunumba ařit ařit nug noh uksi anqeksi ateg. ² Nug ere eko anaran, “Ke lep kuřum nie, gam ke lep qe tuqakri kuak danah kuřum kawa. Qeri ag dar memegri unuqorweg nug sew kekuak danah la os ateksi dar nusigwa ke lep tuqlag. ³ Ag ates! Da séwi ag sipsip nagur sillah qé déğur olagwa atsi. ⁴ Ag asilag qarég yanakri sogot am keke yanakri baram aw oweg, am félag gařa la os ole aw diarweg. Am ag ihagwa danahas piareksi ge, aw félag yeksi né marweg. ⁵ Ag danah os diarko lougwa now ge, ere tatam anares, ‘Tiwur o maror ag ole dalag.’ ⁶ Am lo qe memeg o kenawa diarew pe, Tiwurdi kena sak lo qewa darig. Gam pi diarew pe, Tiwurdi kena sak lo qewa pi dew buliko agrowa durig. ⁷ Ag lo qewa ih deppeg keř marlag ge, lessi des. Keřdi kekuak danah nug kekuak nusig qe noh urig olele. Ag lo oswari am oswa aw weiweg. ⁸ Ag taun oswa noweg, felqareksi diareksi am keř ke bawresi marlag ge, ag les. ⁹ Waře danah os taun qewa dalag ge, ag seweg waře pasaorar. Am ag Tiwurdi Kingdom* agrowa uřiyé unaka

de qe anweg dues. ¹⁰ Gam ag taun oswa noweg fel pi qarweg ge, taun qeri ihwa aseksi dessi anes. ¹¹ ‘Ig féniğwa usuř asilag taunwari de, qe ag pelagri qeqalhut ne. Gam ag dahméksi koutores: Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardigri sén unaka de.’ ¹² Da ag amlagwa anina, Tiwurdi uhřibak deřwa geisah Tiwur Sodom kaw kug moran qe eřdak ag kug naři pelag. ¹³ Korasin am Betsaida ole ag olag duak! Ag geisah kug naři pelag. Keřdi da mirakel os agnéwa sein qe Tair Saidon ole selem ben, ag algu olag bulilo. Ag asilag hipunin qeri nouni dueksi neko aqarew am usuř luessi dessi olag bulilo. ¹⁴ Gam Tiwurdi uhřibak deřwa Tair Saidon ole kug olas qe eřdak ge ag olag. ¹⁵ Am Kapernaum, ag te os Tiwur ag binlag karan sumdig? Kawa. Ag ole Tiwur touřarew nuksi paral melag,” eko anan. ¹⁶ Am Yesus buliko anaran, “Oun os nug asilag né dorig ge, nug dasil né due. Am oun os nug ag dimardig ge, nug da dimiře. Gam danah da dimiře ge, nug Tiwur anew da uřiyin qe dimore,” eko anan.

72 Keuak Danah Bulieksi Uřiyeg

¹⁷ 72 danah qe bulieksi uřiyeksi olag gamag asakwa aneg. “Nařinah, ig na wénimba anektu, koulli nou geřarhut né dueksi ateg.” ¹⁸ Géri Yesus kořlagwa oko anaran, “Da Satan saw karandi ampiř sillah usihri tolwewew pégin. ¹⁹ Ag dues. Da ag mat am kappiép ole qarlagwa tapeksi ořollarlagri gagragsak marin. Am keger asilagri gagragsak kunum qe seweg kéwsi kawa mérigri gagragsak marin. Qeri ag kité ospi sarew nou meweg. ²⁰ Gam koulli nou ag kořlag dimlamdeg qeri ag aw olag gamag asew. Ag Tiwur saw kappa iřil wenlag yan qeri olag gamag asar.” ²¹ Sén qewa Koulli Gun nug sew Yesus o gamag asew anan, “Mem, na wan saw oleri Nařinah. Da binam sumina. Keřdi na keke ene duak danah dowegri sewe larian, gam danah nir nounu sillah ge ismaren. Meřenah, Mem na ere séripri ot nian ole qe sen.

* **9:60** 9:60 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare. * **10:9** 10:9 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare.

²² Mem gagragsak am keke kunum ole da ewelwa man. Tiwur Bega ge oun qe ounté ospi due, gam Mem ih due. Am Mem ge oun qe ounté ospi due, gam Bega ge due. Am danah are da keprarko ismarin qe ag ole Mem dossi.” ²³ Géri Yesus buliko bégur ih dolagri anan, “Danah keke ag pesi ole qe pesi, qe ag olag gamag asdig. ²⁴ Da ere anarina kérdi ge, algu profet am king kuřum ole keke ag gei pesi ole qe pelagri seg, gam ag pi peg. Am né ag gei dossi ole qe dolagri seg, gam ag ospi dueg,” eko anan.

Samaria Danah Kenari Né Tonak

²⁵ Deř os Řo duak danah os asko Yesus sew perigri seko kořmoran. “Duak marak danah, da areg seko ge fougak sansan diakri uril?” ²⁶ Géri Yesus kořewa oko anan, “Mosesri Řo yakwa kéř eko ane? Na dona ge areg?” ²⁷ Géri danah qe anan, “Řo ane: Nařinah nasip Tiwurdi ot mousew, ot kunum ole, kitton ole, gagragsak nasip kunum ole am dahmak nasip kunum ole Tiwur mor. Am na nagégé nasip ot mouse qe sillah liapri ole qere ot mousar.” ²⁸ Géri Yesus danah qe kořewa oko anan, “Na meře anam. Na qere seka ge, fougak owe Tiwur ole sansan dalas,” eko anan. ²⁹ Gam danah qe nug da mangu elle qeri Yesus kořmoran. “Am oun ge da lial?” eko kořmoran. ³⁰ Am Yesus amegwa anan, “Danah os Yerusalemri noko Yeriko atewew, yawsen danah ihwa orweksi féřu balla nusig kunum urdeksi keke nusig kunum kardeksi, mouřaweg ameg tařiew niewew ateg. ³¹ Niewew ge, pris† danah os ih qe dimlamurko noko nug danah qe peko ge, ih séku leis wanko nanřurko atan. ³² Qe sillah, Liwai‡ danah os ole qere noko peko, nug ole ih leis wanko nanřurko atan. ³³ Gam Samaria danah os ih unari uriko danah qe nianwa doko qere peko ge, o duan. ³⁴ O dow ge, nug danah qe gumurko wanko isiwa gořen am wain ole gogřew now isi witan. Malako ge, danah qe sumew donki nusigwa tew oko řo lo oswa atko qewa meko guman. ³⁵ Kuagřew

ge, qarég silwa arit ipko řo lo gumak danah qe morko anan. ‘Na danah ene dahmoreppe da buliko uriko ge na qarég gane tourdip qe noh méřil,’ eko anan.”

³⁶ Am Yesus Řo duak danah qe kořmoran, “Danah kiam ene na dona ge danah are ge yawsen danah mouřweg ole qe lia?” eko kořmoran. ³⁷ Kořmowew ge, nug kořewa oko anan, “Danah o dow kéhnuran ole qe.” Géri Yesus danah qe anoran, “Na ole atka qere ih se,” eko anoran.

Yesus Mata Maria Ole Piattig Atan

³⁸ Yesus bégur ole Yerusalem atlagri atessi kaw oswa waneg. Yesus kaw qewari as os wénih Mata qe lougwa atew, Mata felqoran. ³⁹ Nug mageg os wénih Maria, qe Nařinah féřwa delle né marian qe duelle dian. ⁴⁰ Gam Mata ge ke bawrakri sik nou řan. Géri nug doko Yesusri anan, “Nařinah, da magel ene minřew kekuak dagé seina, qe na areg dona? Na anwe nug ole da kéhniřar,” eko anan. ⁴¹ Gam Nařinah anoran, “O Mata, na keke kuřumřinah ot sik qew ot nou me. ⁴² Gam keke usihri qe na kutuk. Qeri Maria nug keke kenanah kepařko se. Am ounté os nug keke kepre qe pi kařdew,” eko anoran.

11

Yesus Bégur Unuqorakri Ismaran

¹ Deř os Yesus awen oswa unuqoran. Sén nug unuqorko malwew ge, nug bega os anoran. “Nařinah, Le Luarak danah Yon bégur unuqorakri ismaran sillah, ig ole ismig.” ² Géri Yesus anaran, “Sén ag unuqoressi ge, ere anes: ‘Ig Mémnig, na wéhnim gun ole karan sumnig. Na urika king denna danahas gumardip. ³ Na ig deř dorog ke mig. ⁴ Ig ole oun nouni sige qe kusqektu dohut dounig katie qe sillah, hipunin isanig kusuřka mig. Am ig aw pařwigwe qepiakwa tolalut.’ ” ⁵ Am Yesus bégur dilag anan. “Olagwa usih os tuřan tugamag lia lougwa atko qaqurko kořmurdig. ‘Lal, beret kiam os miřdip olele te? ⁶ Kéřdi da lial os weiko uriko loulwa dué. Gam da ke nug

† 10:31 10:31 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah ‡ 10:32 10:32 Pris kéhnurak danah am nug Liwai fuřuh

morakri ole kawa.’⁷ Géri danah lo owa ge andig, ‘Na da aw kekuak miŕwen. Ihŕam íríl maném, am da nir dahlar ole niak awenwa nitu. Da asko keke mirakri olele kawa.’⁸ Da ag anarina. Nug lia qeri nug asko keke ospi morew. Gam nug pi faŕak koŕmurdig qeri nug asko keke qe murdig.⁹ Qeri da ag amlagwa anina. Ag koŕmeweg, Tiwur ag mardig. Mariweg ge, nug ismardig. Ag ihŕam qouqou orweg, nug ihŕam matuldig.¹⁰ Qeri oun os Tiwur koŕmurdig ge, nug urig. Oun os maririg ge, nug ismurew perig. Am oun os ihŕam qouqou orew ge, nug ihŕam matulko murdig.¹¹ Oun os nug nir memeg ge, nir kaké murdigri koŕmew ge, mat nou os murdig te?¹² Am maru owah murdigri koŕmew ge, kappiéŕ os oko murdig te?¹³ Qeri hipunin danah ag ole nir keke kena marlagri qe dueksi koutursi. Am Mem saw kappari danah are koŕmési ge meŕenah Koulli Gun mew úŕirig,” eko anan.

Yesus Belsebul Ole

¹⁴ Deŕ os Yesus danah os koŕe kunum féruwa koulli nou qe sew koŕe kunum daré qe geŕdan. Geŕdew atew ge, danah qe né buliko mariew danahas peksi dorlag nan.¹⁵ Gam olagwa danah os ge aneg, “Nug koulli nou dilag kuri Belsebulri* gagragsakwa koulli nou geŕare.”¹⁶ Am olagwa danah la os Yesus mirakel os séŕigri koŕmoreg. Keŕdi ag nug meŕenah Tiwur dowari te úŕiyan qe pelagri koŕmoreg.¹⁷ Gam Yesus nug asilag dahmak qe doko ge, amlagwa anan. “Danah kaw usihwari ag kopatweg aŕit patew fan selag ge, geisah kaw qe paral méŕig. Am danah os ag ateŕ usihwari ag kopatweg aŕit patew fan selag ge, geisah ateŕ qe kawa méŕig.¹⁸ Am Satan leigur ole kopatweg aŕit patew fan selag ge, gagragsak nusig kawa mew ag paral melag. Ag ansi ge da Belsebulri gagragsakwa koulli nou geŕarina, qeri da ere anina.¹⁹ Da Belsebulri gagragsakwa koulli nou geŕarwi pe, asilgar danah ge oundi gagragsakwa koulli nou geŕarsi? Qeri asilgar danah ih qewa ismigi ge

ag darmési.²⁰ Gam da meŕe Tiwurdi gagragsakwa koulli nou geŕarwi pe, Tiwur danahas nusgur gamlagwa king delle gumardigri agrowa úŕiyan.”²¹ Am Yesus né tonak os anaran. “Danah os gagragsak ole nug fan sakri keke bawarko loug kaŕiah wite ge, keke nusig kunum kena dasi.²² Gam danah gagragnah os beko fan seko éŕurko ge, fan sakri keke kunum gagrag qore qe urig. Am nug keke kunum urig qe danah la agop panirig.²³ Oun nug da lial kawa ge, nug dasil kegeŕ. Oun nug da pi kéhniŕew sipsip qaglarŕu ge, nug sipsip lamarew piŕaursi,” eko anaran.

Koulli Nou Buliko Úŕiye

²⁴ Yesus anaran, “Sén koulli nou danah os féruwari géŕurweg doko atko ge, atu meŕakwa sik oko darigri awen mariko weiye. Am nug awen os pi peko ge, ane. ‘Da lo minko úŕiyan qewa buliko attil,’ eko ane.²⁵ Géri nug buliko atko danah qe owa lo qe kinkak ekaŕko bawarko koutorak pe.²⁶ Peko ge, nug atko am koulli nou la nug éŕdak nounah 7 qere diarew úŕiyeksi qewa dasi. Géri danah qe tatam dian qe éŕurko ole nounah me,” eko anan.²⁷ Yesus né qe anewew, as os danahas ameg naŕi qe olagwa úŕuko anoran, “As na mémnirko ouma mirelle begran ole qe nug o gamag ase.”²⁸ Gam Yesus anan, “Danah areg Tiwurdi né dueksi dimlamursi ge, ag olag gamag asak naŕiwa dalag,” eko anan.

Yesus Mirakel Sew Pelag Aneg

²⁹ Sén danahas kuŕum qaglessi omorweg ge, Yesus anaran, “Danahas geiri ag olagwa sak nouninah ambak. Ag da mirakel séwi pelagri koŕmési. Gam da mirakel usih ospi séwi peweg. Ag profet Yona féruwa kowol nian qe sillah ih pelag.³⁰ Niniwe danahas kowol Yona dowan ban qe peksi ge, Tiwur nug mew atan qe ag dueg. Qe sillah danahas geiri ag ole Danah Bega qere peksi ge ag dolag.³¹ Dimba Tiwurdi uhŕibak deŕwa kenariwari kuin sirko danahas geiri ole aseksi dessi asilag sak nou qe ambo marko ismarew pelag. Keŕdi kuin qe wan

* **11:15** 11:15 Koulli nouri kuri am nug nou memeg Satan

atko patakware Solomonri duak kena qe dorigri ufiyan. Gam ag olagwa danah os Solomon erdak ge ewa de, am ag nusig ne duak minsi. ³² Sen Tiwurdi uhrbak derwa Niniwe danahas sireksi geiri danahas ole aseksi dessi geiri danahas dilag sak nou qe ambo melag. Kerdi ag Yona ne kuswew olag bulian. Gam gei ge danah os Yona erdak ge ewa de, am ag olag buliak minsi," eko anaran.

Ferundi Kamsahlak

³³ Yesus anan, "Danah os lam kamutko pi larium, am wawa pi tone. Kawa, nug karan eisew nie. Geri danah lo owa nuksi ge, lam are qe pesi. ³⁴ Na amen ge na ferundi lam sillah. Na amen kena dew ge, ferun kunum ole kamsahlakwa darig. Gam na amen nou ge, ferun kunum ole gattuwa darig. ³⁵ Qeri kamsahlak otwa de qe gattu tonewri na dahmeka koutor. ³⁶ Qeri na ferun kunum kamsahlakwa darig am gattu nagur ospi ferunwa darig ole ge, ferun kunum kamsahlelle darig. Lam arko atko ferunwa kamsahle qe sillah," eko anan.

Yesus Farisi Am Ro Duak Danah Ole Alaran

³⁷ Yesus ne mariko malwew ge, Farisi os nug lougwa atew ke lelasri anoran. Geri Yesus nug lougwa atko ninaqirko dian. ³⁸ Farisi qe Yesus eweg tatam pi isak ke lew peko ge, nug dorog nan. ³⁹ Geri Narinah anan, "Farisi, ag asilag kap am plet ole dimdim ih issi, gam ag olagwa ge ameg qak am kowol nounah ole ambak. ⁴⁰ Ag ne tapewnak danah! Tiwur fernig ih te kawian? Am onig owa ole pi te san? ⁴¹ Gam asilag kap am plet ole owa ker ker dassi qe o duak danah kehnaressi mares. Ag qere selag ge, Tiwur amegwa ag olag isak perig. ⁴² Gam Farisi ag dahmes! Ag kug os pelag. Kerdi ag danahas agop sak mangu ospi sesi am Tiwurdi olag pi mouse. Ag qane, lombu am darari kes kowol kowol ge watiweg ameg 10 qere new ameg usih qe Tiwur mursi. Gam ag qere sesi am ole Tiwurdi olag mousewew am danahas agop sak

mangu ses. ⁴³ Farisi ag dahmes! Ag kug os pelag. Kerdi ag binag mak lowa danah wenlag ole dilag diak awen qewa ih dalagri sesi am ag qaglak awenwa felqareppeg ih weilagri olag nari de. ⁴⁴ Ag dahmes! Ag kug os pelag. Kerdi ag matmat bala pi kehak qe sillah, danahas pi duak qarewa tapeksi weisi," eko anaran. ⁴⁵ Ro duak danah os anan, "Duak marak danah, na Farisi dilag ne anna qe, na sewe ig ole urnig ne." ⁴⁶ Qeri Yesus ne noh meko anan, "Ro duak danah, ag ole dahmes! Ag kug os pelag. Ag Ro kug ole danahas qarlagwa mesi, geri ag mawakri kug aqare. Gam ag mawakri kehnaressi ewlag ospi marsi. ⁴⁷ Ag dahmes! Ag kug os pelag. Kerdi ag alalgar profet qe aqareg am ag profet dilag matmatwa bala kehareksi bawarsi. ⁴⁸ Kowol asilag qewa danah ismarsi ge, ag alalgar algu profet aqareg qe kowol kena seg essi ag matmatwa bala keharsi. ⁴⁹ Qeri Tiwurdi duak kena qewa nug iril anan, 'Da profet am aposel ole anwi atlag. Ag os ge nouni sarlag am gurak marlag. Am la os ge ag qarweg mouslag.' ⁵⁰ Qeri kug algu wan digumakwa profet aqareppeg ufiyew gei patak qe noh danahas geiri ag olag. ⁵¹ Algu Abel qakwari ufiyew pris Sakaraia ge Tiwurdi dor manko morakri qarew mourak am Tiwur Loug gamagwa ole qeg. Da mere anarina. Kug qe kunum noh qe danahas geiri ag olag. ⁵² Ro duak danah, ag dahmes! Ag kug os pelag. Kerdi ag danahas Tiwur dowegri dagareg. Am ag agege Tiwur duak mineksi ge danahas Tiwur dolagri sepeg ag dagareg," eko anaran. ⁵³ Sen Yesus lo qe minko attig sew ge, Farisi am Ro duak danah ole uhrilag bew, keger moreksi digumeksi gurgur koormoreg. ⁵⁴ Ag Yesus ne nouni os anew dueksi oralagri karéordew.

12

Ne Darmak Kowolri Dahmes

¹ Sen qewa ih danahas kurumnah 1,000 erdak ag Yesus pelagri qagleksi agege

† 11:49 11:49 Tiwurdi ne oko mariak danah ‡ 11:49 11:49 Danah os Yesus nugége toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri mef danah.

nug tapeksi seppeg, Yesus bégur dilag tatam anan. “Ag Farisi danah dilag yis* qeri dahméksi koutores. Yis qe darmak gařlagwa ih Tiwur dimlamdak kowol. Qe sillah aw seweg. ² Ag keř keř larieksi tonak nie ge Tiwur sew ambo melag. Am keř lariakwa sési qe ole sew kunum pelag am dolag. ³ Qeri keř ag gattuwa lugmeksi agé marilag ge, dimba kémunwa danahas kunum dolag. Am keř kutiptip kurugwa marisi ge, dimba tamniakwa mariew kunum dolag.”

Tiwur Ih Farđes

⁴ “Da leilar, ag anarina. Ag danah feřlag qelag seweg qeri aw fařarweg. Keřdi ag dimba kité la os pi seweg. ⁵ Gam da ag oun fařurlagri qe anwi dolag. Ag Tiwur ih farđes. Nug ge koulli karwarew mouslagri am ole dimba tourarew kew pi qouse olewa nolagri gagragsak ole. Meřenah, da buliko anarina, ag Tiwur ih farđes. ⁶ Ag dossi, danah ag é reis anig tanig ole qarég nagurnah usihwa irar mési. Gam Tiwur nug reis anig usih ospi doug katie. ⁷ Am meřenah Tiwur ag kurlag urug kunum ge gane qe nug due. Qeri ag aw fařweg. Am nug asilag o nie ge, é nounou kuřum dilag dahme qe eřdak.”

Yesusri Aw Urřlag New

⁸ “Da ag anarina. Oun os nug danahas amlagwa nug da dimlamřeri andig ge, Danah Bega Da ole geisah Tiwurdi doup amlagwa nug danah dasil eko andil. ⁹ Gam ounté os danahas amlagwa nug da dimiřew ge, da ole geisah Tiwurdi doup amlagwa nug danah dasil kawa eko andil. ¹⁰ Danah oun os pi duak Danah Begari nouni andig ge, Tiwur hipunin nusig kusuřrig. Gam oun os nug duelle Koulli Gun oko oko qurđig ge, Tiwur hipunin nusig qe ospi kusqew. ¹¹ Ag da dimlamiřsi qeri danah os ag orwareksi diareksi Yuda dilag binag mak lowa am kuri danah wagé wagé am danah kuakri wittak marak ole qe nolagwa atweg ge, keř né am areg anlagri aw dahmak kuřum oweg. ¹² Keřdi ag keř éksi anlagri

ge sén qewa Koulli Gun ag ismardig,” eko anan.

Danah Kéhu Oleri Né Tonak

¹³ Danah usih os danahas ameg naři qe olagwa nug Yesus amegwa anan, “Duak marak danah, na da awal amegwa anwe nug keke i memnitdi ge wasařko dasil sillah qe miřar.” ¹⁴ Gam Yesus né qe noh meko anan, “Lal, oun da asilas ken watiko mattildi keřřak danah toqıřan?” ¹⁵ Elle ge nug kunum amlagwa anan, “Ag dahméksi koutores! Ag keke kunumdi aw amlag qew. Danah kénih naři ole ge, kénih qe sew nug kena ospi dew.” ¹⁶ Am Yesus nug né tonak usih os amlagwa anan, “Danah kéhu ole os dar seko ke kehew mou kuřumnah nian. ¹⁷ Qewa ge, nug nugégé dahman, ‘Da ke ene oko mew diakri awen olele kawa. Qeri da aregnah séril?’ ¹⁸ Am nug anan, ‘Da ere séril. Geisah da ke makri lo kunum logřarko am lo wagé wagé fuarko ge, ke kunum am keke dahlar kunum ole qewa mardil. ¹⁹ Am da dagégé dasil ere andil, da ke am keke la kunum qe makař kuřum urwildigri olele qaglin. Aria, da sam delle ke lelle am ke naři selle gamal asakwa daril.’ ²⁰ Gam Tiwur nug amegwa anan, ‘Na né tapewnak danah! Gei tuřan ewa na mousdip. Am keke kunum bawren de ene ge geisah oun memeg mérig?’ ²¹ Géři danah keke kuřumnah wan ewari nugé nusig qagle ole qe dowa qere bérig, gam Tiwur nohwa ge nug keke kawa,” eko anan.

Wan Kénihri Dahmak Nařinah Aw Oweg

²² Yesus bégur dilag anan, “Qeri da ag amlagwa anina. Ag wan enewa fou diakri aw dahmak kuřum oweg. Ag ke lessi fou dalagri am feřlag balari ole dahmak kuřum aw oweg. ²³ Ag fou dasi qe ke eřdak am ag feřlag qe feřlagri bala qe eřdak. ²⁴ Ag kalog dilag dahmes. Ag ke pi kéhsi am ke uksi qagleksi louw pi mési, gam Tiwur ke mare. Tiwur é dahmare qe eřdak ge ag dahmare. ²⁵ Ounté os olagwa dahmak kuřum ow fou darigri sén deř usih yako terigri olele té? ²⁶ Géři

* **12:1** 12:1 Yis ge palawa ole kawlieksi palawa manweg titře.

ag keke nagur usih os sakri olele kawa ge, keŕdi ag dahmak kuŕumnah keke lari usi? ²⁷ Ag bala areg besi qe dahmores. Ag teret pi sési am lamen asilag pi sési. Gam da anarina. Bala qe asilag amnak ge king Solomon féru bala kenanah qe érdak. ²⁸ Gisgaŕ nug gei de am keŕew ih danah kotaŕko kewba touŕew ardig. Gisgaŕ sam qe Tiwur nug bala mare. Qeri Tiwur ag gumardig qe gisgaŕ gumare érdak gumardig. Ag danahas olag meŕe mak kutuk ole! ²⁹ Qeri ag keŕ ke am le ole lelagri aw dahmak kuŕum oweg. ³⁰ Wan ewa danah Tiwur pi dosi ole ag keke qeri marieksi sik aqare. Gam ag ge, Memlag Tiwur ag keke qeri olag nie qe nug íríl doko malwe. ³¹ Qeri ag Tiwurdi Kingdom meweg anqew dimlamurweg ge, nug keke qe ole mardig.”

Keke Kena Saw Kappari Qaglakri Kowol

³² “Ag da beglar kuŕum kawa, gam ag aw farweg. Ag Memlag Tiwur nug o gamag asakwa Kingdom nusig mardig. ³³ Ag keke asilgar daren marweg qarég uksi o duak danah mares. Qe ge saw kappa keke kena asilag qe qaglak darig. Am qarég yanakri sogot saw kappari ge oŕe ole kawa. Asilag keke kena qe ospi kawa mew qe darig, yawsen danah ospi yawsen oweg am diruŕ ospi seweg nou mew. ³⁴ Asilag keke kenanah arewa de qewa ih ag olag am dahmak asilag kunum ole qewa darig,” eko anan.

Naŕinah Uŕirigra Bawrena Da

³⁵ Yesus anaran, “Ag lamen asilag kutuk mappieksi tageksi am lam kamutweg aréwew bawressi des. ³⁶ Ag kuak nir dilag danah naŕi danah as wakri mal-lenwa uŕirigri ameg méksi dasi qe sillah bawressi des. Géri sén nug uŕiko ihŕam qouqou orew ge, usihri ihŕam nusig matleksi morlag. ³⁷ Kekuak nir are ag danah naŕi asilag uŕirigri bawreksi us aw niweg ameg méksi deppeg buliko uŕiko piarew ge, ag olag gamag asdig. Da meŕe anarina. Nug nugégé lamén tagko sew ag daweg ke bawarko mardig. ³⁸ Nug tuqan tugamag té kuagaŕdigri maru gellepeg

té uŕiko kuak nir ameg méksi deppeg piarew ge, ag olag gamag asdig. ³⁹ Am ag né dasil oŕwes: Lo memeg os yawsen danah nug lougwa uŕirigri sén qe íríl duewew ge, yawsen danah qe loug ospi logaŕko owa now. ⁴⁰ Qe sillah, ag ole sansan bawressi des. Keŕdi ag Danah Bega da keŕ sénwa buliko uŕiril qe ag pi dosi,” eko anan.

Kekuak Nir Kenari Né Tonak

⁴¹ Yesus né qe anko malwew ge, Pita koŕmoran. “Naŕinah, na ig amnigwa ih te né tonak ene marina, kawa danahas kunum ole amlagwa te marina?” ⁴² Naŕinah koŕewa oko anan, “Oun ge kekuak nir kena duak kena ole qe danah naŕi nusig nug toqorew kuak nir la qe gumarelle ke marak sénwa ke wasaŕko mardig? ⁴³ Dimba danah naŕi nusig qe buliko uŕiko am kuak nir qe kekuak mangu ih sewew perig ge, kuak nir qe nug o gamag asdig. ⁴⁴ Meŕenah anarina, danah naŕi qe geisah sew kuak nir qe keke nusgur kunum ole gumardig. ⁴⁵ Gam kuak nir os ere dahmelo, ‘Danah naŕi dasil ofer ospi buliko uŕiyew,’ elle nug kuak nir am kuak as la qe digumeko mouŕwarko ke naŕi seko lelle am le gagrag qe leko gar qelo. ⁴⁶ Danah naŕi qe deŕ kuak nir qe pi dahmurdig ole qewa am sén os nug pi dorigwa uŕiko kuak nir qere peko ge, nug kotŕew new danah olag meŕe pi me dalag awen qewa touŕew nurig. ⁴⁷ Kuak nir nug danah naŕi nusig keŕdi o nie qe duelle pi bawarko dimlamdew pe, danah naŕi nusig sew nouninah qelag. ⁴⁸ Gam kuak nir nug danah naŕi nusig keŕdi o nie qe pi duelle nouni sew pe, danah naŕi nusig naŕi pi qew. Tiwur danah are ag naŕi mare ge, ag naŕi morlag. Am danahas are ag keke naŕi gumlagri mare ge, nug ag naŕi bulieksi morlagri koŕmardig.”

Yesus Dimlamdakwa Danahas Watilag

⁴⁹ “Da wan ewa kew méril uŕiyin, am da ol se ge kew qe íríl digumeko aran. ⁵⁰ Am da le lourak oswa nuril. Qeri da kug naŕi iwŕewew atew sén qe durig. ⁵¹ Ag dahmési ge diak kena te darigri wan ewa uŕiyin? Kawa. Da anarina, da danahas olagwa koŕtak bérigri uŕiyin.

⁵² Gei digumak lo usihwa danahas tanig ole qe watieksi, kiam ge arit dilas olag usih ospi dew am arit ge kiam qe dilag olas usih ospi dew. ⁵³ Ag watieksi memeg nug nag ole olas usih ospi dew am nag nug memeg ole olas usih ospi dew. Anig ge areg ole olas usih ospi dew am areg nug anig ole olas usih ospi dew. Am anig nug aswa ole olas usih ospi dew am aswa nug anig ole olas usih ospi dew," eko anan.

Sén Peksi Olag Mourar!

⁵⁴ Yesus danahas kurum amlagwa anan, "Ag fur kem nuakwa qaglew peksi ge, ofer ole ansi. 'Gu nérigri se.' Am qe meře, gu ne. ⁵⁵ Am sén ag ulas kenariwa yalew ge, ag ansi. 'Geisah kem gagarđig.' Am qe meře kem gagře. ⁵⁶ Ag darmak garlagwa ih Tiwur dimlamdak danah! Ag wanwa am saw karan sén kitru peko anakri ge dosi koutursi. Gam kerdi ag gei sén ewa keř keř beko ate qe peksi digu olag ospi moure? ⁵⁷ Kerdi ag agégé kowol mangu ih sakri ospi keprėksi dimlamursi? ⁵⁸ Na danah os na kitėri yagor mirew pe, kugri né keprak lowa pi wanak ih umuwa né qe bawreksa olas usih melasri mena pe. Kawa ge, nug na keprak danah dowa wirko wanew ro danah ewlagwa meirew kalabuswa yanirlag. ⁵⁹ Da na anirina. Na kug noh qarég makri anak qe kunum mewe atew am nagurnah ospi meka malarip ge, na kalabuswari dimdim ospi downen," eko anan.

13

Danah Os O Pi Bulirig Ge, Paral Mérig

¹ Danah os Yesus ole sén qewa dessi Yesus anoreg. Galili danah os dor manko Tiwur morak qe seppeg, Pailot anew aqarweg mousweg karlag noko dor karag qe ole kawlian. ² Yesus anan, "Ag dosi ge, Galili danah mouseg ole qe hipunin asilag ge Galili danah la kunum dilag hipunin qe erdak nouninah, qeri te ag kug qe og? ³ Kawa! Da ag anarina, ag olag pi buliew pe, ag ole qere ih paral melag. ⁴ Am danah 18 qere Siloam lo welah nari karan uwa qiko aqarew mouseg qe, ag dosi ge, ag qe Yerusalem danahas la erareksi hipunin

nouninah te seg? ⁵ Kawanah! Da anarina, ag olag buliar. Kawa ge, ag ole qere ih paral melag," eko anan.

Guřaw Mou Pi Nieri Né Tonak

⁶ Am Yesus né tonak ene amlagwa marian. "Danah os wain dar nusig owa guřaw ker os kehew dian. Géri dimba ge, guřaw qe mou niew perigri atan, gam mou usihnah ospi niew pian. ⁷ Géri nug dar gumak danah nusig qe anoran, 'Da makař kiam qere guřaw ene mou niew perildi sén kurum urirem, gam mou usih ospi niew pégin. Qeri na kowe qiar. Kerdi nug awen oko delle wan kirag pi malwew.' ⁸ Gam dar gumak danah qe kořewa oko anan, 'Danah nari, minwe makař usih la os ole dew. Am da diguwa wan kapatko mol morelle am kinkak ole diguwa méril. ⁹ Makař os uwa mou niew pe, qe kena. Gam mou ospi niew pe, kuwi qirig,' " eko anan.

Yesus Sabatwa As Os Sew Waře Pasaoran

¹⁰ Sabat derwa Yesus Yuda dilag binag mak lowa danahas Tiwurdi Neri duak maran. ¹¹ Am as os qewa dian ge koulli nou sew nug makař 18 qere gumi tupiak, géri nug gumi mangu morakri olele kawa daré. ¹² Sén Yesus as qe peko ge, urwurew dow anoran, "As, da waře nasip séwi pasaoré." ¹³ Yesus qere anelle eweg as qe gumiwa mew, usihri asko mangu delle Tiwur binag suman. ¹⁴ Yesus Sabatwa as qe sew kena man, qeri kuri danah Yuda dilag binag mak lori qe Yesusri uhribew danahas dilag anan, "Ag kekuak der la qewa ge uriyeksi anweg waře asilag sew pasaorar, gam Sabat derwa uriyeksi ge ag aw anweg waře asilag sew pasaorew," eko anan. ¹⁵ Géri Narinah kuri danah qe anoran, "Ag darmak garlagwa ih Tiwur dimlamdak danah! Ag Sabat derwa makau am donki ole asilgar le marlagri pi te kusqareksi diareksi atsi? ¹⁶ Qeri as Abraham furuh ene Satan warəwa dagorew makař 18 qere dian. Nug Sabatwa kusqak murdil ge nouni te?" ¹⁷ Sén Yesus qere anew ge, danah nug keger moreg qe ag urlag nan. Gam

danahas ge nug kuak kunum kenanah san qeri olag gamag asan.

Mastet Égri Né Tonak

¹⁸ Géri Yesus anaran, “Tiwurdi Kingdom ge kité sillah? Da qe kité sillah eko andil? ¹⁹ Qe ker os wénih mastet ég sillah qe danah os oko dar nusigwa kehan. Ker qe beko naři mew ewegwa é kuřum uřiyeksi sik uksi dasi,” eko anan. ²⁰ Am nug buliko anaran, “Da Tiwurdi Kingdom ge kité sillahnah eko andil? ²¹ Qe yis sillah. As os yis oko palawa nařiwa gogrew now kawlian. Yis qe sew palawa titırko naři me qe sillah,” eko anan.

Ihřam Nagurdi Né Tonak

²² Yesus Yerusalem attigri atelle taun am kaw eřaran ole qe danahas doulag patelle atan. ²³ Danah os kořmoran, “Nařinah, danah usih usih te foumak uksi sansan dalag?” Qere anew ge, Yesus anaran. ²⁴ “Ag ihřam nagur qewa nolagri gagrag mes. Da anarina, danahas kuřum ihřam qewa nolagri selag, gam ospi noweg. ²⁵ Sén lo memeg asko ihřam manew ge, ag dimdim aseksi dessi ihřam qouqou oressi anlag, ‘Danah naři, ihřam matulwe ig ole not,’ éksi anlag. Gam nug kořlagwa oko andig, ‘Da ag pi duarina am ag arewari uřiyéw.’ ²⁶ Qere anew ge, ag anlag, ‘Ig na ole ke am le ole let am na ig kawrigwa dounig paten ole qe,’ éksi anlag. ²⁷ Gam nug kořlagwa oko andig, ‘Da ag pi duarina am ag arewari uřiyéw. Ag kunum kowol nou sak danah, ag uwa wanes! ²⁸ Sén qewa ge Abraham, Aisak, Yakop am profet kunum saw kappa deppeg piarlag. Gam ag ge minarak dimdim dessi, qeri olag nou mew kuanessi élag garřmessi dalag. ²⁹ Geisah danahas kem bakwari, kem nuakwari, kenariwari am nanettiwari am wan atu kunumbari ole uřiyeksi awen asilag uksi saw kappa mallen naři qewa dalag. ³⁰ Meřenah, danahas gei ag wenlag kawa dasi ge Tiwurdi Kingdom owa ag wenlag ole dalag. Am danahas gei ag wenlag ole dasi ge ag wenlag kawa dalag,’ ” eko anan.

Yesus Yerusalemri Kuanan

³¹ Sén qewa ih Farisi os duksi Yesusri aneg, “Na awen ene minka awen oswa eit, keřdi king Herod Antipas na iwirdigri se.” ³² Géri nug kořlagwa oko anan, “Ag ateksi qé déguř qe ere anores, ‘Da gei keřew ole am atak ge danahas feřlagwa koulli nou geřardil am waře danah séwi waře pasaorlag. Am sén dasil uřiyew ge kekuak dasil malaril.’ ³³ Areg darig ge da gei, keřew, am éřul attil. Keřdi Tiwurdi profet ge Yerusalem ih ařarweg moussi! ³⁴ O Yerusalem, Yerusalem! Ag ih Tiwurdi profet agrowa uřiyeg ge, qar touřeg am ařarweg mouseg. Sén kuřum da maru anig nagur sougwa qaglarko tonare qe sillah, nir asilgar qaglardil sein, gam ag mineg. ³⁵ Ag qere dues! Gei Tiwur ag minarko loulag dimurdig. Da ag amlagwa anina. Ag da bulieksi ospi peirweg atew sén uřiyew ag ere anlag, ‘Ig Nařinah Tiwur wénihwa Danah uřirig qe binag ménig,’ éksi anlag,” eko Yesus anan.

14

Yesus Sabat Deřwa Waře Danah Os Sew Kena Man

¹ Sabat deř oswa Yesus Farisi dilag naři os lougwa ke lakri atan. Atew ag nug kařeoreksi koutoreg. ² Qewa ge, nug nohwa aminko danah os waře féřu titřarak ole qe dewew pian. ³ Yesus Farisi am Řo duak danah ole kořmaran. “Sabatwa waře danah sew kena mak ge Řo dimlamdak te?” ⁴ Gam ag né kawa deg. Géri Yesus danah qe ořako sew kena mew ge anorew atan. ⁵ Atewew ge, Yesus kořmaran, “Ag eneri olagwa usih os nag te kawa makau nusig te os Sabat deřwa moř ořewa tolako now pe, ag ofer pi te béřuweg bew?” ⁶ Am ag né ospi aneg.

Mallen Memeg Am Řo Danah Ole Dilag Né

⁷ Sén Yesus danah mallenwa ke lakri uřieg qe danah wenlag ole dilag awen qewa dalagri seweg peko ge, né tonak ene anaran. ⁸ “Sén danah os ag nug wakri mallenwa atakri anew ateksi ge, ag danah wenlag ole dilag awen qewa aw daweg. Keřdi danah os wénih naři ole na eřdak uřwurweg uřirig ge na pi

dona. ⁹ Qere dew ge, mallen memeg a arié urwattig ole qe doko anirdig. 'Na danah ene awen mor,' eko anew uran newew atka danah wenlag kawa dasiwa darip. ¹⁰ Gam sén na anew atka ge, awen danah wenlag kawa dasi qewa deppe, mallen memeg doko anirdig, 'Lal, na aska atka awen kena danah wenlag ole dasiwa da,' eko anirdig. Qe ge danah mallen qewa urilag ole leipar qe nolagwa na wénim sumdig. ¹¹ Danah oun os nug nugégé wénih sumdig ge, Tiwur danah qe wénih qew nérig. Am danah oun os nug nugégé wénih pi sumdig ge, Tiwur nug wénih karan sumdig." ¹² Géri Yesus mallen memeg qe amegwa anan, "Sén na ke naíri os seka ge, na leipar, awnar kampar ole, nasipwari am leipar kehlag ole na mourirak dasi qe aw urwarwen. Na qere sérip ge, ag ke séksi noh méksi na urwirlag. ¹³ Gam na ke naíri seka ge, o duak danah, danah ewlag félag nou ole am amlag gaú ole qe urwarwe ates. ¹⁴ Qere sérip ge, ag noh makri olele kawa. Gam sén danahas mangunah ag Tiwur nohwa sirlag ge, Tiwur na noh mirko wittak mirdig," eko anan.

Mallen Naíri Né Tonak

¹⁵ Danah os ke lelle Yesusri né qe doko ge anan, "Danah os mallen naíri Tiwurdi kingdom owa ke lérig ge, nug Tiwur wittak kena morew o gamag asdig." ¹⁶ Yesus né qe noh meko anan, "Danah os mallen naíri orwelle danah kuрум urwaran. ¹⁷ Sén keke kunum bawarko malako ge kekuak nir anew atko danah urwaran qe anaran, 'Keke kunum bawakra doweg atet,' eko anaran. ¹⁸ Danah urwaran ole qe kunum ole ag kekuak la ole, géri ospi atweg éksi aneg. Danah anqak qe anan, 'Da wan fou os daren mein, géri minwe da atko wan qe kitalko peril,' eko anan. ¹⁹ Os ge nug anan. 'Da tuménah makau 10 qere daren marin. Géri ag areg kekolag qe seweg peril qeri da ospi attil,' eko anan. ²⁰ Am la os ge anan, 'Da tuménah as win, géri ospi attil,' eko anan. ²¹ Kekuak nir qe buliko atko lo memeg

qe amegwa anan. Anew ge, lo memeg qe uhribew kuak nir nusigri anan, 'Ofeñnah atka taunwa ih naíri am nounu olewa o duak danah, ewlag félag nou ole am amlag gaú ole qe diarka urí,' eko anan. ²² Kekuak nir qe qere seko ge anan, 'Danah naíri, na aníram sillah sém, gam lo ospi ambé.' ²³ Géri mallen memeg kekuak nir nusigri anan. 'Na atka taun dimdim ih naíriwa am nounuwa ole keigarwe uríweg da loul ambar. ²⁴ Da anarina, da danah tatam urwarwi mineg ole qe kunum mallen dasilwa ke nagurnah ospi leweg,' eko anan," Yesus qere anaran.

Yesus Dimlamdakri Kug

²⁵ Danahas ameg naíri Yesus dimlamdepeg, nug buliko danahas qe anaran. ²⁶ "Oun os dagrowa durigri dew pe, nug dasil o naíri mousar. Am nug memegri am anigri, wawri, nir nusgur dilag, awgur kamgur dilag, am kéwingur dilag am nugégé nusig o naíri niew pe, nug da begal diakri olele kawa. ²⁷ Am oun os nug nugégé nusig ker mawanak ospi mouko am da pi dimlamińko pe, nug da begal diakri olele kawa*. ²⁸ Am ag olagwa danah usih os lo welah am karan os furigri ge, nug dako qarég gane tourko lo fuko malarigri qe dahmeko peko am digumérig. ²⁹ Kerdi nug digumeko lo lagko am pi malarig ge, danah kunum lo qe peksi siwegkoleksi ere anlag. ³⁰ 'Danah ene lo digumeko fuan gam nug malwakri olele kawa,' éksi anorlag. ³¹ Am king os 10,000 fan danah ih ole nug king os 20,000 fan danah ole fan selasri ge, nug lia qe érudigri ge delle dahmeko koutorko peko digumeko fan sérig. ³² Nug olele kawa dew pe, king os qe lawar dewew danah os anarew keí ihwa olas usih melasri kořmorlagri atlag. ³³ Am ih qewa, ag oun os nug keí keí nusig qe kunum pi dimorko pe, nug da begal diakri olele kawa."

Sol Mumda Kawa

³⁴ "Sol ge keke kena, gam nug mumda kawa mew ge, areg seweg am buliko mumda ole darig? Kawa. ³⁵ Sol mumda

* **14:27** 14:27 Ker mawanak mouko dimlamdak digu ge, nugégé nusig sak am o mourak dimorko am kug mawelle Tiwur dimlamdakri kowol.

ole kawa qe nug ker os diguwa wanwa meko ker ke morakri kawa, nug kekuak ole kawa. Qeri sol qe tourweg ate. Oun os doug né duakri ole dew pe, né ene doko koutorar," eko Yesus anaran.

15

Sipsip Lariakri Né Tonak

¹ Deř os takis wak danah am hipunin danahas ole qe ag Yesus né mariew dolagri uřiyeksi qagleg. ² Gam Farisi am Mosesri Řo duak danah ole né né marieksi aneg, "Danah ene hipunin danah ole liam pateksi ařié ke lési." ³ Géři Yesus né tonak ene anaran. ⁴ "Ag olagwa danah os nug sipsip 100 qere ole darig am sipsip usih os lariew ge, nug areg sérig? Nug 99 qe minarew awen gisgar olewa deppeg am nug atko sipsip usih larie qe pi te mariko pew? ⁵ Am sén nug peko ge, o gamag asew sipsip qe sumko guqawa meko mouko louw ate. ⁶ Atko ge, nug leigur am nusigwari qe ole urwarew uřiyeksi qagulweg anare. 'Ig onig gamag asar. Kerđi da sipsip dasil usih larian qe peko buliko wém.' ⁷ Da anarina. Kowol qewa ih, hipunin danah os o buliew ge, saw kappa ole olag gamag asak nařinah nie am danah mangu 99 olag buliakri olele kawa qe dilag olag gamag ase qe erđak."

Qarég Lariakri Né Tonak

⁸ "Qe sillah, as os qarég silwa* 10 qere ole am usih os lariew pe, nug areg sérig? Nug lam kamutko louw kinkak ekřelle yamorko mariko mariko peko urig. ⁹ Am sén nug peko oko ge, leigur am nusigwari qe ole urwarew uřiweg anare. 'Ag da ole onig gamag asar, kerđi qarég silwa dasil larian qe peko buliko wém.' ¹⁰ Da anarina. Kowol qewa ih, hipunin danah os o buliew ge, Tiwurdi doup qe ag ole olag gamag ase," eko anan.

Nir Geř Memeg Munurko Atanri Né Tonak

¹¹ Yesus né ene buliko anaran, "Danah os békuř ařit ole daré. ¹² Géři nag dimbari ge memegri anan, 'Mem, na keke

wasarřa dasil sillah qe miř.' Géři memeg keke kunum nakuř dilas wasarřo matan. ¹³ Wagam ole kawa, nag dimbari qe keke nusig kunum qaglew daren meg. Meweg qarég oko orwelle atu os una qewa atan. Atko qewa delle ge, nug o mourakwa ih nouwa qarég sew kawa man. ¹⁴ Kawa mew dimba ge, atu qewa laké naři nian. Niew ge, nug digumeko qagrakwa dian. ¹⁵ Géři nug atu qewari danah os dowa kekurigri atew ge, danah qe sew atko awen qewa fo nusig ke marelle gumardé. ¹⁶ Nug laké qew fo tounam gone mardé ole qe lérigri o naři daré, gam ounté kité ospi mordé. ¹⁷ Sén dahmak kena nugrowa uřiyew ge, nug nugégé anan, 'Da memri kekuak nir ge ag ke olele, gam da ge ewa lakéri mousdil sein. ¹⁸ Da mem dowa buliko atko andil, "Mem, da Tiwur nohwa am na nomba ole hipunin sein. ¹⁹ Da na nam eka aniřdipři olele kawa, gam sewe da kekuak nir nasip de," ' eko andil, eko anan. ²⁰ Géři nug asko buliko memeg dow a atan. Gam nug ih una uřiyewew memeg peko nusig o dow guko atko qagru orako gamnurko kis moran. ²¹ Géři nag memegri anan, 'Mem, da Tiwur nohwa am na nomba ole hipunin sein. Da na nam diakri olele kawa.' ²² Gam memeg kekuak nir nusgur dilag anan, 'Ag oferé féřu bala kenannah qe uksi méksi mores. Eweg dořohwa ring oraweg now am féř gařa méksi mores. ²³ Am makau yu titřaknah qe qéksi ke naři seweg lettu onig gamag asar. ²⁴ Kerđi ig da nal ene mousko malwan qere dahmet, gam buliko uřiyé. Nug larian, gam buliko peko wém.' Géři ag olag gamag asakwa ke naři qe leg. ²⁵ Sén qe, nag digam nug dara dian. Nug uřiko lo mourko dolle ge, kasi seppeg uttulag duan. ²⁶ Géři nug kekuak nir os urwurew wanew ge, kořmoran, 'Uni keř sessi sési?' ²⁷ Kekuak nir qe anan, 'Na kamap ge buliko uřiyé. Am na memen makau yu titřaknah qe qew ke naři sam. Kerđi nug nag larian qe gurak ospi wan kena ih buliko uřiyew o gamag asew sé,' eko anan. ²⁸ Gam awag ge uhřibew lo

* 15:8 15:8 Silwa qarég ene drakma. Qe deř usihri kekuak noh.

owa nuak minan. Géri memeg dimdim wanko lo owa nurigri sinanah kořmoran. ²⁹ Gam nug memegri anan, 'Na pe! Da makař kuřum nasip kekuak sam sein am né nasip ospi tappi nan. Gam qeri na meme yu usih ospi miřwe da leilar ole ke nag ospi séktu let. ³⁰ Sén na nam ene qarég nasip naři oko atko o mourakwa ih nouwa am ihwari as feřlagwa sew kawa mew, am buliko louw uřiyew ge, na makau yu titřaknah qeka mořam,' eko anan. ³¹ Géri memeg anan, 'Da nal, na sansan da ole dařu. Am keke dasil kunum qe nasip. ³² Gam ig ke lettu onig gamag asé, keřdi na kamap ene mousan gam fouman. Nug larian gam buliko kappa uřiyew ge, ig buliektu piam,' eko anan," Yesus qere anaran.

16

Kekuak Gumak Danah Duak Kena Ole

¹ Yesus bégur anaran, "Sén os danah kéhu oleri kuak nir dilag anqak danah keke nusig kunum gumardé ole qe daré. Deř os danah os atko danah kéhu ole qe amegwa kekuak nir nusgur dilag anqak danah qe qarég nusig sew kawa meré qeri anoran. ² Géri nug uřwurew now kořmoran, 'Danah nasip marisi qe mére te? Keřdi na kuak qewari malwirdil, na qarég areg gumen qe kunum ole yaka miř,' eko anan. ³ Géri kekuak gumak danah qe nugégé anan, 'Danah naři da gumře ge kuakwari géřildig, géri da aregnah séřil? Da dar kekuakri gagragsak ole kawa am da nuqak uřal ne. ⁴ Sén da kekuak ewari malwiřew ge, aregnah séwi danahas wiřweg loulagwa danigri ge da duina,' eko anan. ⁵ Géri nug né mew danah naři nusig qeri qarég noh makri danah qe usih usih uřiyeg. Anuqko uřiyen qe kořmoran, 'Na keke gane bulika noh meka danah naři dasil murdip?' ⁶ Danah qe né noh meko anan, 'Oliw gořen siné 100 qere.' Kuak gumak danah anoran, 'Na pepa bulika noh makri ene oka ofer qere daka siné 50 ih qere ya,' eko anoran. ⁷ Qe dimba am danah os dow kořmoran, 'Am na ge keke gane noh méřip?' Danah qe kořmak noh meko

anan, 'Reis bek 100 qere.' Kuak gumak danah anoran, 'Pepa bulika noh makri nasip enan da oka 80 bek ih qere ya.' ⁸ Qeri danah naři qe kekuak gumak danah kena kawa qeri 'Kena sam. Na duak kena ole,' eko anoran. Keřdi danah wan ewari ag keke gumarakri duak qe ag dosi koutursi, danah kamsahlak owari dilag duak qe eřarak. ⁹ Da amlagwa anina. Keke wan ewariwa ag leilgar kehnareš, geisah keke qe ole diakri sén olele morew, Tiwur ag sumarew saw kappa awen ole dalag. ¹⁰ Oun os nug keke nagur pesorko gumdig ge, nug keke naři ole pesorko gumdig. Am oun os nug keke nagur nouni gumdig ge, nug keke naři qe ole nouni gumdig. ¹¹ Géri wan kéhu nouni gumarlag ge, oun nug saw kaw kéhu meřenah qe gumlagri mardig? ¹² Am ag danah osri keke nouni gumarlag ge, oun nug keke asilagnah qe mardig? Kawa. ¹³ Kekuak nir os danah naři ařit dilas sén usihwa kekuakri olele kawa. Nug os ge dimorelle am osri ih o norig. Nug os ge dimlamdelle am os ge mindig. Qe sillah ag Tiwur méřiwanessi am keke wan ewari ole méřiwanakri olele kawa," eko anan. ¹⁴ Qere anew ge, Farisi qarégri olag niré ole qe dueksi Yesusri né siwkolessi aneg. ¹⁵ Né siwkolessi anweg ge, nug anaran. "Ag ansi, 'Danah amlagwa ig mangunah,' gam Tiwur ge ag olag pe am due. Danah ag keř kekeri olag naři nie ole ge, Tiwur amegwa keke qe nouninah."

Yesus Né Ene Ole Marian

¹⁶ "Mosesri Řo am profet dilag né kusweppeg uřiyew Yonwa patan. Qe dimba ge, Tiwurdi Kingdomri né kena qeri kusweppeg uřiye. Am danahas kunum qewa nolagri kekuak naři sési. ¹⁷ Wan saw ole ge kawa méřigri kug kawa, gam Tiwurdi Řo Yak ge nagurnah ospi kawa mew. ¹⁸ Danah oun os waw munurko am as la urig ge, nug doř dilag kowol qe séřig. Am danah os as gému mundak urig qe ole nug doř dilag kowol qe séřig," eko anan.

Danah Kéhu Ole Am Lasarus Ole

¹⁹ Yesus né marielle am né ene ole anaran. "Danah os kéhu ole am nug

féru bala kena kenanah meré. Nug der dorog keke kunum olele daré. ²⁰ Nusig kař ihřamba ge o duak danah os wénih Lasarus qe niré. Lasarus nug féru kunum isi olele morak. ²¹ Am nug danah kéhu ole qe lougwari ke le minak biřa os lelemba daré. Am o duak danah ge qé isi meřweppege daré. ²² Sén dow o duak danah Lasarus mousew, Tiwurdi doup maweksi ateksi awen kena Abraham dianwa Abraham wařutqorweg des. Danah kéhu ole qe ole mousew suhmeg. ²³ Nug kew pi qouse olewa gurak nařinah olle delle amnew tew ge, Abraham unanah uwa pian. Lasarus ole wařutqorak dewew pian. ²⁴ Géri nug Abraham urřwuran, ‘Mem Abraham, da nuqrina. Na dasil ot dow Lasarus anwe eweg guř noh lewa meko lémrul oug mérigri mar. Keřdi da kew ewa gurak nařinah wina,’ eko anan. ²⁵ Gam Abraham noh meko anan, ‘Nir dasil, na dahmor. Na wanwa keke kena ot nian ole qe kunum on, gam Lasarus ge keke nou qe diaran. Gam gei ge nug gamag asewew ewa de am na ge gurakwa dana. ²⁶ Am ole, ig gamnigwa kuhař nařinah nie, géri oun ewari agrowa wanakri olele kawa am qewari ole igrowa ewa matařko duakri olele kawa.’ ²⁷ Danah kéhu ole ge Abrahamri anan. ‘Da nuqrina, mem! Lasarus anwe da memel lougwa atar. ²⁸ Keřdi da awlar kamlar tanig ole ena dasi. Nug gagrag anarew da gurak duina awen enewa ag aw urřiweg,’ eko anan. ²⁹ Abraham noh meko anan, ‘Mosesri Řo am profet dilag né yak nie, géri minwe ag qe dues.’ ³⁰ Géri nug anan, ‘Kawa, mem Abraham. Qe olele kawa. Danah os mousko am buliko asko atko amlagwa andig qe ih ge, ag dueksi olag bulirig.’ ³¹ Abraham nug anoran, ‘Ag Moses am profet ole dilag né dueksi pi dimlamurlag ge, danah mousko am sirko anarew qe ole ospi dueksi dimlamurweg,’ ” eko Yesus anan.

17

Yesus Hipuninri Anan

* **17:5** 17:5 Danah os Yesus nugégé toqarko meř arew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah.

¹ Yesus bégur anaran, “Sak o kowol seweg danahas hipuninwa tolalagri qe urřilag, gam danah qe sérig ole ge nug kug os perig. ² Danah qe sew nir nagur ene os hipunin sew pe, nug fagwa qar naři eiseksi tourřweg iwba nurig olele-nah. ³ Qeri dahméksi koutores. Na liap nagrowa hipunin sew pe, gařa morwe buliko aw sew. Am nug o buliew kowol qe minko dimorew ge, hipunin noh nusig kusuřka dowe dout katiar. ⁴ Am nug der usihwa nagrowa hipunin seko 7 qere patko am buliko sén 7 qere patak urřiko ‘Kowol qe nouni sém,’ elle o buliew pe, hipunin nusig kusuřka dowe dout katiar,” eko anaran.

O Meře Mak

⁵ Aposel* Nařinah anoreg, “Na sewe ig nasip onig meře mak naři mar.” ⁶ Nug noh meko anaran, “Ag olag meře mak nagurnah kapis ég sillah darig ge, ag ker naři giřam eneri anlag, ‘Na sirka atka iwba diřin noka be,’ éksi anweg nug dimlamurko qere sérig.”

Kuak Nirdi Kowol

⁷ “Né os anwi dolag. Ag olagwa usih os nug kuak nir nusig wan kopattig am sipsip gumardig. Sén nug kuak awenwari urřiyew ge, danah naři nusig ‘Na ere daka ke le,’ eko anurdig te? ⁸ Kawa. Nug ere andig, ‘Na le loka bawarka ke dasil se. Na amel meka deppe da ke lewi tatam, am na ke le.’ ⁹ Kuak nir nusig né dimlamurko keke kunum sérig, qeri danah naři nusig ‘Kena sam,’ eko ospi anew. ¹⁰ Géri ag ole Tiwur keř sakri ane qe kunum séksi malweksi ge, ag anes, ‘Ig kuak nir nasip sam. Ig kekuak migak qe sam,’ éksi anes,” eko anaran.

Yesus Lepra Danah 10 Qere Sew Pasaoreg

¹¹ Sén Yesus Yerusalem attigri atelle Samaria atu urřiko patak qe dimlamurko atan. ¹² Nug atko kaw oswa nowew, danah 10 qere leprasi ole peksi unaka pi waneg lawař deg. ¹³ Dessi ge, ag urřweksi anoreg. “O danah naři, Yesus! Na isanig

ot duar!” ¹⁴ Sén nug piarko ge anaran, “Ag ateksi feřlag pris† ismares.” Ag atessi ge, ihwa feřlag pasaorew peg. ¹⁵ Danah 10 qe kunum feřlagwa leprasi pasaorew peg. Gam danah usih os sén féru pasaorew peko ge, fag nařwa qalko Tiwur binag sumelle buliko uřiyán. ¹⁶ Nug atko Yesus nohwa ole féřwa gatewa yako duk noko “Kenanah sam,” eko anoran. Am nug ge Samaria danah. ¹⁷ Yesus kořman, “Danah 10 qere séwi feřlag pasaoré. Am danah 9 qere ge arewa dasi? ¹⁸ Aregri uřiyak danah usih ene ih Tiwur binag méřigri buliko uřiyé?” ¹⁹ Qere anelle Samariarér qeri anan, “Aska eit, na ot meře mak qewa Tiwur féřun sew pasaoré,” eko anoran.

Danah Bega Buliko Uřiyewew Sén Areg Darig

²⁰ Deř os Farisi danah Yesus kořmoreg. “Ganeh Tiwur king beko danahas nusgur gumardig?” Yesus noh meko anaran, “Tiwurdi Kingdom digumeko béřig ge ag amlagwa peppeg pi bew. ²¹ Danahas ‘Enan de,’ am ‘Unan de,’ éksi ospi anweg. Keřdi Tiwurdi Kingdom iřil uřiyán danahas gamlagwa de,” eko anan. ²² Yesus béřur dilag anan, “Sén qe uřirig qewa ag da Danah Bega deř usih os peiřlagri selag, gam ag ospi peiřweg. ²³ Danah anarlag, ‘Mesaia‡ nug unan de,’ am ‘Nug enan de,’ éksi anlag. Gam ag aw gueksi dimlamareksi atweg. ²⁴ Keřdi Danah Bega da uřirildi deřwa saw karan ampiř oko atu kunum olele more qe sillah peksi ge dolag. ²⁵ Gam tatam ge, da gurak naři uril am geiri danahas dimiřlag. ²⁶ Nuari sénwa danahas kowol nou seréw qe sillah Danah Begari uřiyak sénwa ole qere ih selag. ²⁷ Danahas ke leg, le leg, danahas nug oppeg atew atew ole Nua kuh nařinah qe owa nuan. Sén qewa gu naři neko le kue naři bew paral meg. ²⁸ Qe sillah Lotri sénwa ole qere seréw. Danahas ke lessi, le lessi, keke darendi maressi, keke fou daren maressi, ke keharessi am lo fuaressi daréw. ²⁹ Gam Lot Sodom minko atewew sén qewa ge,

Tiwur sew kew am qar ařelle saw karandi gu sillah neko ařarew kunum ole paral meg. ³⁰ Qe sillah danahas pi bawrak deppeg deř qewa Danah Bega kamsahlak gun olewa uřirig. ³¹ Deř qewa danah os loug dimdim darig ge, lo owa keke nusgur diardigri pi now. Qe sillah danah os dara darig ge, lougwa keke diardigri buliko ospi atew. ³² Keř ihwa Lot waw paral man qe dahmores. ³³ Oun os nug nugégé kowol kunum nusig dimlamurko ge, foumak sansan diakri ospi ow. Gam oun os kowol kunum nusig dimorko da dimlamřelle mousdig ge foumak sansan diakri urig. ³⁴ Da anarina. Danah Bega uřirig sén qewa danah ařit os tuřan ařié nieppes ge, os ge olle am os ge munurdig. ³⁵ As ařit os ařié ke sagřessa dalas ge, os ge olle am os ge munurdig.” ³⁶ (Danah ařit os ařié dar usihwa dalas ge, os ge olle am os ge munurdig.) ³⁷ Yesus né mariko malwew, ag kořmoreg. “Nařinah, qe arewanah béřig?” Nug kořmak noh meko anaran. “Awen arewa doř mousak os niewew ge, tum qewa qagulsi. Qe sillah, da lugmak ospi uřiwin ag duepppeg uřiril,” eko anaran.

18

As Qehřas Am Né Keřřak Danah Ole Dilas Né Tonak

¹ Am Yesus nug Béřur 12 unuřorak pi minweg sansan unuřorlagri né tonak ene amlagwa anan. ² Nug anan, “Né keřřak danah os taun oswa daré. Nug Tiwur pi fařurdé am danah dilag ole pi dahmeré. ³ Am as qehřas os taun qewa daré. Nug bulibuli né keřřak danah qe dowá atko nuřurko andé. ‘Kegeř dasil nouni siřan. Qeri na da dimulwa daka né dasil kepař,’ eko anan. ⁴ Sén welah né keřřak danah qe kité ospi san, gam dimba nug nugégé anan. ‘Da Tiwur pi fařřina am danah dilag ole pi dahmeina. ⁵ Gam as ene bulibuli dagnéwa uřiyew séřiag iwře, géři né nusig kepařko mangu murdil. Keřdi nug sew da kéwsil kawa ospi mew!’ eko anan.” ⁶ Am Yesus anan,

† 17:14 17:14 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah ‡ 17:23 17:23 Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah tořoran.

“Né keprák danah mangu kawa nug ke’ eko anan qe dues. ⁷ Am Tiwur nug danahas nusgur kepráran qe dilag kug tuqan kémun ole unuqorakwa mursi ge, asilag seko pi te mangu morko mare? Nug qere duelle te darig? Kawa. ⁸ Da anarina. Nug oferdi mangu morko mardig. Gam sén Danah Bega da wan ewa buliko uriko ge, o me’ere mak danah os piardil te?” eko ko’rmaran.

Farisi Danah Am Takis Wak Danah Ole Dilas Né Tonak

⁹ Danah os ag dueg ge ag mangu essi am la kunum ge sam sillah duardéw qeri Yesus né tonak ene anaran. ¹⁰ “Danah arit os unuqorlasri Tiwur Lougwa ates. Os ge Farisi danah am os ge takis wak danah. ¹¹ Farisi danah qe asko lawar delle nug unuqoran. “Tiwur, da na kena sam eko anirina, ke’rdi da danah la kunum sillah kawa. Da yawsen danah kawa, sak nou sak danah kawa, danah la walgar diko weiyak danah kawa, am takis wak danah ene sillah kawa. ¹² Da kuha usihwa kurdako arit patina am keke kunum wina ge watiwi ameg 10 qere new ameg usih qe na mirina,’ elle unuqoran. ¹³ Gam takis wak danah ge lawar asko delle saw karan os ole pi amnan, gam eweg damkowa meko delle unuqoran, “Tiwur, da hipunin danah. Na dasil ot dow hipunin dasil kusuqka mir,’ eko anan. ¹⁴ Da anarina. Takis wak danah qe Tiwur hipunin nusig noh kusqew Tiwur nohwa danah mangu delle lougwa atan. Gam Farisi danah ge qere kawa. Ke’rdi oun due nug wénih ole ge, Tiwur sew nug wénih kawa darig. Am oun nug due nug wénih kawa ge, Tiwur sew nug wénih ole darig,” eko anan.

Yesus Nir Nounu Wittak Kena Maran

¹⁵ Danahas Yesus nir yu fe’lagwa eweg meko wittak kena mardigri dieksi dog. Sén Yesus bégur ag piareksi ge, ga’ra mareg. ¹⁶ Gam Yesus nir nounu urwarew nugrowa doweg ge anan. “Nir nounu parwarweg dagrowa dos. Ag aw dagarweg. Ke’rdi danahas nir nounu ene sillah qe Tiwurdi Kingdom ge asilag. ¹⁷ Da me’renah anarina. Danahas are nir nounu ene sillah ag Tiwur kallowa pi

dalag ge, ag Tiwurdi Kingdom owa ospi noweg,” eko anan.

Yuda Dilag Kuri Danah Kéhu Ole

¹⁸ Yuda dilag kuri danah os Yesus ko’rmoren, “Duak marak danah kena, da aregnah seko foumak sansan diakri uril?” ¹⁹ Yesus ko’ewa oko anan, “Na ke’rdi dasil kena eka anam? Ounté kena os kawa. Tiwur nug nugé ih kena. ²⁰ Na Tiwurdi Ro 10 dona: ‘Na watnah dewew as la ole aw weiwes, danah aw dug kowen, yawsen aw sewen, né dar aw mewen, am anin memen ole kallolaswa denna ko’las dimlamur,’ ” eko anoran. ²¹ Anew kuri danah qe anan, “Ro qe kunum ole da nir nagurwa delle dimlamurwi uriyen,” eko anan. ²² Sén Yesus né qe doko ge anoran, “Na ih usih os tuqren. Na kéhun kunum anwe daren meweg am qarég oka o duak danah marka ge, na saw kappari wittak kena qe urip. Qere seka ge, doka da dimlamir,” eko anan. ²³ Gam nug danah kéhu na’ri ole géri, sén Yesus qere anew doko ge neko qan. ²⁴ Géri Yesus danah qe neko qew peko anan, “Danah kéhu ole os keke nusig kunum minko Tiwurdi kingdomwa nurigri ge kug ole. ²⁵ Me’renah, do’r na’ri wénih kamel ge keke titiyakri nil o’ewa nurigri ge kug ole, gam danah kéhu ole ge Tiwurdi kingdomwa nurigri ge kug qe e’rdak.” ²⁶ Danahas né qe dueksi Yesus ko’rmoreg, “Am oun ge foumak sansan diakri urig olele?” ²⁷ Yesus ko’rmak noh meko anaran, “Ke’ os danah sakri olele kawa ge, Tiwur ge sérig olele,” eko anan. ²⁸ Anew Pita anoran, “Ig na dimlamir nigri keke isangar kunum minaret,” eko anan. ²⁹ Anew Yesus anaran, “Da me’renah anarina. Danah os nug Tiwurdi kingdomri seko loug minko, waw minko awgur kangur minarko, anig memeg ole am nir nusgur minarko asdig ge, ³⁰ nug sén wan ewa dewew saw kappari wittak kena ku’rum tatam moran qe e’rdak murdig am ke’rew né foumak sansan diakri ole murdig,” eko anaran.

Yesus Mousko Am Asdigri Buliko Anan

³¹ Yesus Bégur 12 qe urwarew wanweg agé dessi anaran, “Ig Yerusalem tehut ge, Danah Begari né profet yeg qe kunum

mou bérig. ³² Danah ag Danah Bega uksi Yuda danahas kawa la qe ewlagwa melag. Meweg ag geisah nug siwegkolessi uksiuksi qoressi sunu qessi qisleksi am qeweg mousdig. ³³ Gam der kiamba ge nug buliko asdig," eko anan. ³⁴ Nug Béгур ag né qe kunum dueg, gam olag ospinah mouran. Né digu lugman, géri ag nug keř eko marian ge sam sillah dueg.

Yesus Danah Ameg Gařwak Ole Sew Kena Man

³⁵ Yesus Yeriko wandigri wanewew, danah os ameg gařu ole ih dougwa ninařirko delle nuqran. ³⁶ Sén nug danahas ameg naři duksi erdeksi ateppeg uttulag doko kořman, "Areg sé?" ³⁷ Danah os anoreg, "Yesus Nasaretrer qe doko wane," éksi anoreg. ³⁸ Anweg ge, nug uruko anan, "Yesus, Dewit fuřuh, na dasil ot dow pe kéhniř!" eko anan. ³⁹ Danah anqeksi waneg qe gařa moreksi, "Na torka da," éksi anoreg. Gam nug qalko urwan, "Dewit fuřuh, na dasil ot duar!" eko anan. ⁴⁰ Yesus fég yako delle nuqak danah qe omalko nugrowa duakri anan. Unaka dow Yesus kořmoran. ⁴¹ "Na da keř sérildi ot nie?" eko anan. Anew danah ameg gařu ge anan, "Nařinah, da amindil ol nie," eko anan. ⁴² Anew Yesus anoran, "Na amin. Na ot meře mak qewa Tiwur sew kena mam." ⁴³ Usihri nug ameg koptew ole Tiwur binag melle Yesus dimlamdan. Sén danah kunum qe peksi ge, ag ole Tiwur binag meg.

19

Sakias Takis Wak Danah

¹ Yesus Yeriko taun owa noko ih dimlamurko atan. ² Danah os wéniř Sakias nug qewa dian. Nug takis wak danah qe dilag kuri am nug kéhu ole. ³ Nug Yesus ge oun qe perigrinah san gam olele kawa. Kerđi nug danah kutuk am danah kuřum am qataorak. ⁴ Géri nug anuqko guko atko guřaw ker naři os teko Yesus qere wanew perigri qewa ameg meko dian. ⁵ Sén Yesus awen qewa wanko amnew tew peko ge anoran, "Sakias, na ofeř ne. Kerđi da gei ole na loutwa daril." ⁶ Géri Sakias usihri

neko gamag asakwa Yesus gamnurelle omlew lougwa ates. ⁷ Danahas kunum qere peksi Yesusri né né marieg, "Nug aregri hipunin danah enenah lougwa řo até," éksi aneg. ⁸ Louw ge Sakias asko Nařinahri anan, "Nařinah, na né ene doka. Da keke dasil kunum gamagwa watiko leis ge o duak danah mardil. Am da oun os darmakwa qarég kařdin ge wařos patak noh meko murdil," eko anan. ⁹ Yesus anoran, "Gei ole Tiwur na fénarwa ole dilag hipunin noh kusqé. Am danah ene ole Abraham fuřuh." ¹⁰ Qeri Danah Bega nug oun os gattu owa de qe mariko peko buliko ow Tiwurdi uhřibak éřurdigri uřiyar," eko anan.

Kekuak Nir 10 Dilag Né Tonak

¹¹ Yesus né qe mariew duepppeg, nug Yerusalem mourak nuan am danahas ag Tiwurdi Kingdom usihri wanwa bérig éksi dahmeg. Géri Yesus né tonak ene anaran. ¹² "Danah binlag ole qe fuřuh os atu una oswa atew king darigri wittak morew uřirigri atan. ¹³ Géri nug kekuak nir nusgur 10 qere anew noweg usih usih qarég gol mina* awen awen qere maran. Marko ge anan, 'Qarég ene uksi kekuak morepppeg da buliko uřiril,' eko anaran. ¹⁴ Gam danah nusgur os danah naři qeri olag pi nian ole qe danah la os nug dimugri meřarweg danah naři qe atanwa ateksi, 'Ig danah ene king isanig diakri onig pi nie,' ellagri ateg. ¹⁵ Gam nug king beko buliko kawagwa uřiyar. Uřiko ge, kekuak nir nusgur 10 qere qarég maran ole qe dilag né man. 'Ag qarégwa kekuak areg seg?' qe dorigri kořmaran. ¹⁶ Kekuak nir anuqko duan qe anan. 'Danah naři, qarég na miřen qe kekuak murwi qarég gol mina 10 la ole qařewa ban,' eko anoran. ¹⁷ Anew king nusig doko ge anan, 'Kena sen. Na kekuak nir dasil kena. Na qarég nagurwa kekuak kena sen, géri gei na taun ten qere gumardipri anina.' ¹⁸ Am ařit patak qe doko anan, 'King dasil, qarég nasip kekuak murwi qarég gol mina tanig ole la qařewa ban,' eko anan. ¹⁹ Anew ge

* 19:13 19:13 Mina usih ge kalam kiam kekuakri noh olele.

king nusig anoran, 'Na taun tanig ole gumardip.' ²⁰ Am kekuak nir kiam patak qe doko anan, 'King dasil, qarég gol mina usih nasip na mirén ge enan. Da lamén qariwa saputko pesorko méwi dian. ²¹ Na danah gagran ole. Ke' os na pi kehna qe na funa, am danah la os keke mési qe ole na ona. Qeri da na fa'irko qere sein.' ²² King nusig qe ko'ewa oko anoran, 'Na kekuak nir nou am né nasip dimlamdak ge séwi noh urip. Na duén ge da danah gagral ole am danah la os keke mési qe da wina am danah la kéhsi qe ole da fuina. ²³ Na kérdi qarég dasil buliko uriko qa'ewa noh la ole olem, gam na qarég lougwa pi men?' eko anan. ²⁴ Anko ge, danah aseksi deg qe dilag anan, 'Qarég nusig ka'dexsi danah qarég gol mina 10 la qa'ewa sew ban ole qe mores.' ²⁵ 'King na'ri, nug qarég gol mina 10 ge iril wé,' éksi aneg. ²⁶ Anweg anaran, 'Da anarina, oun os ke' os pesorko gumdig ge, fou la ole urig. Gam oun os ke' nagur ole am nouni gumdig ge, da nug qe ka'urdil. ²⁷ Gam kege' dasil da king asilag diakri mineg ole qe diareksi duksi da nolwa aqares,' " eko Yesus anaran.

Yesus Yerusalem Nuan

²⁸ Yesus qere anko ge, Yerusalem atigri anuqko atan. ²⁹ Yesus kaw a'rit Betfage am Betani ole Oliw qouku éksi ansi qe sékuwa dasa qe mouratak wanan. Wanko ge, béku' a'rit me' atew anqeksa atepes anatan. ³⁰ "A kaw uniwa ateksa waneksa ge, donki os fou kena mak ounté os pi teko weiyen ole qe qagak dewew pelas. Peksa ge, kusqeksa oksa uriyes. ³¹ Oun os a kérdi donki kusuqsa eko ko'rmew ge anores. 'Na'rinah kekuak murdigri kusuqru,' eksa anores," eko anan. ³² Béku' a'rit qe ateksa ge nug anan qe sillah ole pes. ³³ A donki fou kena mak qe kusqepes donki memeg ko'rmateg. "A kérdi donki kusuqsa?" éksi aneg. ³⁴ A ko'rmak noh meksa anes. "Na'rinah kekuak murdigri," eksa anares. ³⁵ Géri donki oksa Yesus dow a uriyeksa ge, siot asilas qa'ewari qe uréksa donki qa'ewa duqessa, Yesus eweg o'rawes teko donki karan dian. ³⁶ Yesus donkiwa atewew,

danahas siot asilag qa'ewari uréksi ihwa duqareppég nug qa'ewa atan. ³⁷ Sén nug Oliw qouku minko nuakri ih qewa dowew ge, nug bégur dimlamdeg qe kunum ole olag gamag asakwa diguméksi qaleksi Tiwur binag sumeg. Kérdi ag Yesus mirakel sew piareg. ³⁸ "King Tiwur Na'rinah wénihwa uriyé ge nug wittak more. Saw kappa Tiwur ole maror nirig am Tiwur karannah nug binag karan sumnig." ³⁹ Am Farisi la os danah ameg na'ri qe owa deg qe Yesusri aneg, "Duak marak danah, na begpar ga'ra marwe mines," éksi aneg. ⁴⁰ Yesus noh meko anaran, "Da anarina. Danah ene torweg ge, qar ko'rag koptew urwessi binag sumlag," eko anan.

Yesus Yerusalemri Kuanan

⁴¹ Sén Yesus atko unaka wanko Yerusalem taun na'ri qe peko ge, o dow kuanelle anan. ⁴² "Yerusalem danahas, ag olag duaknah! Ag Tiwurdi maror owa kena diakri qe dollewri kenanah. Gam ag amlag ga'rwé dasi. ⁴³ Sén qe uriyew ge, kege' asilag fanlag uriyeksi ka' asilag taliloreksi wan qagulweg tew, o mareksi dalag. ⁴⁴ Am taun asilag logréksi ag aqeksi keke kunum ole seweg nou mérig. Am qar usih os minweg lia qa'ewa ospi dew. Kérdi ag sén Tiwur agrowa uriyen ge, peksi olag pi mouran," elle kuanan.

Yesus Tiwur Lougwa Duak Maran

⁴⁵ Yesus Yerusalem noko Tiwur Lougri ka' owa atko qewa danah keke irardi méksi deppeg nug piarko ge digumeko lamaran. ⁴⁶ Nug ere anelle lamaran, "Tiwurdi Né yak ere ane, 'Da loul ge unuqorakri lo.' Gam ag seweg yawsen danah dilag lariaq awen sillah beko se," eko anan. ⁴⁷ Nug sansan Tiwur Lougri ka' owa danahas doulag patté. Gam pris dilag anqak danah, Mosesri Ro duak danah am Yuda dilag kuri danah ole ag Yesus qeweg mousdigri ih mariréw. ⁴⁸ Gam ag ih ospi peg, kérdi danahas kunum né nusig dolagri seréw.

20

Kuri Danah Yesus Kuakri Wittak Sew Pelagri Kormoreg

¹ Deí os Yesus Tiwur Lougri kaí owa danahas duak marelle am Né Kena kuswewew, pris dilag anqak danah, Mosesri Ró duak danah am Yuda dilag kuri danah ole duksi anoreg. ² “Na anwe ig duet. Na kuakri wittak arwari oka Tiwur Lougwa kuak ene sena? Na oun kuakri wittak qe mirew sena?” ³ Nug koílagwa oko anan, “Da ole ag koírmardil. ⁴ Ag anweg due, Yon le luaran ge kuakri wittak Tiwur dowari te, kawa danah dowari te oko san?” ⁵ Ag agégé marieksi aneg, “Saw kappari ektu annig ge nug koírmigdig. ‘Ag kérdi nusig kuak qeri olag mére pi man?’ ⁶ Am ig Yonri kuakri wittak danah agopri éktu annig ge danahas uni kunum qar uksi kuiglag, kérdi ag olag mére me ge Yon ge Tiwurdi profet.” ⁷ Géri ag Yesusri aneg, “Arewari té ge ig pi dotu.” ⁸ Qeri Yesus anan, “Da ole oun kuakri wittak miréw kekuina ge ospi anwi doweg,” eko anan.

Wain Dar Gumak Danah Nou Dilag Né Tonak

⁹ Am Yesus né tonak ene danahas amlagwa anan. “Sén danah os wain dar naíri kehko am nug danah os wain dar nusig gumeksi morlagri mine marelle ge, nug atu una oswa atko wagam darigri atan. ¹⁰ Wain mou wegak sénwa nug sew kekuak nir nusig os wain dar gumak danah qe agop wain mou os morlagri atan. Gam wain dar gumak danah qe mouíweksi anweg eweg sam buliko atan. ¹¹ Nug kekuak nir la anew atan, gam qe ole mouíweksi nouni sorweg eweg sam am buliko atan. ¹² Wain dar memeg kiam patak kekuak nir os mew atew ge, mouíweksi karag moreksi keigorweg dar dimdim atan. ¹³ Géri wain dar memeg anan. ‘Da aregnah séril? Da nir dasil ol mouse ole qe attig ge, né nusig dueksi dimlamurlag té,’ elle anew wain dar gumak danah qe agop atan. ¹⁴ Gam sén wain dar gumak danah dar memeg nag qe peksi ge, ag agégé né qageksi aneg. ‘Danah ene wain dar

memeg mérig. Doweg qéhut mousew dar qe isanig darig,’ éksi aneg. ¹⁵ Géri keigoreksi beíweksi dar dimdim ateksi qeweg mousan. Qeri wain dar memeg ge aregnah sardig? ¹⁶ Nug uríko wain dar gumak danah qe sew aqarweg mousweg am dar oko danah la gumlagri mardig,” eko anan. Sén danahas né tonak qe dueksi ge aneg, “Qere aw bew.” ¹⁷ Yesus kittarko delle koíman, “Qere ge Né yak ene digu areg? ‘Lo fuak danah wandor mineksi gerdeg ole qe lo memeg wandor qe oko gamagwa lagew delle lo mawe.’ ¹⁸ Danah wandor qe qaírewa tolalag ole ge, kunum ole kadurílag. Am wandor qe oun os qaírewa tolarig ge, maduréw nounu nérig. Qe sillah, oun os nug da dimirídig ge nug paral mérig,” eko anan. ¹⁹ Mosesri Ró duak danah am pris dilag anqak danah ole ag dueg ge, né tonak qe asilag nou qe urameko marian. Géri sén qewa ih ag ih os peksi oíralagri seg, gam ag danahas dilag faíreg.

Yuda Danahas Sisari Takis Melag Te?

²⁰ Mosesri Ró duak danah am pris dilag anqak danah ole ag Yesus kaíeordéw. Géri ag danah os darmak danah anweg danah mangu sillah ateksi yawsen amneksi Yesus pelag ateg. Ag nug kéí os nouni anew qewa orweksi wan atu dilag kuri danah kuakri wittak morak am gagragsak ole qe ewegwa melagri ateg. ²¹ Géri yawsen annak danah qe Yesus koímoreg. “Duak marak danah, ig dotu ge na né mangu ih marina, ismigna am na danah kunum nouni ospi sarna. Am na né mére Tiwur danahas areg dalagri o nie qe ismarna. ²² Na an, ig sétu sillah Sisari takis tourníg kena te, kawa te?” ²³ Yesus darmak dahmak asilag qe doko anaran. ²⁴ “Qaréq silwa os seweg pewi. Oun dorogrog am wénih ole qewa de?” eko koímaran. ²⁵ Ag koírewa uksi aneg. “Sisa dorogrog am wénih ole.” Nug anaran, “Aria! Sisari ge Sisa mores, am Tiwurdi ge Tiwur mores,” eko anan. ²⁶ Ag Yesus né nouni os anew dolagri dahmeg, gam sén nug danahas ole dessi nug né nouni

usih ospi anew dueg. Ag nug né noh man, qeri dorlag new ole toreksi deg.

Mousko Am Dimba Diakri Kořmak

²⁷ Sadusi* os danah mouseksi am bulieksi pi asweg éksi andéw ole qe uriyeksi Yesus kořmoreg. ²⁸ “Duak marak danah, Moses Ro isanig yan ge danah os mousko as nir kawa mundew ge, kamag as qe oko awagri nir os memandig. ²⁹ Sén os awag kamag 7 qere daréw, géri awlag digam as os wan, gam as qe nir kawa dewew gému qe mousan. ³⁰ Mousew am dimugwari qe wan, am qe ole as nir kawa dewew mousan. ³¹ Qe sillah kiam patak am atko 7 patak qe kunum ole as qe og, gam nir kawa dewew mouseg. ³² Qe dimba as qe ole mousan. ³³ Am buliko sirak sénwa as qe awag kamag 7 qe kunum og, géri as qe oun waw darig?” éksi kořmoreg. ³⁴ Yesus né qe noh meko anan, “Danahas wan ewa dasi ag nug usi. ³⁵ Gam Tiwur sew danahas mousak sireksi foumak olag ole qe nug wak ospi niew. ³⁶ Ag saw doup sillah dalag, géri ag ospi mousweg. Ag Tiwurdi nir dalag, kérdi ag Tiwur sew sireksi foumak olag. ³⁷ Am Moses ole ker nagur os arakri né yakwa ismige ge, mousak bulieksi sirlag. Qeri nug Nařinah Tiwurdi ere anan, ‘Abrahamri Tiwur, Aisakri Tiwur am Yakopri Tiwur ole,’ eko anan. ³⁸ Géri ig Mosesri né qewa dotu ge Abraham, Aisak am Yakop ge Tiwur ole fou dasi. Kérdi mousak danah Tiwur binag pi mési, gam danah fou dasi qe Tiwur binag mési. Kérdi nug nohwa danahas nusgur ge kunum fou dasi,” eko anan. ³⁹ Mosesri Ro duak danah os Yesusri aneg, “Duak marak danah, na né noh mangu anam.” ⁴⁰ Qeri ounté kořmak fou la ole ospi san.

Yesus Dewit Fuřuhri Kořman

⁴¹ Am Yesus kuri danah qe kořmaran, “Aregri ere ansi Kristus† ge Dewit fuřuh?” ⁴² King Dewitri Kasi Yakwa ere ane, ‘Nařinah Tiwur, Nařinah dasil Kristusri anan: Na ewel kenariwa deppe, ⁴³ da kegeř nasip taparko séwi nuksi na

kallonwa dalag,’ eko ane. ⁴⁴ Dewit nug ‘Nařinah,’ eko anore, gam areg nug Dewit fuřuh darig?” eko kořmaran.

Yuda Kuri Danah Dilag Kowol Nou

⁴⁵ Danahas kunum duepppeg Yesus bégur dilag anan. ⁴⁶ “Ag Mosesri Ro duak danah dilag dahmes. Ag férlag bala welah kena méksi maket awenwa weiyeppeg danahas piareksi felqarlagri sési. Am Yuda dilag binag mak lowa danah wenlag ole dasiwa dalagri sési. Am mallen sénwa danah wenlag ole dilag diak awenwa dalagri sési. ⁴⁷ Ag as qehras dilag keke kunum darmak ihwa memeg mési am qe tonlagri dessi unuqorak welah welah sési. Danah qere ge sak nou noh asilag qe nouninah mardig,” eko anan.

21

As Qehras Ofa Man

¹ Yesus Tiwur Lougwa delle danah kehlag ole Tiwurdi ofa mak awenwa qarég meppeg piaran. ² Am nug as qehras os o duak ole qarég 10 toia arit ih ole mewew pian. ³ Peko ge nug anan. “Da meřenah anarina. As qehras uni o duak, gam nug qarég ofa mé ge, danahas uni kunum érarak naři mé. ⁴ Danahas la kunum ge qarég asilag naři dewew am qarég siřin ge méw, gam as uni ge o duak as gam nug keř os oko lellori sillah ge qarég qe kunum ole mé,” eko anaran.

Tiwur Loug Qiko Nérig

⁵ Sén qewa nug bégur os aneg. “Tiwur Loug ene qar kena kenawa fueg am Tiwurdi ofa meg qewa bala moreksi koutoreg,” éksi aneg. Gam Yesus anan. ⁶ “Sén os uriyew ge, keke kunum pesi qe qiko neko kaddurđig am qar usih os lia qařewa ospi dewew peweg,” eko anan.

Yesus Kug Uřirig Qeri Anan

⁷ Ag kořmoreg, “Duak marak danah, na anam keke qe ganahnah bérig? Ig kérnah pektu am donig ge qe bérigri sén unaka de?” ⁸ Yesus anan, “Geisah ag darmarwegra, dahméksi koutores. Geisah danah

* **20:27** 20:27 Sadusi pris ameg os danah mouseksi pi bulieksi assi qeri olag meře me. † **20:41** 20:41 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

kuřum da wénilwa béksi ‘Da Kristus,’ am ‘Geiri kuagrak sén uriko malwé,’ éksi anlag. Gam danah qe aw dimlamarweg. ⁹ Sén ag wan atu oswa fan neihwah am karak neihwah dueksi ge, ag aw farweg. Keke qe tatam belag, gam malwakri sén qe ofer ospi bew.” ¹⁰ Yesus buliko anaran, “Wan atu os asweg wan atu la ole fan selag am king os asew king la ole fan selas. ¹¹ Mim naři atu kuřumba nérig am atu kuřum laké naři niewew kousarlag am waře nouni ole belag. Am saw karan farakri keke am kowol wagé wagé ole béksi atlag. ¹² Gam keke qe kunum pi bak dewew, ag da dimlamiřlag qeri orwareksi berwareksi Yuda dilag binag mak lo owa nolag am gurak maressi nouni saressi kalabuswa yanarlag. Am ag dieksi king am wan atu dilag kuri danah agop ole wanlag. ¹³ Sén qewa ag dasil olag meře me qe ag anarlagri sén darig. ¹⁴ Qeri ag olag meře mak gagrag diar. Ag keř éksi anarlagri tatam aw dahmeweg. ¹⁵ Da ag kegeř asilgar dilag né noh melagri né am dahmak kena ole mardil. Qeri ag kegeř asilgar né asilag ospi qeweg new am ospi kotařweg. ¹⁶ Sén qewa ag da dimlamiřlag, qeri ag memelgar anilgar am awalgar kamalgar am leilgar ole kegeř marlag. Am geisah ag la os ge aqarweg mouslag. ¹⁷ Ag da dimlamiřlag, qeri danahas kuřum asilag olag nou mew kegeř marlag. ¹⁸ Gam ag kurlag urug usihnah ospi lariewra, qeri ag aw farweg. ¹⁹ Ag da dahuhul dalag ge, ag foumak sansan diakri olag.”

Yerusalem Taun Logarđig

²⁰ “Sén ag fan danah uriyeksi Yerusalem o morweg peksi ge, ag dolag ge wagam kawa nug logarlag. ²¹ Sén qewa danahas Yuda dalag ge, kum oleksi qoukuwa ates. Am danahas taun qewa dalag ge, taun qe mineksi kum ates. Am areg os taun dimdim dalag ge, aw bulieksi owa noweg. ²² Keřdi sén qe Tiwur Yerusalem danahas kug asilag qe noh mardig am Tiwurdi Né yakwa nie qe kunum ole mou bérig. ²³ Sén qewa ge,

as olag ole am nir yu ole ge kug narinah pelag, keřdi ag kum atakri olele kawa. Keřdi kug narinah atu qewa bérig am Tiwurdi uhřibak danahas qewari dilag qe noh meko mardig. ²⁴ Danahas os ge fan barinwa kotřarlag. Am os ge orwareksi diareksi wan atu la kunumba kalabuswa atlag. Am Yerusalem taun ge Yuda danah kawa danah la qe tutuweg atew Tiwur sén moran qewa pattig,” eko anan.

Danah Bega Buliko Uřirig

²⁵ Yesus buliko anaran. “Sén qewa kowol os kamba kalamba am sořwéwa ole beweg piarlag. Wanwa danahas kunum iw kořkoř naři qelle urwag nérig qe dueksi olag fařew am dahmak kařwarew kité ospi seweg. ²⁶ Danahas kuřum wan ewa keř bérig qe peksi olag fařew amlag tařirig. Keřdi saw karan keke gagragsak naři ole qe kunum sahařlag. ²⁷ Sén qe ge Danah Bega da lombigwa gagragsak naři ole am kamsahlak naři gun olewa uriyepi kunum peiřlag. ²⁸ Sén keke qe kunum digumeko bewew ge, ag gagrag méksi aminweg karan tew des, keřdi Tiwur ag gattu owari buliko diarko kusqak mardigri sén unaka durig,” eko anan.

Guřaw Kerdi Né Tonak

²⁹ Yesus né tonak ene bégur anaran. “Guřaw ker am ker la ole piores. ³⁰ Sén ker qere lounweg ge, ag agégé dolag qe kem sén durig malwe. ³¹ Qe sillah, da aném qere bew peksi ge ag dues. Wagam kawa ge Tiwurdi Kingdom bérig* . ³² Da meřenah anarina. Geiri danahas pi mousak deppeg keke aném qe kunum bérig. ³³ Wan saw ole ge qerořdig, gam né dasil ge nagurnah ospi kawa mew.”

Yesus Buliko Uřirigri Dahmessi Des

³⁴ “Dahmessi des! Ag ke lelle am le leko gar qakri aw dahmeweg. Ag wan ewa kena diakri naři aw dahmeweg. Ag kowol qere séssi dalag ge, da agrowa pi dueppeg uriril. Keřdi dasil uriyak deř qe pelem sillah darig. ³⁵ Geisah wanwari danahas kunum kug qewa dessi pelag. ³⁶ Dahméksi koutoressi am bulibuli Tiwurdi unuqorweg gagrag qarar.

* **21:31** 21:31 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardig.

Qewa ge, kug belag qe érdessi deppeg Danah Bega da úriwi nolwa sirlag,” eko anaran. ³⁷ Yesus kemunwa deŕ dorog Tiwur Lougwa duak mardé. Am tuŕan ge nug atko Oliw qoukuwa daré. ³⁸ Danahas kunum furwanah Tiwur Lougwa Yesus duak mardigri qaguldéw.

22

Yudas Yesus Keger Ewlagwa Mérigri Ih Marian

¹ Yuda dilag mallen beret yis kawa oleri wénih Nanŕurak Deŕ* qe unaka duan. ² Am pris dilag anŕak danah am Mosesri Ró duak danah ole ag danahas faŕareksi lareksi Yesus orweksi qeweg mousdigri ih marieg. ³ Sén qewa ge, nou memeg Satan, Yesus Béгур 12 qe olagwa usih os wénih Yudas Iskariotrer qe owa nuan. ⁴ Now ge Yudas atew pris dilag anŕak danah am Tiwur Loug gumakri felag tutu dilag kuri danah ole Yesus areg ag ewlagwa mérigri né marieg. ⁵ Qeri ag olag gamag asew Yudas qarégwa daren morlagri né fag qeg. ⁶ Yudas ag aneg qeri o niew digumeko ih are os peko, danahas pi duepppeg Yesus ag ewlagwa mérigri ih marian.

Yesus Békuŕ Nanŕurak Deŕdi Ke Bawres

⁷ Yuda dilag mallen beret yis kawa oleri qe duan. Deŕ qewa ge Yuda danahas Nanŕurak Deŕdi sipsip yu aŕeksi mallen qewa lelagri sén. ⁸ Yesus Pita Yon ole meŕatko anatan. “A ateksa Nanŕurak Deŕdi ke lakri isanig bawres,” eko anan. ⁹ Gam a koŕmores, “Naŕinah, i ke arewa bawarnit?” ¹⁰ Yesus anatan, “A Yerusalem taunwa noksa ge danah os le witko mouko wanew pelas. Peksa ge, dimlamurwes lo nug nurig ole qewa nos. ¹¹ Sén a lo qewa noksa ge, lo memeg ere koŕmores. ‘Duak marak danah nasip ere ané: Da Beglar 12 qe ole kurug arewa Nanŕurak Deŕdi ke lenig?’ eksa anes. ¹² Lo memeg ge lo karan awen naŕi os tewol ole keke kunum bawrak ismattig. Qewa ge, ig Nanŕurak

Deŕdi ke lenigri bawres,” eko anatan. ¹³ A ateksa ge, Yesus anan qe sillah keke kunum pes. Peksa ge, Nanŕurak Deŕdi ke qewa bawres.

Naŕinahri Ke

¹⁴ Sén Nanŕurak Deŕdi ke qe lakri dow ge, Yesus aposel† nusgur 12 qe ole lo qe karan ke bawres awen qewa tewol o moreksi ninaqifeksi deg. ¹⁵ Dessi ge, nug anan. “Da ol naŕi nie ge ag ole Nanŕurak Deŕdi ke ene léktu tatam am da gurak oko mousdil. ¹⁶ Da anarina. Da Nanŕurak Deŕdi ke fou la ospi léwin atew ole mallen ene digu ambo meko Tiwurdi Kingdomwa bérig,” eko anan. ¹⁷ Anko malako ge, Yesus wain kapwa qériak oko, Tiwurdi kena sam elle unuŕorko Béгур dilag anan. “Ene uksi aŕié les. ¹⁸ Da anarina. Gei digumak da buliko wain ospi léwin atew sén úriyew Tiwur wan eneri King bérig,” eko anan. ¹⁹ Am Yesus beret os oko, Tiwurdi kena sam elle unuŕorko temew nounu new marko anan. “Ene ge da féŕul. Da asilag seko mardil. Ag ere sesissi da dahmires,” eko anan. ²⁰ Ke léksi malweksi ge, Yesus kap wain ole os oko ge anaran. “Wain kap owa ene da karal. Qewa Tiwur titwanak fou danahas dilag sérig. Da karal qe asilag seko gogoŕdig. ²¹ Gam ag peksi! Danah da keger ewlagwa meirdig ole qe da ole tewol usihwa aŕié ke leŕu. ²² Danah Bega ge Tiwur ih man qewa mousdig. Gam danah oun nug keger ewlagwa mérig ole qe ge nug kug os perig,” eko anan. ²³ Sén Béгур ag né qe dueksi ge, ag agégé ounnah qere sérig essi koŕmeweg wane meweg duan.

Ag Olagwa Oun Naŕi Darig

²⁴ Yesus Béгур ag agégé oun asilag naŕi qeri néwa ih kareg. ²⁵ Karweg ge, Yesus anaran. “King wan eneri ge gagragsak asilagwa danahas gumaressi bilagwa qesi. Am wan ewa danah gagragsak ole qe ag danahas kehnaŕak danah éksi anarlagri feŕlag mési. ²⁶ Gam ag ge qere aw seweg. Oun os asilag naŕi de ge, nug danah sam sillah ag kallolagwa

* **22:1** 22:1 Nanŕurak Deŕ ge Yuda dilag mallen os. Sén Yuda danahas Isip darew qe, mousak nir danah anŕakri nanŕaran qe dahmorakri sén. † **22:14** 22:14 Danah os Yesus nugégé toŕqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meŕ danah.

diar. Am danah oun ag gumardig ole ge nug asilag kekuak nir sillah diar. ²⁷ Qeri da kořmarina. Oun ge danah naři? Danah tewolwa sam dewew ke bawreksi morweg le ole qe te? Kawa, danah ke bawre ole qe te? Ag dosi ge danah tewolwa de qe ge danah naři. Gam da ge enan. Ag olagwa danah ke bawarko mare ole qe sillah deina. ²⁸ Ag da ole kug dasil kunumba datu. ²⁹ Géri Mem da king delle danahas gumardilri kekuakri gagragsak miřan. Qe sillah ag ole danahas gumarlagri kekuakri gagragsak marina. ³⁰ Qeri Kingdom dasil owa ag ole tewol dasilwa ařié dettu ke am le ole léksi am kingri sia awen awenwa dessi Israel ater 12 qe gumarlag,” eko anan.

Yesus Pita Nug Dimurdig Qeri Anan

³¹ Yesus Saimonri anan. “Saimon, Saimon, na doka. Reis ulaswa gogreppeg kéwsi am kar ole yalew ate qe sillah Satan o meře mak asilag qeperigri kořman. ³² Gam Saimon, da na ot meře mak pi tolwewri unuqurin. Géri sén na ot buliew dagnewa bulika doka ge, kuak usih leipar olag meře mak gagrag qor,” eko anan. ³³ Anew, Pita anoran. “Nařinah, da na dimlamirwi ole ařié kalabuswa atnit am mousnitri ole bawrém deina.” ³⁴ Yesus kořewa oko anan, “Pita, da anirina. Na keřew furwa maru pi gelak, na kiam patak da pi duiřna eka andip,” eko anoran.

Yesus Béгур Gagrag Dalag Anan

³⁵ Qe dimba Yesus Béгур dilag anan. “Sén tatam da kuak marwi ateg ge, ag qarég yanakri sogot, baram, am félag gařa aw oweg eko anin. Sén qewa ag kitéri os qagreg te?” “Kawa,” éksi aneg. ³⁶ Yesus anaran, “Gam gei ge oun os sogotwa qarég ole ge war am baram ole os. Am oun os fan barin kawa ole ge siot qařewari qe qarégri mew oweg am fan barin os daren mar. ³⁷ Tiwurdi Né yakwa ane, ‘Danahas nug ró tapewnak danah sillah peg.’ Am Né yakwa dasil ane qe olele murdig am dasil Né yakwa ane qe sén mou bérigri qe unaka do,” eko anan. ³⁸ Anew nug Béгур aneg, “Nařinah, fan

barin ařit enan,” éksi anweg am Yesus anan. “Malwew, qe olele,” eko anan.

Yesus Oliw Qoukuwa Unuqoran

³⁹ Yesus sansan seré sillah Oliw qoukuwa atewew Béгур ole dimlamurweg ařié ateg. ⁴⁰ Ateksi ge, Béгур anaran. “Ag qepiakwa pi tolaweg qeri Tiwurdi unuqores,” eko anan. ⁴¹ Nug Béгур minarko nagur lawař qar tourweg atko qe, qe sillah wanko ge gatewa yako delle unuqoran. ⁴² Unuqorko anan, “Mem, na ot niew pe, na kug nařinah wiřdig ene moutina miř. Gam da ol mourak aw dimlamurwen, na ot mourak qe dimlamur,” eko anan. ⁴³ Anew ge, saw kappari Tiwurdi doup os gumurko doko nug gagrag qoran. ⁴⁴ Yesus kug nařinah doko gagrag unuqoran. Unuqorewew ge séři qeko karag sillah katře katře wanwanan. ⁴⁵ Nug unuqorak malako asko ge, buliko Béгур agop wanan. Wanko ge, ag olag kug qew usnieppeg piaran. ⁴⁶ Piarko ge anan, “Ag kerdi usnisi? Aseksi qepiak uřiyew tolawegra unuqores,” eko anan.

Yesus Ořweg

⁴⁷ Yesus né mariewew, danah ameg naři teg. Yesus Béгур qe olagwa usih os wénih Yudas qe omlarew teg. Nug Yuda koulagwa Yesus kiss murdigri unaka wanan. ⁴⁸ Wanew Yesus anoran, “Yudas, na Danah Bega da keger ewlagwa méiřdipri te kiss miřdip sena?” ⁴⁹ Sén Yesus Béгур ag kug bérig sew peksi ge, kořmoreg. “Nařinah, ig fan barinwa fan sénig te?” ⁵⁰ Béгур qe usih os fan barinwa pris dilag kuri danahri kekuak nir doug kenari qe seiyan. ⁵¹ Yesus qere peko ge anan, “Aw! Malwam genan,” elle doug oko meko lamsiew buliko duřduan. ⁵² Yesus pris dilag anqak danah, Tiwur Lougri felag tutu am Yuda dilag kuri danah ole nug ořalagri uřiyeg qe dilag anan. “Ag tapewnak danah te ořalagri fan barin am ker qetak ole kahweksi uřiyew? ⁵³ Da ag ole deř dorog Tiwur Lougwa daram, gam ag da ospi uřwileg. Am gei ge asilag sén gatturi gagragsak ag gumare,” eko anaran.

Pita Yesus Pi Duina Eko Anan

⁵⁴ Anko malwew ge, Yesus orweksi omleksi pris dilag kuri danah qe lougwa ateg. Atepeg ge, Pita nug dimqeko nagur lawar qere dimlamaran. ⁵⁵ Danah os ka' owa lo ihramba kew yaleksi urgessi deppeg, Pita ole wanew qere kew o moreksi deg. ⁵⁶ Lo qewari kekuak as os Pita kew urgelle dewew peko kitturko de de ge anan. "Danah ene ole Yesus dimlamdak weiréw," eko anan. ⁵⁷ Gam Pita anan, "Kawa, da danah qe pi duina," eko anan. ⁵⁸ Am wagam kawa danah os peko anan, "Na os ole enan," eko anan. Anew Pita anan, "Kawa, da ole kawa." ⁵⁹ Kem ameg usih keke qere atew ge, danah os gagrag anan. "Me'énah! Danah ene Galilirer, qeri nug Yesus ole weiréw," eko anan. ⁶⁰ Anew Pita noh meko anan, "Na kitéri té marina ge da pi duina," eko anewew ole maru gelan. ⁶¹ Sén qewa ole Na'ínah buliko mangu ole Pita amegwa amnan. Pew ge Pita Na'ínah ere anoran qe dahmoran. "Na kérew furwa maru pi gelak, na kiam patak na da pi dui'na eka andip," eko anan qe dahmoran. ⁶² Pita dimdim wanko delle ge, owa qetko atew qalko kuanan.

Yesus Siwegkolessi Uksiuksi Qoressi Am Koreg

⁶³ Tiwur Lougri felag tutu Yesus gumessi deg qe nug diguméksi siwegkolessi am koreg. ⁶⁴ Ag Yesus lamenwa ameg qageksi koreksi am ko'rmoreg. "Na profet daka pe, anwe duet. Oun na kuiré?" ⁶⁵ Ag né nouni kowol kowol Yesusri aneg.

Yudari Kuri Danah Dilag Qaglakwa Yesus Ko'rmoreg

⁶⁶ Kuagréw ge Yuda dilag kuri danah, pris dilag anqak danah am Mosesri Ro duak danah ole qagulweg ge, Yesus omleksi qaglak qewa waneg. ⁶⁷ Kuri danah wagé wagé qe Yesus ko'rmoreg. "Na anwe duet. Na Kristus‡ qenan te?" éksi aneg. Yesus ko'rlagwa oko anan, "Da anwi ge, ag dasil olag me'ere ospi mew. ⁶⁸ Am da os ag ko'rmardil ge, ag né qe noh ospi meweg. ⁶⁹ Gam gei digumeko

atak Danah Bega Da Tiwur gagragsak ole eweg kenariwa daril," eko anan. ⁷⁰ Anew danah wagé wagé qe kunum bulieksi ko'rmoreg. "Qenan géri na Tiwur Bega te?" éksi anweg, nug anan. "Ag anéw ge da qenan." ⁷¹ Qewa danah wagé wagé aneg, "Ig né gagrag qorakri né la ospi marihut. Ig igége nou nusig qe nug ko'rewa duam qe olele," éksi aneg.

23

Yesus Uksi Pailot Dowa Ateg

¹ Yudari kuri danah wagé wagé qe kunum qaglakwari aseksi Yesus omleksi Pailot* dowa ateg. ² Qewa ge nug diguméksi yago' moreksi aneg. "Ig danah ene danahas isangar nouni omlardig sew pet. Am Sisari takis pi tourwegri doulagwa nolle am ole nug ane, 'Da Kristus am da king,' eko anew orwektu uktu uriyam," éksi aneg. ³ Géri Pailot Yesus ko'rmoran, "Me'ere te na Yuda danah dilag king?" Yesus né noh meko anan, "Na anam qenan." ⁴ Pailot pris dilag anqak danah am danah ameg na'ri ole dilag anan. "Da danah ene piém ge nug kité nouni ospi san." ⁵ Gam ag duessi bulibuli gagrag aneg. "Nug Yudia atu kunumba weiyelle né mariyelle danahas olag ye. Nug Galili tatam diguman am gei ge ewa uriyam se," éksi aneg.

Yesus Uksi Herod Dowa Ateg

⁶ Sén Pailot qere doko ge nug ko'rmoran. "Danah ene Galilirer te?" ⁷ Ag ko'rewa uksi aneg, "Yo, nug Galilirer." Pailot qe doko ge, ag Yesus uksi king Herod dowa ates eko anaran. Ke'rdi Herod nug Galili gumdé am sén qewa Herod nug ole Yerusalem dian. ⁸ Sén nug Yesus peko ge, o gamag na'ri asan. Ke'rdi nug Yesus neihwah mariweg doko sén welah perigri o nian. Am nug Yesus mirakel os sew piardigrinah dahmeré. ⁹ Qeri Herod Yesus ko'ko' moran, gam Yesus ko'rewa ospi wan. ¹⁰ Pris dilag anqak danah am Mosesri Ro duak danah ole qewa dessi ge, Yesus gagragnah

‡ 22:67 22:67 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran. * 23:1 23:1 Pailot nug Rom danah am Yudia wan atu qe gumdé.

yagoꝛ moreg. ¹¹ Qe dimba Herod fan danah nusgur ole Yesus uksiuksi qoressi siwegkolessi kingri bala kena urwurweg now uksi Pailot dowa bulieksi ateg. ¹² Tatam ge Herod am Pailot ole a olas usih pi daré, gam deꝛ qewa ih ole a liam pates.

Pailot Yesus Ker Mawanakwa Katullag Anan

¹³ Pailot anew pris dilag anqak danah, danahas gumarak danah am danahas ole qagleg. ¹⁴ Qagulweg nug anaran, “Ag danah ene uksi dagnéwa uriyeksi anéw, ‘Nug danahas isangar nouni omlardigri olagwa ye,’ éksi anéw. Gam da ag nolagwa koꝛmorko piém ge, ag yagoꝛ moreksi aneg sillah nug kité nouni ospi san. ¹⁵ Qeri Herod ole qere peko mew buliko ignéwa uriyé. Danah ene anwi qeweg mousdigri sillah kité nouni ospi san piém. ¹⁶ Qeri da anwi siwirwa qisleksi am paꝛoweg attig.” ¹⁷ (Pailot qere anan, keꝛdi sansan Nanꝛurak Deꝛwa kalabus danah usih os danahas ag nusig olag nie ole qe paꝛoweg doko dimdim ate.) ¹⁸ Gam danahas kunum urweksi aneg. “Danah qe qewe mousar! Barabas matulwe do migar!” ¹⁹ Barabas nug sew Yerusalem taun gumak danah Yuda dilag danahas ole karak naꝛi seg am nug danah os ole qew mousan. Qeri nug kalabuswa yaneg. ²⁰ Pailot nug Yesus mundew attigri o dian, qeri buliko danahas koꝛmaran. ²¹ Gam danahas bulibuli urweksi aneg, “Ker mawanakwa katul! Ker mawanakwa katul!” ²² Pailot kiam patak danahas anaran, “Kitéri? Nug keꝛ kugnah san, qeri anwi qeweg mousdig? Danah ene qeweg mousdigri sillah kité nouni ospi san piém. Géri qisleksi am paꝛoweg attig,” eko anan. ²³ Gam gagrag-nah urweksi Yesus ker mawanakwa katlakri aneksi Pailotri né qeweg nan. ²⁴ Géri Pailot minko ag aneg qe dimlamurko Yesus qeweg mousdigri anan. ²⁵ Yuda aneg sillah, Pailot anew tapewnak danah Barabas nug sew Yerusalem taun gumak danah Yuda dilag danahas ole karak naꝛi seg am nug danah os ole qew mousan, qeri kalabus dian qe matlew duan. Am

Yuda olag nian sillah, Yesus ge qelagri Rom fan danah ewlagwa man.

Yesus Ker Mawanakwa Katleg

²⁶ Qewari ge ag Yesus uksi taun dimdim ateppeg danah os wénih Saimon Sairinirer qe uriko taun owa nurig sewew orweg. Orweksi keigoreksi ker mawanak sumeksi guqawa meweg mouko Yesus dimlamdan. ²⁷ Danahas ameg naꝛi Yesus dimlamdeg. Qe olagwa as os Yesusri kunnessi dimlamareg. ²⁸ Yesus piarko anaran. “Yerusalem as, ag dasil aw kuanweg. Ag agégé asilag am nir nounou asilgar ole dilag kuanes. ²⁹ Keꝛdi geisah sén os uriyew danahas anlag, ‘As olagwa nir kawa, as nir pi memnak am as ouma asilag nir ospi lak ole qe ge kena.’ ³⁰ Sén qewa danahas qouku wagé wagé am nounu dilag ole anlag, ‘Ag néksi tonigweg mouset,’ éksi anlag. ³¹ Keꝛdi ag da kité nouni ospi séwi am qere siꝛlag ge, ag ge nouninah sarlag,” eko anan. ³² Sén qewa Rom fan danah tapewnak danah aꝛit os Yesus ole aꝛié ker mawanakwa katlarlagri diareksi ateg. ³³ Ateksi awen os wénih mousak danah kuri kéwsi éksi ansi qewa ge Yesus ker mawanakwa katleg. Am tapewnak danah aꝛit qe os ge kenariwa katleksi am la os ge nanettiwa katleg. ³⁴ Yesus unuqorko anan, “O Mem, hipunin asilag kusuq. Keꝛdi danah ene duessi pi sési,” eko unuqoran. Danah ameg naꝛi amneksi deppeg fan danah ag oun Yesus féru bala qe urigri ker masawa namba yeksi touressi sagoꝛweg. ³⁵ Am Yuda dilag kuri danah Yesusri né siwkolessi aneg. “Nug danahas la ge kehnarko kusqaran. Géri gei ge nug meꝛenah Kristus Tiwur toqoran dako pe, nug nugégé kusqak urig,” éksi aneg. ³⁶ Fan danah ole Yesusri né siwkolessi unaka waneksi wain qew morlagri seg. ³⁷ Qere séssi aneg, “Na Yuda dilag king daka pe, na nagégé kusqak o,” éksi aneg. ³⁸ Karan kuriwa ker mawanakwa ker masa oswa né os ere yak qe dian. “Ene Yuda Dilag King.” ³⁹ Danah nou os aꝛié ker mawanakwa katlareg ole qe Yesus okoko qorko anan. “Na Kristus meꝛe Tiwur toqiran dew pe, na nagégé kusqak oka am i ole sewe kusqak oꝛ.”

⁴⁰ Gam tapewnak danah os ge lia gaña morko anoran, “Na nug mousdig sillah ih usih qewa mousdip, qeri na Tiwur pi te fařurna? ⁴¹ I ge isanit sak nou qe ih noh mawekru mousnit, gam nug ge kite nouni ospi san,” eko anan. ⁴² Anko ge Yesusri anan, “Yesus na king beka ge, da dahmir.” ⁴³ Yesus kořewa oko anan, “Da meřenah anirina. Na gei da ole paradaiswa† danit,” eko anan.

Yesus Mousan

⁴⁴ Kémun kem ameg 12wa keke qere usihri atu qe kunumba gattu tonko niewew atko tueh kem ameg 3wa keke qere malwan. ⁴⁵ Kem ameg orřwew gattu tonko niewew, Tiwur Lougwa gun awen owa lamen naři eisak nian ge gamagwa karilko neko arit patan. ⁴⁶ Géri Yesus gagrag uruko anan, “O Mem, da koullil na ewenwa meina,” elle ole mousan. ⁴⁷ Sén Rom fan danah dilag kuri qe kunum peko ge Tiwur binag meko anan, “Meřenah, danah ene mangunah,” eko anan. ⁴⁸ Am danahas kunum qe pelagri uriyeg ge peksi olagwa qetko atew bulieksi loulgarwa ateg. ⁴⁹ Gam danahas Yesus doréw qe kunum ole am as Galiliri dimlamdeksi uriyeg qe ole lawar assessi dessi keř keř beko atan qe kunum ole peg.

Yesus Uksi Ateksi Matmatwa Meg

⁵⁰ Danah os wénih Yosep nug Yudia atu owa taun Arimatearer am nug ole Yuda dilag kuri danah qaglak qewa delle kug keparde. Nug danah kena am danah mangu am nug Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri sén qe ameg meré. ⁵¹ Nug ole Yuda dilag kuri danah qagleksi kug peréw qewa daré. Gam nug kuri danah la aneg am seg qeri o olele ospi dian. ⁵² Nug Pailot dowá atko Yesus gaña oko suhumdigri kořmorew, Pailot mundew wan. ⁵³ Géri nug Yesus gaña ker mawanakwari oko neko lamén kena sagahwa saputko am oko atko matmat os qar ore kutlak qewa man. Matmat qe fou am danah gaña la ospi mak ole. ⁵⁴ Der qe Sabatri keke bawrak sén, am Sabat digumerigri sén unaka duan. ⁵⁵ As Yesus

dimlamurweg Galiliri uriyeg qe Yosep dimlamurweg matmatwa ateg. Ag Yesus gaña areg matmatwa meg qe pelagri ateg. ⁵⁶ Peksi ag bulieksi loulagwa ateksi ge, gořen murdig kena ole qe Yesus gaña warwurlagri bawreg. Malaweg ge Sabat diguman. Géri Mosesri Ro dimlamdak ag sik og.

24

Yesus Mousko Am Buliko Asan

¹ Kuhawa furwanah as os gořen murdig kena ole bawreg qe uksi matmatwa ateg. ² Ateksi qewa ge, matmat koře megleg qar nafi qe bitlew dougwa wanak dewew peg. ³ Peksi ole ag owa nog, gam Nařinah Yesus gaña qewa ospi peg. ⁴ Qeri ag katat aqarew aseksi deppeg ge, usihri danah arit bala ampir sonre sillah mak ole qerlagwa aseksa des. ⁵ As qe fařeksi nou méksi duk nuksi gatlagwa yeksi wan kittureksi deppeg ge, danah arit qe anes. “Ag danah gei fou de ge keřdi mousak danah dilag awenwa marisi? ⁶ Nug ewa os kawa. Nug mousan gam buliko asan. Nug Galili dessi keř eko anaran qe dahmores. ⁷ Nug anan, ‘Danah Bega hipunin danah ewlagwa meweg ker mawanakwa katulweg mousdig, gam der kiamba buliko asdig,’ eko anan.” ⁸ Qewa ge, ag Yesus anan ge bulieksi dahmoreg. ⁹⁻¹⁰ As qe Maria Makdalarer, Yoana am Maria Yems anig am as la os ole arié matmatwa ateg. Ag bulieksi matmatwari louw ateksi ge, Béгур 11 qe am danahas la Yesus dimlamurdéw ole qe kunum keř keř ban qe anweg dueg. ¹¹ Gam ag as né aneg qe ulas né essi olag meře ospi man. ¹² Gam sén Pita asko guko atko duk noko amnew matmat ore owa now ge, lamén sapteksi meg ole qe ih qewa niewew pian. Peko ge, keř keř ban qeri dahmew te mew newew buliko louw atan.

Danah Arit Emeus Atakri Ihwa Yesus Pes

¹³ Der qewa ih Yesus dimlamdak danah arit os Emeus kappa atlasri ates. Yerusalemri Emeus atak ge 11 kilomita

† 23:43 23:43 Saw kappa awen kenannah. O meře mak danah mouseksi ge qewa Yesus ole dasi.

sillah. ¹⁴ A até até keř keř Yerusalem ban qe kunum mariessa ates. ¹⁵ A qeri mariessa suřiessa atepes ge, Yesus nugégé dow ole arié ateg. ¹⁶ A pes, gam nug oun qe a olas ospi mouran. ¹⁷ Nug kořmatan, “A kitérinah né mariessa atsa?” A olasnah dow kilas nou mew aseksa des. ¹⁸ Danah os ge wénih Kliopas qe asko kořmoran. “Na Yerusalemri uřina, gam na nagé té deř gane atan qewa keř keř ban qe ospi duen?” eko anan. ¹⁹ Anew ge, nug kořmatan. “Keřnah ban?” eko anew, a kořewa oksa anes. “Nasaretrer Yesusri né mariřu. Nug gagragsak naři ole né marian am keř keř san. Qewa ge, Tiwur amegwa am danahas amlagwa ole nug profet gagragsak ole. ²⁰ Gam pris dilag anqak danah am gumarak danah isanig ole orweksi ewlagwa meweg ker mawanakwa qeweg mousan. ²¹ Ig Israel nug ig kug owari buliko wigrigri onigwa niewew dahmoretu weiram. Gam qenan ih kawa, qeweg mousan am gei ole deř kiam ate, gam kité ospi be. ²² Am as isangar os gei furwanah matmat nusigwa ateksi am bulieksi uřiyeksi seweg durnig new katat iqé. ²³ Ag Yesus gařa qewa ospi niewew piéw, gam Tiwurdi doup piatweg Yesus buliko asé eksa anap. ²⁴ Danah isanig os matmatwa ateksa ge, as anéw qe sillah ole Yesus gařa qewa ospi piap,” eksa anap. ²⁵ Géri Yesus anan, “A dahmak kutuk ole. Profet dilag né yak algurer nie, gam ag nagur olag meře ospi me. ²⁶ Ag pite dosi ge Kristus kug naři ene oko mousko tatam am buliko asko ge kamsahlak gun olewa darig?” eko anan. ²⁷ Am nug digumeko Mosesri am profet la kunum dilag Né yakwa nugégé nusig yeg qe kunum a dolasri nug digu kusuko ismatan. ²⁸ Ag kaw ateg ole qe mourak waneksi ge, Yesus nug kaw qe éřurko attigri san. ²⁹ Gam danah ařit qe gagrag meksa anes, “Na i ole ninig, keřdi ene gattu mane am kem noko malwé,” eksa anes. Géri nug a ole nilagri louw ateg. ³⁰ Ag ke lelagri arié dessi ge, Yesus beret os oko Tiwurdi kena sam elle unuqorko temko matan. ³¹ Qere sew ge, usihri a amlas fur kougwew peksa olas mouran ge nug Yesus. Gam a sén

qewa nug ospi peppes ole qerořan. ³² A atété né marieksa anes. “Ig ihwa uřiyettu nug Tiwurdi Né yak digu kusuko marié ge kuřunit koré,” eksa anes. ³³ Géri a usihri aseksa ole Yerusalem bulieksa ates. Ateksa qewa ge Yesus Bégur 11 qe am leilgar la ole qagulweg piares. ³⁴ Qewa ge aneg, “Meře! Nařinah buliko asan am ole Pita gumurko wanew nug pian,” éksi aneg. ³⁵ Am danah ařit Emeusri qe a attowa keř keř ihwa san qe marieksa am beret temko matew ge peksa olas mouran qeri anes.

Yesus Peg

³⁶ Sén ag né qeri marieppeg, Yesus nugégé gumarko doko olagwa qere asko delle anan. “Tiwur o maror ag ole dalag.” ³⁷ Ag peksi ole dore piam essi olag fařko nou man. ³⁸ Gam Yesus anan, “Ag keřdi fařessi am olag ařit ole de? ³⁹ Da ewel fél ole duřfal ene pes. Da enan! Uřwileksi pes, da dore os kawa. Keřdi dore ge téhu am kéwsi ole kawa.” ⁴⁰ Nug qere anko ge eweg am fég ole ismaran. ⁴¹ Ag olag gamag asewew dahmak kuřum og, qewa ag olag meře ospi man. Qeri Yesus kořmaran, “Ag kité lakri ewa os de te?” eko anan. ⁴² Anew ge ag kaké ařak os uksi moreg. ⁴³ Morweg ge, nug oko ag peppeg ole lan. ⁴⁴ Nug anaran, “Da ag ole dettu anarin. Mosesri Řo yakwa, profet dilag Né yakwa am Dewitri Kasi Yakwa dasil ane qe kunum meřenah mou bérig,” eko anan. ⁴⁵ Anko ge, nug Tiwurdi Né yak olag mourdigri sew dahmak asilag matlan. ⁴⁶ Nug anaran, “Tiwurdi Né yakwa ane, ‘Kristus qe nug kug naři oko mousko am deř kiamba ge buliko asdig. ⁴⁷ Danahas olag buliew Tiwur dow doweg am hipunin asilag kusuqrigri né qe nug wénihwa danahas kunum agop ag Né Kena qe kusulag. Am qe Yerusalem digumelag,’ eko ane. ⁴⁸ Ag qe ih keř keř ban peg qe kunum ole mariweg dues. ⁴⁹ Da Mem né fagqan qe dimlamurko Koulli Gun méwi uřirig. Am ag taun ewa ih daweg atew Tiwur gagragsak mardig,” eko anan.

Yesus Saw Kappa Atan

⁵⁰ Qe dimba Yesus bégur omlarew taun pa'weksi Betani mourak ateksi eweg sumko wittak maran. ⁵¹ Nug wittak marewew Tiwur sumko oko tew minarko saw kappa atan. ⁵² Géri ag Yesus binag méksi am olag gamag asak na'riwa bu- lieksi Yerusalem ateg. ⁵³ Am ag Tiwur Lougwa dessi Tiwur binag sumdew.